

Az MSZMP Központi Bizottságának állásfoglalása a kongresszusi és felszabadulási munkaversenyről

Az MSZMP Központi Bizottsága üdvözlöi, hogy a népgazdaság különböző területein dolgozó szocialista brigádok, vállalatok, szövetkezetek és intézmények kollektív munkaverseny-felajánlásokat tettek a párt központi XIII. kongresszusa és hazánk felszabadulása 40. évfordulójának tiszteletére.

A Központi Bizottság nagyra értékeli a dolgozók kezdeményezéseit, amelyek a szocialista haza iránti elkötelezettségről, a párt politikájával való egyetértésről, tetteikésszégről tanúskodnak. Az üzemek, szövetkezetek, intézmények feladataihoz kapcsolódó vállalatok teljesítése hozzájárul a népgazdasági terv valóra váltásához, az ország gyarapodásához. A mozgalom — hagyományainak megfelelően — erősíti a munkához való szocialista viszonyt, a kötelesség-tudatot, amely a nehezebb gazdasági feltételek között nélkülözhetetlen az előrehaladáshoz.

A szocialista brigádok, a dolgozó kollektív munkaverseny-vállalásai összhangban vannak a gazdaságpolitikai célokkal. Orvondetés, hogy a felajánlások középpontjában az eredményes gazdálkodás, a tartalékok feltárása és hasznosítása, az észszerű takarékoság, a termék minőségének és versenyképességének javítása, az exportfeladatok teljesítése, a munka szervezeti-

ségének és fegyelmének növelése áll. A társadalomnak és minden állampolgárnak érdeke, hogy ezek a törekvések minél jobban érvényre jussanak.

A Központi Bizottság meggyőződése, hogy a dolgozók a vállalt kötelezettségeket becsülettel teljesítik, s így módon is hozzájárulnak az idei és jövő évi népgazdasági terv eredményes megvalósításához. Ehhez elengedhetetlen, hogy a párt, a szakszervezet és a Kommunista Ifjúsági Szövetség támogassa a dolgozók alkotó kezdeményezéseit, a gazdasági vezetők pedig biztosítsák a vállalatok teljesítésének feltételeit. A kommunista és az ifjúsági szövetség tagjai járjanak élen a kezdeményezésben, mutassanak példát a helytállásban.

A Központi Bizottság elhatározta, hogy a kongresszusi és a felszabadulási munkaversenyben kiemelkedő eredményeket elérő 25 vállalatnak, szövetkezetnek és intézménynek kongresszusi zászlót, 80 szocialista brigádnak pedig kongresszusi oklevelet adományoz. A kongresszusi zászlók és oklevelek átadására az 1986. május 1-i ünnepségek alkalmából kerül sor.

Budapest, 1984. augusztus 10.
MSZMP Központi Bizottsága

Köszönet az aratási munkában részt vevőknek

Befejeződött Hajdú-Bihar megyében az aratás, a legnagyobb nyári mezőgazdasági munka. Több mint 114 ezer hektár kalászos gabona termését takarították be a termelőszövetkezetek és az állami gazdaságok. A kedvező időjárás, a modern technika, a szervezett munka eredményeképpen jó minőségű gabona került a magtárakba.

Az üzemek alapos felkészülése, a kellő időben elvégzett gépjávitások, a jó szervezés, az aratók fáradságot nem ismerő munkájának eredménye, hogy megyénk mezőgazdasága fennakadás nélkül tett eleget nagy feladatának. A közösség javát szolgáló munkáért ezúton mondunk köszönetet az aratásban részt vevőknek és a munkájukat közvetve segítő — alkalmasságot, felváltó — szervek minden dolgozójának.

a Magyar Szocialista Munkáspárt Hajdú-Bihar megyei Bizottsága
a Hajdú-Bihar megyei Tanács Tsz területi Szövetsége

ÜNNEPI NAGYGYŰLÉS, VIRÁGKARNEVÁL, MUNKÁS-PARASZT TALÁLKOZÓK

Alkotmánynap ünnepségek a megyében

Alkotmányunk törvénybe iktatásának 35. évfordulója tiszteletére ünnepségeket, megemlékezéseket rendeznek megyszerte. A programot a hagyományoknak megfelelően ezúttal is a Haza-fias Népfőnt bizottsági szervekik együttműködve a tanácsokkal, társadalmi és tömegszervezetekkel.

veterán autók találkozója programját, s itt lesz „jármű-szépségverseny” is.

Az esti program is érdekesnek ígérkezik ezen a vasárnapon. A Vekeri-tónál Régi idők táncai címmel táncverseny, azután a Csobolyó népzenei együttes közreműködésével táncbázis lesz, a debreceni Ifjúsági Parkban megyei pop-rock találkozó. A nagyeredi szabadtéri színpadon a Budapesti Játékszín Hyppolit, a lakaj című előadását láthatja a közönség.

Augusztus 20-án 8 órától, a veterán autók és motorok felvonulása után a virágkarneváli menet vonul majd végig a városban a nagyeredi stadionig. A meneten hazai és külföldi csoportok, menetzenekarok és néptánc-együttesek is haladnak, a pallagi lovasverseny résztvevőivel együtt. A nagyeredi stadionban a debreceni Honvéd Helyőrségi Zenekar zenés alakí bemutatójának is tapsolhat majd a közönség.

A nagyeredi szabadtéri színpadon 20-án délután a nemzetközi folklórgála bemutatójában gyönyörködhetnek az érdeklődők: litván, szlovén, román, lengyel, olasz, bolgár táncgyűtése lépnek fel. Három helyszínen a Debreceni Honvéd Helyőrségi Zenekar, a hajdú-böszörményi fúvósok és a debreceni Löwy Sándor Ut-törőház zenekara ad térzenét.

A Vekeri-tónál fellép a balmazújvárosi úttörő- és Ifjú Garda fúvószenekar, a Debreceni Népi Együttes és a MÁV Járműjavító Bocskai táncgyűtése. A Kőlcsey Művelődési Központ parkolójában külföldi zenekarok és együttesek szolgálnak muzsikával.

A virágkarneváli menetet este tíz óráig színesíti. Kiállítások sora nyílik augusztus 20-án tiszteletére. A Bartók teremben Környezetünk élő színeit láthatók, az ifjúságpolitikai klub Koesuth utcai kiállítóterében pedig Iványi Ödön festőművész kiállítását tekinthetik meg az érdeklődők.

A Hortobágyon már 18-án elkezdődik a gazdag programok sora. Több alkalommal térzene, a máti lovaspályán lovasműsor és pászortálalkozók lesznek a Hortobágyon, a víziszipadon a pászortok és a Debreceni Népi Együttes ad műsort. Nem marad el augusztus 20-án délelőtti a hagyományos ökörsütés sem.

Augusztus 17. és 20. között a megye kilenc településén — Hadháztégláson, Görbeházaán, Bárándon, Almosdon, Monostorpályiban, Berettyóújfaluiban, Hajdúnánáson, Hajdúböszörményben és Nádudvaron — munkás-paraszt találkozókat rendeznek.

Debrecenben augusztus 17-én délután fél 6-kor a városi sportcsarnokban ünnepi felvonulást rendez a Haza-fias Népfőnt megyei és Debrecen városi Bizottsága; a gyűlés szónoka dr. Kapóczy László ipari miniszter lesz.

Az alkotmánynap ünnepségsorozatához gazdag kulturális program is társul. Így például Biharkezesen a parkszínpadon amatőr színjátszók bemutatja lesz. Letavertesen aratóból, Nyiracsádon citeraest, Monostorpályiban a fele sem igaz címmel szellemi vetélkedő. Egész napos szabadtéri program várja az érdeklődőket Almosdon, Földesen „Kobakosok” címmel kiállítás nyílik. Csökmön az úttörők adnak ünnepi műsort, Kókadon nótáest lesz a művelődési házban. Bárándon egész napos sportprogram, Sárrétudvariban tréfas vetélkedők lesznek. Hajdúszoboszlón népzene- és néptánc-találkozó, valamint a nemzetközi szobrász művésztelep és a játszótéri al-

kotótábor kiállítását tervezik augusztus 20-ra.

A szokásoknak megfelelően különösen gazdag program várja a debrecenieket. Augusztus 19-én, vasárnap reggel a Kőlcsey Művelődési Központ parkolójában a II. nemzetközi veterán autómotor találkozó résztvevőinek versenyt láthatják a korán kelők. Erdemes lesz vasárnap kimenni a Vekeri-tóhoz is, ahol már kora délelőtt kezdetét veszi a program. Hobbigyűjtők bemutatójára, főző- és sportversenyekre várják az egyre népszerűbb pihenőközpont kellemes környezetébe a szervezők a látogatókat. Vasárnap délután fellép a brnói „Skorovaci” fúvószenekar, a Pescarai néptánc-együttes Olaszországból, a Forgórozsa és a zengővárosi Hagyományörző együttes.

A pallagi lovaspályán 19-én délután a XV. virágkarneváli nagydíjért folyik majd a küzdelem, a Kőlcsey Művelődési Központ parkolójában pedig folytatják a

Kétezer motóros vonul fel Debrecenben

Nemzetközi Pannónia-találkozó a Vekeri-tónál

Bizonyos, hogy a VIII. Pannónia-találkozó leglátványosabb része vasárnap, augusztus 12-én délelőtt 10 órakor kezdődik: ekkor felvonul Debrecenben vagy másfél ezer motóros, élükön a Belügyminisztérium kor-mánykísérő BMW-seivel, a Vörös Hadsereg—Csapó utca—Szabadság útja—Nagyeredi körút—Tanácsköztársaság útja—Kőlcsey Művelődési Központ útvonalon.

A Debreceni MÁV Járműjavító országos — s most már nemzetközi — hírvő túramotoros klubja, valamint KISZ-bizottsága és az Expressz Utazási Iroda szervezte az idén itt, a veker-i tavi kempingben a rangos nemzetközi találkozót. A Nemzetközi Motorsport Szövetség (FIM) évente csak négy A-kategóriás rendezvényt enged az egész világon rendezni — s ez a Pannónia-találkozó, immár négy éve az egyik a négy közül.

Pénteken, augusztus 10-én reggel a kempingben felvon-ták a magyar és a Nemzetközi Motoros Szövetség és a túramotoros klub zászlóit, s ezzel a találkozó kezdetét vette. A zászlófelvonáson részt vett Roger Lechner, a FIM Túramotoros Bizottságának elnöke, aki egyben a rendezvény elnöke is.

A Hajdú-bihari Napló közölheti először a tény: Budapest elnyerte a jogot, hogy 1986-ban megrendezhesse a FIM-világrallye-t. Ebben az évben a világrallye Svédországban volt — negyvenegy fős magyar csapatunk az elmúlt hét végén tért onnan haza —, jövőre az NSZK-ban lesz, és aztán Pesten, a Népstadionban és környékén.

Jelenleg tizennyolc ország-ból kétezer motorkerékpáros — sok közülük utassal — ér-

katársai által manufaktúrában gyártott kétkerekű jármű árértékét kapni.

A turisztikai motorsport mindig meglátott volt egy kicsit, de most áttörés következett be az elmúlt években e téren — mondotta Martinecz György, a Magyar Túramotoros Szövetség elnökségének tagja. — A turisztikai sport összekötő ereje, a technikai kultúra emelése, a vonzalom, ami a fiatalokban ez iránt kialakul, erősödik. A magyar turisztikai motorsport elnyerte az Országos Közlekedésbiztonsági Tanács támogatását is. A hatvanegy magyarországi klub több ezer tagja közül már három éve egynek sem volt saját hibás közúti balesete!

A veker-i tavi kempingben és környékén két napig színes, érdekes programok lesznek a találkozó résztvevői számára: sportversenyek, teherpályázati versenyek, sárkányrepülő- és lovasbemutatók, KRESZ-vetélkedő, ragtime zene és dzsesszbalett.

Nemzetközi juhtenyésztési konferencia Debrecenben

Igen jelentős szakmai esemény színhelye lesz Debrecenben az Agrártudományi Egyetem. Augusztus 14-e és 16-a között itt tartják meg ugyanis az Európai Állattenyésztők Szövetsége (EASZ) védnöksége alatt a nemzetközi juhtenyésztési konferenciát. A rendezésben társfeladatot vállal a Magyar Tudományos Akadémia Állattenyésztési Bizottsága, a Debreceni Akadémiai Bizottság, az Állattenyésztési és Takarmányozási Kutató Intézet is.

Öt világrészről érkeznek huszonnyolc ország „juhos” szakértői, tudományos kutatók, gazdasági szakemberek, tenyésztők. Ausztráliát például egy kilences csoport képviseli. A konferencia anyagát öt szekcióban ismertetik, illetve vitatják meg. Témái: genetika és szelekció, takarmányozás, épület-gépesítés-technológia, állat-egészségügy, hasznosítás-ökonómia. A konferencia hivatalos nyelve a magyar, az angol, a német és az orosz. A nyitóelőadást dr. Csomos Zoltán MÉM mezőgazdasági főosztályvezető-helyettes tartja. A magyar állattenyésztés eredményei címmel.

A vitaindító előadók: prof. R. Wassmuth (NSZK), dr. T. T. Treacher és J. J. Robinson (Anglia), E. Shugaj (Szovjetunió), dr. Józ Imre (Magyarország), prof. dr. Szentiványi Tamás akadémikus (Magyarország), dr. Lakatos Dénes, dr. Veress László és dr. Kenyeres Imre (Magyarország).

A szekcióülések tagjai a kirándulásokat Erdélyi Zoltán süködi törzsiuhászatanál kezdi és a Szikszói Állami Gazdaság juhászatanak és húsmarha-törzstenyésztésének megtekintésével végzik.

Bejelentkezők

Bejelentkezők

Az alkotmány napjának alkalmából augusztus 13-órától a Debgrártudományi letének üveg-egnyitót mond festőművész.

BASIC-TAN-TIT-BEN. A nitógépek kü-n történi fel-tanfolyamot ekek és fel-a TIT megyei gusztus 23-tól g (a gyerme-ba befejeződik n). Jelentkez-tus 21-ig a ná-bat kivételé-ő óráig a TIT ágán (Debre-ladsereg útja

AKCIO. A zervgyár is-jár a házi-Szombaton a nőgött, a fa-nellett ocsó s uborkát ki-

TAVHÍVO-Égert és is bekapcsol-0-tól a nem-onalakba.

ÉNY

szoboszló és lakosainak fi-ajdúszoboszló n délután 16-precenben 1984. hajnalban 3-7-után 16-21 óra szűnyögőrfát k belterületén zabadfalgalmú s fokozása ér-a lakosokat, e-jüleg a szű-ában is vé-k figyelni! A náit szer a re-zélyes, ezért róli, hogy a leópontban és n át a kezelt-ában nek. El-állításai gon-ekről Horto-aság Környe-

Debrecen, 44 — Felelős 400 forint) —

Vatikáni ultimátum a nicaraguai pap-miniszterekhez

A római egyházi hatóság a politikai tevékenység befőzésére szólította fel a nicaraguai kormány három pap tagját.
A vatikáni sajtóiroda pénteken kiadott közleménye szerint a szentszék a kánonjog előírására utalva, a papi hivatalos gyakorlásával összeférhetetlennek tartja, ezért megtiltja, hogy Fernando Cardenal az oktatási, Ernesto Cardenal a kulturális, Miguel d'Escoto pedig a külügyminiszteri teendőket továbbra is ellássa a Nicaraguai Köztársaság kormányában.
A szentszék ellentmondást nem tűrő hangú nyilatkozatát emlékeztet arra is, hogy az egyházi hatóság már koráb-

ban figyelmeztette a közép-amerikai ország katolikus papjait: mondjanak le minden olyan tisztségről, amely összeegyeztethetetlen a papi hivatással.
A vatikáni közlemény jelzi azt is, hogy az egyház következetesen nyomást gyakorolt a nicaraguai forradalmi rendszert támogató jezsuita papokra. Erre utal az a tény, hogy Peter Kolvenbach, a jezsuita rend generálisa röviddel a megválasztása után, egyházi felettesei révén felszólította a nicaraguai oktatási minisztert, hogy váljon meg kormány-tisztségétől.
Vatikáni megfigyelők a szentszék ultimátum-hang-

vételü közleménye kapcsán nem zárják ki, hogy a kánonjogi indítatású támadás összefüggésbe hozható azzal, hogy hivatalosan is bejelentették: a pápa az ősz elején ismét Latin-Amerikába utazik. Továbbá figyelemre méltóan tartják, hogy a tavalyi életbe lépett egyházi jogi kódexre nyilvánosan most hivatkoztak először. A Vatikánba akkreditált újságírók körében megdöbbenést keltett, hogy a közlemény személy szerint is célba vette a nicaraguai kormánytagjait, köztük Ernesto Cardenal kulturális minisztert, akit elsősorban mint költőt és az analifetizmus elleni harc irányítóját ismerik és tisztelik mindenütt.

Aczél György és Joaquim Gomes megbeszélése

Aczél György, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára pénteken a Központi Bizottság székében találkozott Joaquim Gommessel, a Portugál Kommunista Párt Politikai Bizottságának és titkárságának tagjával, aki az MSZMP meghívására hazánkban pihen.
A két párt kapcsolatát hagyományosan jellemző szívélyes, elvtársi légkörű megbeszélésen kölcsönösen tájékoztatták egymást ország-alk helyzetéről és pártjaik tevékenységéről, valamint áttekintették az MSZMP és a Portugál Kommunista Párt közötti együttműködés további erősítését.

A Szocialista Internacionálé és Dél-Afrika

Bécs, 1984. augusztus 10. (MTI) — A dél-afrikai felszabadítási mozgalmakkal tanácskozók a Szocialista Internacionálé képviselői szeptember 4—5-én a tanzániai Arushában, jelentették be Bécsben. A szocializmusra pártok világszervezete ez alkalommal is sikra kíván szólni a dél-afrikai faj: megkülönböztetés felszámolásáért, Namibia függetlenségéért. A tanácskozás röviddel követi Botha, dél-afrikai kormányfő nyugat-európai propagandakörútját, amely a rendszer — úgymond — „új politikáját” kívánta népszerűsíteni. Az SI vezetői megkínázzák ismerni az érintett tapasztalatait erről az „új politikáról”, hangoztatja a tanzániai konferenciát bejelentő közlemény.
A tanácskozásra meghívták hat dél-afrikai állam kormányát, illetve kormánypártjait, valamint a namíbiai és a dél-afrikai felszabadítási mozgalmakat, a SWAPO-t és az ANC-t. Az elnöki tisztet Nyirere, tanzániai államfő tölti be. Jelen lesz Olof Palme svéd, Mario Soares portugál kormányfő, vezető spanyol, holland, francia, dán és norvég, valamint ázsiai és latin-amerikai szocialdemokrata politikusok.

Katonai segély Salvadorinak

Az Egyesült Államok kormánya óriási nyomást gyakorol a kongresszusra, hogy az még a hét vége előtt fogadja el a salvadori rezsimnek nyújtandó 117 millió dolláros katonai segélyt. A segély folyósítását a szenátus jóváhagyta, a képviselőház elutasította. A két ház küldötteinnek vegyes bizottsága pénteken virradóan a kora hajnali órákig tárgyalta, s végül a képviselőházi delegáció elfogadta, hogy pénteken újabb szavazást rendeljenek el a salvadori segélyről. A kormány álláspontját képviselő törvényhozók jeleztek: mindaddig nem engedik meg

az őszi szünet megkezdését, amíg ezt az ügyet dülöre nem viszik. Az Egyesült Államok törvényhozása az idén már 126 millió dollárt adott Salvadorinak katonai segélyként.
Közben az Egyesült Államok kormánya nagyszabású propagandahadjáratot folytat Duarte rezsimje mellett és — kihasználva azokat a lehetőségeket, amelyekhez nem kell kongresszusi hozzájárulás — növeli a közvetített katonai segélyt. Lapjelentések szerint például visszatelepítettek Hondurasba egy amerikai felderítő re-

pülőegységet, amely a salvadori kormány katonasága számára végez felderítéseket. Ez az egység februártól májusig már hasonló feladatot látott el, de azután rövid időre kivonták Hondurasból. A Pentagon szóvivője szerint a visszatelepítés arra szolgál, hogy „biztosítsa a közép-amerikai országokat: az Egyesült Államok elkötelezte magát a regionális védelem mellett”. Az egység újabb hat hónapra vezényelték Hondurasba, mivel a törvényhozás csak ideiglenes jelleggel engedélyezte korábban amerikai egységek jelenlétét a térségben.

Vörös-tengeri aknák

London, Párizs, Washington, Kairó, 1984. augusztus 10. (MTI) — A francia és a brit kormány csütörtökön megerősítette, hogy különleges egységei Kairó kérésére részt vesznek a Vörös-tengeren telepített vízaknák felszedésében.
A londoni hadügyminisztérium szóvivője közölte, hogy négy aknazedő hajót és egy kísérő hajót irányítottak a Vörös-tengerre. A francia külügyminisztérium bejelentése szerint az egyiptomi kormány kérésére növelték Franciaország katonai erejét Dzsubuti tér-

ségében. Mint jelentették, kisebb francia egységek már korábban megkezdtek az aknakeresést.
Washington Kairó kérésére már korábban aknakereső helikoptereket és egy kísérő hajót küldött a térségbe. A helikopterek jelenleg még a spanyolországi Rota támaszponton vannak. Az amerikai külügyminisztérium szóvivője csütörtökön „abszurdnak” minősítette azt a vádat, hogy Washington és Izrael áll a vörös-tengeri aknatelepítés mó-

gójt, és hogy az akció célja az amerikai katonai jelenlét növelése a térségben.
Hoszni Mubarak egyiptomi elnök csütörtökön kijelentette, hogy Egyiptomnak jogában áll átkutatni és adott esetben feltartóztatni bármelyik, a Szezi-csatornában áthaladó hajót. Az egyiptomi kormányfő a jugoszláviai Brionban tett nyilatkozatában a Szezi-csatorna státuszát meghatározó konstantinápolyi szerződésre hivatkozott, amely szerint Egyiptom a felelős a csatorna biztonságáért.

Robotrepülőgép: Válasz Moszkvából

„A mai katonai erőviszonyok között az egyik fél biztonságának megkárosítására irányuló törekvés áthatatlanul az erre törekvő fél saját biztonságának károsodásához vezet.” A Právda-ban néhány napja megjelent mondatot úgy is le lehetett volna fordítani magyarul, hogy aki másnak vermet és, maga esik bele — így még egyértelműbb lett volna. Volt azonban valami a szerkesztésű cikkben, ami nyomában eljutott az érintettek gondolkodásáig: a Szovjetunióban már folyik a nagy hatótávolságú robotrepülőgépek kipróbálása, s az Egyesült Államok ezen a területen is búcsút mondhat monopóliumának.
Azóta, hogy a szovjet interkontinentális ballisztikus rakéták véget vetettek Amerika több évszázados „viszonylagos sebezhetetlenségének”, az Egyesült Államok területének veszélyeztetettsége és sebezhetősége gyorsan fokozódik. Mind kevesebb esélye marad tehát arra, hogy büntetlenül megúszhat bármi „középponti békebonaszt”. Az idén negyedszázados szovjet hadászati rakétaerők ezzel történelmi változást hoztak a hadászati világhelyzetbe, amelyet — ha nem is a politikai-katonai helyzet egészét, de pusztán a fegyverrendszereket tekintve — azelőtt az jellemzett, hogy az amerikai imperializmusnak egyoldalúan megvolt az elméleti lehe-

tősége a másik fél „kiiktatására”, saját területének veszélyeztetése nélkül.
A szovjet hadászati rakétaerő létrehozása kényszerű válaszintézkedés volt, amely a veszélyeztetettség egyenlőségének megteremtésével stabilizáló tényezőnek bizonyult. Washington ezt követően több áttéren próbálkozott: tengeraltató-vezérlési rakétákkal egészítette ki hadászati támadó-potenciálját, majd egy másik függetlenül több célra vezethető robbanótöltetekkel látta el hadászati ballisztikus rakétáit. A főlénytezők nem voltak hosszú életűek: mind a két új műszaki megoldás hamarosan a szovjet oldalon is megjelent. Az amerikai közepes hatótávolságú rakétákat hasonlóan követték szovjet megfelelőik, majd az USA-erőben megjelent a manőverező robotrepülőgép, vagy ahogyan egy időben nevezték: a „cirkáló szárnyasrakéta”.
Csakhamar kiderült, hogy nem rakétáról van szó, hanem olyan pilóta nélküli repülőgépről, amely a hangsebesség alatt és a rádiólokációs mező alsó magassági határa alatt „lopakodva” tör célja felé, „topográfiai emlékezőegységének” köszönhetően követve a terep domborzati viszonyait, ki-kerülve a „veszélyes” térségeket. Repülési magassága akár 20–60 méter, hatótávolsága pedig több ezer kilométer is lehet. Indítható

szárazföldről, repülőgépről, felszíni hadihajóról vagy merüléssel levő tenger-alattjáróról.
Robbanótöltetek hatóereje az eddigi ismeretek szerint 200–250 kilotonna, ekkora pusztítóerőt „hagyományos” bombákban 5000 bombázó gép vinne magával. Találati pontossága révén „pontszerű” célok megsemmisítésére is alkalmas. Amennyire nehezen észlelhető alacsony pályája miatt, annyira sebezhető viszonylag alacsony sebessége miatt. Különösen lényeges ez, ha a manőverező robotrepülőgépek, úton a „célország” felé, egy vagy több harmadik állam légtérén kell keresztülhatolnia.
A nyolcvanas évek elején sok amerikai újságírók jelent meg arról, hogy például 3000 darab amerikai manőverező robotrepülőgép „telítheti” az európai szovjet légtérrel, hogy ellenük a védekezés mintegy 50 milliárd dollárnak megfelelő összegbe kerülne. Szóba sem került, hogy mit tesz a honi légvédelemben rendkívül gyenge Egyesült Államok, ha egyszer majd hasonló szovjet fegyverrendszerekkel kell szembenéznie.
Márpedig a szovjet hadtengerészeti módja lesz az amerikai partoktól 1000–2000 kilométer távolságban indítani robotrepülőgépeket a parti sávban nagy koncentrációban található amerikai katonai célpontok ellen. A szovjet hadászati bombázóknak nem kell behatolniuk az amerikai — közvetlen és zonális — légvédelmi övezetbe, hanem nagy magasságból és nagy távolságból indíthatják robotrepülőgépeiket. Új veszélyekkel fog-

nak megismerkedni a világtengereken szétszórt amerikai csapásmérő repülőgépanyahajó-csoportosítások ugyanúgy, mint az Egyesült Államok külföldi támaszpontjai.
A szellemet a NATO engedte ki a palackból, amikor az 1979. decemberi határozat alapján 1983 végén elkezdte a Pershing-2-es ballisztikus rakéták elhelyezését az NSZK-ban, a szárazföldi indítású manőverező robotrepülőgépek telepítését pedig Nagy-Britanniában, az NSZK-ban és Olaszországban. A szovjet válaszintézkedések egy része csak a telepítő európai NATO-országok veszélyeztetettségét növelte, más része azonban — így a fedélzeti ballisztikus rakétákkal felszerelt szovjet atom-tengeralattjáró előrenyomása az amerikai partok közelébe — magának az Egyesült Államok területének a veszélyeztetettségét is.

Moszkva a SALT-SALT II tárgyalásokon mindent megtett a nagy hatótávolságú manőverező robotrepülőgépek betiltásáért, az euróhadászati tárgyalásokon pedig telepítésük megakadályozásáért. Washington a betiltás meghívásától tartó egyoldalú katonai előnyt remélt, majd hozzáállott ideiglenes előnyének realizálásához. „Torkunknak kést szegnek el és akarják, hogy úgy tegyünk, mintha semmi sem történt volna” — írta minap az egyik szovjet lap. A Szovjetunió a fegyverkezési versenyben eddig majdnem mindig „feketesakkfigurákkal játszott”, azaz reagált az amerikai húzásokra. Most sem tehet úgy, mintha nem történnék semmi.
Pirityi Sándor

Tüntető a katedrális előtt

Ahogy közeledek Chilében a 11 évvel ezelőtti véres katonai puccs évfordulója, úgy szaporodnak a tiltakozó megmozdulások. Legutóbb csütörtökön egy katolikus akcióprogram keretében vonultak tízezren a santiagói katedrális elé, hogy gyertyával és virággal a kezükben megemlékezzenek a Pinochet-rendszer áldozatairól. A tömeg a demokráciát éllette, mire a rendőrség durván beavatkozott, sokakat megsebesítettek, köztük a chilei kereszténydemokraták egyik vezetőjét.
A katonai diktatúra kétségbeesetten védelmezi az elnyomó rendszert, de — nyugati megfigyelők szerint is — egyre több válságtünet jelzi: Pinochet helyzete megrendült. A gazdaság bajainak orvoslására ma már nem képesek gyógyírni találni. Chile nemzeti összetérmeke évről évre csökken, mégpedig kétszámjegyű indexekkel. Ma már legalább 28–30 százaléka a munkanélkületes korú lakosságnak munkanélküli vagy csak részlegesen foglalkoztatott. A vállalkozók — kisebbek és nagyobbak — szinte egyöntetűen kiábrándultak a diktatúrából, amely a kezdeti föllendülés után a külföldi cégeket részesíti előnyben a hazaiakkal szemben, s üzemek ezrei emiatt csödbe mentek. Mint az International Herald Tribune nemrég megállapította: a rendszerrel szembeni jobboldali elégedetlenség is egyre növekszik. (A csütörtöki tüntetés szervezője a Védjétek meg az életet! elnevezésű katolikus akcióprogram volt, amely mindenfajta baloldali, marxista befolyástól mentes, az egykori kereszténydemokratákhoz közel álló szervezet.) A tökések számára rendkívül kedvezőtlenek a kormányzat megszorító intézkedései, amelyekre a Nemzetközi Valutaalap előírásai miatt kényszerült, az újabb többszáz millió dolláros hitelek felvétele érdekében.
Mint a Le Monde elemzéséből kiderül, Pinochet ellenfelei egyelőre még megosztottak, s nehezen jutnak közös nevezőre. A szélsőbaloldaltól a centrista erőktől — amelyek legfőbb támasza a katolikus egyház — a jobboldalig ma már rendkívül népes a diktatúrát ellenzők tábor. Csak hogy a tábornok megbuktatásának módjait illetően a nézetek még eltérők. Ugyanakkor nyílt titok, hogy az Egyesült Államok vezető körében Pinochet még mindig népszerű. Pontosabban: nem találtak nála alkalmasabb személyt Chile élére. Kérdés, hogy Washington — netán az elnökválasztás után — nem értékeli-e át latin-amerikai politikáját. Pinochet miatt, a chilei juntának nyújtott széles körű támogatás következtében ugyanis a kontinens egyre több országában neheztelnek az Egyesült Államokra.
Az utóbbi egy év alatt száz embert gyilkolt meg a chilei rendőrség. Közülük huszonegyen 18 éven aluliak voltak. Pinochet kezéhez tehát újabb és újabb vér tapad. A diktátor ellenzéke — tekintet nélkül politikai hovatartozására — ezt róta fő legsúlyosabb bűnül a tábornoknak. A junta távozását Pinochet lemondását ma már egyre nyíltabban követelik az egész országban. Általános a meggyőződés, hogy kíméletlen kormányzása végül is bukásának lehet okozója.
Gyapay Dénes

Komszomol KB-ülés

A Komszomol-munka stílusának javításáról, a nevelési és szervezői tevékenység színvonalának emeléséről tárgyalt pénteken Moszkvában a Komszomol Központi Bizottsága. A testület azt vitatta meg, milyen feladatokat ró a szovjet ifjúsági szervezetre az SZKP KB ez év július 6-án hozott határozata, amely intézkedett a Komszomol pártirányításának javításáról, s a Komszomol szerepének növeléséről, az ifjúság kommunista neveléséről.
A Komszomol KB ülésén Viktor Misin, a Komszomol KB első titkára tartott beszámolót. Rámutatott, hogy a Komszomol Központi Bizottsága és más központi szervei teljes egészében osztják az SZKP KB álláspontját, miszerint az ifjúsági szövetség munkájában több, sürdős intézkedést követelő hiányosság van. A Komszomolnak hatékonyabban kell kivennie részét az ország előtt álló gazdasági feladatok végrehajtásából. Ennek érdekében átgondoltabbá kell tenni a vednökképválalást, következetesebben kell végezni a fiatalok munkára nevelését, határozottabban kell harcolni a fegyelmetlenség, a lelkiismeretlen munkavégzés minden megnyilvánulása ellen.
AZ 1968-AS MAG

Mubarak elutazott Jugoszláviából

Pénteken elutazott Jugoszláviából Hoszni Mubarak egyiptomi elnök, aki öt napot tartózkodott az északi adriai Brioni szigeten, és látogatása első részében Veszelin Gyuranoviccsal, a jugoszláv államelnökség elnökével tárgyalt kétoldalú és nemzetközi kérdésekről. Mubarak elnökké választása óta most harmadszor járt Jugoszláviában, amellyel az eredményesen alakuló kétoldalú kapcsolatok mellett együttműködik az el nem kötözött mozgalom belül. Mubarak és Gyuranoviccs megbeszélésein központi helyet foglalt el a mozgalom tevékenysége az olyan nemzetközi válságok megoldásában előmozdításában, mint a Közel- és Közép-Kelet konfliktusai, amellyel az liktusai.

Politikai bűnözés Jugoszláviában

A Jugoszláv Statisztikai Intézet Belgrádban közzétett adatai szerint tavaly 326 személyt ítélték el az országban politikai bűncselekmény miatt, 36 százalékkal kevesebbet, mint egy évvel korábban, amikor 507 volt az elítéltek száma.
Politikai bűnözésért továbbra is Koszovo tartományban ítélik el a legtöbb személyt: tavaly minden harmadik elítél ebből a zömében albánok lakta autonóm tartományból került ki. Az ottani helyzet fokozatos rendeződésére mutat, hogy számuk az 1981. évi ismert események óta folyamatosan csökken: tavaly 117-en voltak, szem-

A gazdaság továbbfejlesztése

Az MSZMP KB kérésére munka után készült továbbfejlesztési terv a gazdaság továbbfejlesztéséről.
A gazdaság továbbfejlesztéséről szóló terv a gazdaság új növekedésében felhalmozólag gazdaság, komoly adandó válság szemni. A KB állásfoglalásában a továbbfejlesztés érdekében a gazdaság továbbfejlesztéséről, különösen tapasztalatokat is figyelembe véve.
A szocialista gazdaság kérdéseiről részletesen tárgyalnak a gazdaság továbbfejlesztéséről. Ebből a szempontból a gazdaság továbbfejlesztéséről a gazdaság továbbfejlesztéséről, különösen tapasztalatokat is figyelembe véve.
A gazdaság továbbfejlesztéséről, különösen tapasztalatokat is figyelembe véve.

ELVI-TÖRTÉNET

A szocialista gazdaság kérdéseiről részletesen tárgyalnak a gazdaság továbbfejlesztéséről. Ebből a szempontból a gazdaság továbbfejlesztéséről, különösen tapasztalatokat is figyelembe véve.
A gazdaság továbbfejlesztéséről, különösen tapasztalatokat is figyelembe véve.

A gazdaság továbbfejlesztése

A gazdaság továbbfejlesztéséről, különösen tapasztalatokat is figyelembe véve.

A gazdasági megújulás útján

A gazdaságirányítási rendszer továbbfejlesztésének szükségessége és célja

Az MSZMP KB április 17-i plénuma hosszas előkészítő munka után foglalt állást a gazdaságirányítási rendszer továbbfejlesztésének kérdésében. A reformpolitika továbbvitelét jelentő döntés az MSZMP általános politikájának részeként egyúttal a megújulási szándék mellett elkötelezettség kifejezése is. A reformpolitika folytatásának fontosságát a magyar gazdaság új növekedési pályára állítása, az utóbbi években felhalmozódott gondok leküzdése és a világgazdaság komoly erőpróbat kívánó kihívására adandó válasz szempontjából aligha lehet túlbücsülni. A KB állásfoglalásáról megjelent közlemény előszörban a továbbfejlesztés kérdéseivel foglalkozik. Jelen esetben a hangsúlyt ezért a továbbfejlesztés szükségességére, céljára indokolt helyezni.

ELVI-TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS

A szocialista gazdaságok működésének, törvényszerűségének kérdései sem elméletileg, sem a tudományok részéről nincsenek – s objektíve nem is lehetnek – a kapitalizmushoz hasonló mélységben kidolgozva. Ebből eredően évtizedekig erőteljes kísérletek történtek a gazdasági formákban egy elvont jövőképhez való igazításra. Aligha vitatható pedig, hogy egy elvont moralizáló szocializmusképp nem vezet el a gazdasági folyamatokhoz. Tudományos megalapozottság nélkül azonban csak más, pragmatista, kényszerhatások azonban pedig – mint napjainkban is – improvizációkkal terhelt új kitalációk. A gazdaság működésének kérdéseire a marxista közgazdaságtudományok természetesen ma kell választ adni. A klasszikusoktól ezt várni nemcsak történelmietlen, de a gyengeség jele is. Szerencsére nem nulla pontról kell indulnunk, ugyanannyira nem, hogy a gazdaság, a gazdaságirányítás kérdéseinek elméleti kidolgozását – különösen Magyarországon – bizonyos tekintetben előrehaladottabb, előtte jár a társadalmi élet más területeivel kapcsolatos kérdések kidolgozottságának. Ennek alapján érthető meg igazán az, hogy a kialakuló gazdasági modell miért nem találta meg még mindig társadalmi-politikai modelljét. Ennek az ellentmondásnak a feloldása és egyáltalán a reformpolitika teremtése szempontjából ezért is szinte felbecsülhetetlen a jelentősége annak a felismerésnek, amelyet Jurij Andropov Marx halálának 100. évfordulójára emlékező beszéde tükröz. Idézem: „E törvények objektív jellege megköveteli a lemondást minden olyan kísérletről, hogy a gazdaságot természetől milyen módszerekkel irányítsuk.” Arról pedig, hogy idegen is ez a gazdaság, s hol helyezkedik el a marxi szocializmus-kommunizmus-képben belül, Konsztyantyin Csernyenkónak – már ugyancsak SZKP főtitkárj minőségében – mondott választási beszédének következő részlete tekinthető mérvadónak: „... az utópia árnyékát mentesen hárítjuk meg az új társadalmi szocialis-gazdasági értelemmel általunk elért szintjét... Itt is nagy szerepet játszik a fejlett szocializmus koncepciója, amit egy történelmileg hosszú szakasz, amelynek az elején tart országunk.”

AZ 1968-AS MAGYAR REFORM

A reform legfontosabb jegyei: tervutasítás helyett szabályozók; a vállalati önállóság, az áru- és pénzügyviszonyok, a piac szerepének szélesítése. A magyar reform történelmi jelentősége, hogy a gyakorlatban – minden elméleti eszmefuttatásnál meggyőzőbben – igazolta, hogy a szocialista gazdaságunk többféle működési formája, modellje is lehetséges. A reform legfontosabb eredményei – amelyek nélkül a továbbfejlesztés, a kor követelményeire való ráhangolódás egyszerűen lehetetlen lenne – a társadalmi élet minden területére átsugárzó szemléletváltozás; az utasítások végrehajtására elégséges bebiztosítást meghaladó vállalkozói szellem, az önállóság, az érdekesség teremtése; az alkotó energiák – bár nem minden esetben egyaránt – mobilizálódása; peszább tudományos gondolkodás, s erősbödő kritikai szellem. A továbbfejlesztés szempontjából a gazdaságirányítási rendszernek értelemszerűen azok a vonásai az érdekesebbek, amelyekből gyengébb is fakadnak. Ilyenek: Az 1968-as reform a szervezeti-intézményi rendszert változatlanul hagyta. A szervezeti rendszer változtatása 1968-ban túlságosan kockázatosnak tűnt. Az iparvállalatok és a mezőgazdasági termelőszevetezek centralizációja időközben még fokozódott is. Az újjal járó kockázat mérséklése érdekében, vagyis óvatosságból a rendszerbe sok féket építettek be, azok lebontására viszont vonatkozóan és felemás módon került sor; A gazdaságok számára a szabályozók által teremtett feltételek rendszerét az elburjánzó állami beavatkozások felfűzték, a gazdasági szerkezet megújulásához szükséges szelekció helyett így végig egy azzal ellentétes irányú szelekció folyt. A tulajdonosi szemlélet alig erősödött; A vállalati belső szervezeti-érdekeltség rendszer sem tartott lépést a követelményekkel, az alól szerencsére több kivétel is adódik; A hárszabályozás ösztönző funkciója a vásárlóerő-szabályozóhoz képest hátrébb szorult; Az áruk és a nyereség orientációs szerepe nem tudott kellőképpen kibontakozni; A tervutasításos rendszer helyett végül is egy túlszabályozott rendszer alakult ki. A tervalkotó szabályozó alku váltotta fel; A nem gazdasági motivációjú külső beavatkozások miatt az ún. informális elemek dominanciája vált jellemzővé. Ebből eredően viszont a gazdasági szervezetek verseny helyett a piac is többnyire az állammal alkudozhattak. A hiánygazdálkodást sem sikerült felszámolni; Az irányítási rendszer a nyolcvanas évek elejére kézi vezérlés formába csapott át, s már csupán az elosztási oldalon, ott is reaktív módon képes operálni, azaz defenzívába szorult. A továbbfejlesztés kérdésében 1968-cal szemben így a kényszer-efektusok diktálta szükségesség vált dominálóvá.

Az önmagunkkal szembeni igényesség, a hibákkal szembeni türelmetlenség diktálta elégedetlenség és kritikus hangvétel sem feledtetheti azonban, hogy a reform összességében pozitív eredményeket hozott. Olyan előremutató folyamatokat indított el, amelyekre a továbbfejlesztés nagyobb biztonsággal alapozható, különösen ha az eddigi működés nyújtotta tapasztalatokat is figyelembe vesszük.

A TOVÁBBFEJLESZTÉS SZÜKSÉGESSÉGE, CÉLJA

A továbbfejlesztés szükségessége egyfelől az egyre szorítóbb, súlyosabbá váló gondoktól való meg-

szabadulás, másfelől egy hatékonyabbnak ígérkező fejlődési-növekedési pálya által az irányítással szemben támasztott követelményekből vezethető le. E felfogással szembeni érv, hogy gazdaságunk az ismert okok folytán kényszerpályán halad. A kényszerpályával viszont a talponmaradást biztosító gazdaságpolitika, azzal pedig – némi leegyszerűsítéssel – a kézi vezérlés irányítási szisztéma tekinthető konformnak. Ez azonban statikus, hibás szemlélet, s végső soron a mai kényszerállapotok konzerválásához vezetne. E felismerést tükrözi egyébként Havasi Ferenc elvtárs, az MSZMP Politikai Akadémiáján április 25-én elhangzott előadásának a következő része is, idézem: „Az elért eredmények mellett tudatában vagyunk annak is, hogy az utóbbi években folytatott gazdaságpolitikai irányvonal és gyakorlat által felszínre hozott és mozgósítható tartalékok több területen már kimerülően vannak”. Elméleti összefüggésben közelítve a kérdéshez pedig arról van szó, hogy a szocialista forradalom lényegéből, eredetén befejezetlen. Ilyen forradalmakra eddig uti, alacsony vagy közepesen fejlett termelőerőkkel rendelkező országokban került sor. A reform folytatása így történelmi szükségesség. A gazdaságirányítási rendszer továbbfejlesztésének ebből eredően nincs ésszerű alternatívája. A továbbfejlesztés ezért egy olyan megújulási, tökéletesedési folyamatnak fogható fel, ami a fejlett szocializmushoz vezető úton érvényesülő gazdasági törvények számára az eddiginél is optimálisabb mozgásteret képes biztosítani. Alapelvként, ha úgy tetszik tabuként, mindössze egy korlátozó feltételt szükséges megfogalmazni, nevezetesen, hogy a szisztéma továbbfejlesztése csakis a szocializmus irányában lehet nyitott. A szélsőségek, a túlzott piacimádás, vagy az egy forradalmi eszmerendszettel összeegyeztethetetlen konzervativizmus miatti túlságú vagabudák és tandíj vállalása a tudomány mai állása mellett már értelmetlen, felesleges lenne.

Az irányítási rendszer továbbfejlesztésével összefüggésben kissé konkrétan is megfogalmazható célok:

- A gazdaságban ténylegesen érvényesülő mozgástörvények kinalta lehetőségei jobb kihasználása, az emberi tényező szerepének teljesebb kibontakoztatása;
- A gazdaság működésének hatékonyabb, rugalmasabbá tétele, jóvedelemtermelő képességének fokozása. A stagnálás dinamizmusba fordítása. A reáljévedelmek további csökkenésének kivédése. A csererányok romlásának megfordítása, a gazdaságunk a világgazdasághoz való előnyösebb illeszkedése, a világkereskedelemben való terjesztési folyamat megállítása;
- A tulajdonosi szemlélet erősítése, a tulajdonlás sokszínűbbé tétele. A vállalati önállóság és a piac szerepének növelése;
- Az innovatívítás, a vállalkozási szellem és feltételek erősítése;
- A gazdasági élet szereplői között a partneri kapcsolatok szélesítése (a függőségi kapcsolatok helyett), a döntések demokratizmusának és a társadalmi kontrollnak a fokozása;
- A gazdasági folyamatok túlszabályozottságának oldása – a rendeletek, hatóságok előírások, tárcialeiratok számának csökkentése –, a szabályozók változásának kiszámíthatóbbá tétele;
- Az állam szerepének módosulása, a veszteségtérítő támogatások, beavatkozások helyett az eredményt fokozó folyamatok segítése, felkarolása;
- A gazdasági döntésekhez szükséges tisztánlátást biztosító feltételek javítása, a versenyhelyzet erősítése.

A TÁRSADALMI ELLENŐRZÉS ERŐSÍTÉSE

E célok elérésének fontosabb biztosítékai: A piac, az áruk, a verseny tekintetében eddig uralkodó szimulációs viszonyok meghaladása; a hiányállapotok leküzdése; Általános, mindenkire és minden szervezetre kiterjedő, kibúvók nélküli hatékonysági kényszer; A társadalmi kontroll erősítése, az érdekégyeztetési mechanizmusok kiépítése s egyáltalán a szocialista demokrácia minden formájának erősítése; Intézményes biztosítékok a téves döntésekkel szemben; pl. a döntések nagyobb nyilvánosságával és a dolgozók döntések előkészítésébe való fokozottabb bevonásával; Az egyéni képességek és az esélyegyenlőségek útján álló korlátok lebontása; A gazdaságunk a tudományok, a szellemiség befogadására való alkalmasabbá tétele; A vezetési-szervezési színvonal növelése; A gazdasági rendszer, a társadalmi-politikai értékrend és mechanizmus közötti kapcsolatrendszer erősítése. Világosan kell látni, hogy ezeknek a biztosítékoknak a többsége egyúttal a gazdaság, s azon keresztül a társadalom fejlődésének emelője is. Nagyon lényeges annak belátása is, hogy a továbbfejlesztés során csak konszolidált viszonyokra nem építhetünk. Kritikus helyzetben egy ilyen szisztéma ui. könnyen cselekvőképzetlenséghez vezetne. Az eszköztárból ezért a konjunktúraszabályozásnak is helyet kell kapnia.

Végül további két igen lényeges momentumra szükséges még utalni. Egyik – ami egyébként igen sok félreértés forrása, s nemcsak itthon, de nemzetközi viszonylatban is, hogy gazdasági nehézségeinknek az irányítási szisztéma jelzett fogyatékos-ságai csupán az egyik forrását jelentették és jelen-tik, következképpen a mai helyzetből való kivétel-és úton az irányítási rendszer továbbfejlesztése csupán ráségitő szerepet tölthet be, azaz önmagában nem képes a problémák feloldására. A kérdés másik elágazása, hogy társadalmunk ugyan reform-érett, s a továbbfejlesztést megelőző felfokozott érdekeltetés és várakozás alapján a hangulat bizakodó. Ettől függetlenül látni kell, hogy igazán mély és tartós sikerre csak akkor számíthatunk, ha az irányítási rendszer továbbfejlesztése a tömegek számára is érezhető javulást eredményez. A rendszer továbbfejlesztésének ez az Achilles-sarka. Ebből viszont – s elsősorban a politika számára – követelményként fogalmazódik meg, hogy a hatékonyság és a szelektivitás meredekebb ösvényének megmászására vállalva, a még szunnyadó energiák felszabadítását, bizonyos öntisztító és önmegújító folyamatokat segítve, az azzal szükségeszerűen együttjáró helyi és átmeneti konfliktusokra – későbbi s még nagyobb feszültség kialakulásának megakadályozása érdekében is – készüljön fel.

Dr. Barta Imre
a közgazdaságtudományok kandidátusa

ÉPÍTÉSI NAPLÓ

Főszerepben az OTP

Vitathatatlan: az OTP főszerepet kapott a városi lakásépítés, -elosztás, -vásárlás ösztönző méretű „előadásában”. Nem ismerem ide illő statisztikai kimutatást, de nyugodtan megkockáztatom, hogy a felnőtt lakosság csekély hányada mondhatja magáról: neki semmi köze a takarékpénztárhoz. A leg-többen évtizedekre elkötelezett adópai vagyunk az OTP-nak. A szerencsés-sebbek csupán az adásvétel aktusának idejére térnek be valamelyik fiók-ba; s csak a tanácsi lakások főbérleti, no meg az immár tehermentes családi és társasházak tulajdonosai maradnak kívül az OTP bűvkörén.

Az Országos Takarékpénztár valódi nagyberuházó: alaposan kivészi részét a hatalmas lakótelepek építéséből, de jut ereje a telep-zerű lakásépítés finanszírozására a nagyobb vidéki településeken is. A negyedik ötéves tervben kétezzer-hatszáz lakás készült el a megyében, az ötödikben ezreket több, s a jelenleg tartó tervidőszak kezdetén 7200 hajdú-bihari lakás megépítésére volt jóváhagyott OTP-program.

Az építőanyagok ára és a munkadíjak nagysága 1978-hoz képest 1983-ig átlagosan 20 százalékkal emelkedett, majd erre az évre további 12 százalékos növekedéssel kell számolni. Mindez az jelenti, hogy az idén már a legnagyobb lakások ára alig marad el az egymillió forinttól, s ezzel együtt mind nagyobb terhet jelent az első részlet befizetése.

A lakás nem üzlet?

Végh Imrével, az OTP Hajdú-Bihar megyei Igazgatóságának osztályvezetőjével és Rác Margittal, a lakásépítésekben illetékes csoportvezetővel a tócsokerti lakótelep „OTP-érdekeltéséről” beszélgetünk. Persze, elkerülhetetlen, hogy szó essék a lakásépítés és lakásvásárlás általánosabb kérdéseiről is. Arról például, hogy ma már látható: az imént említett terv nem valósul meg. A kivitelezők vállalkozókedve (főként pedig kapacitása) meg sem közelítette az igényeket, így a jelenlegi számítások szerint négy és fél ezrevel gyarapodik ebben az ötéves tervben az OTP-lakások száma. A Tócsokertben a tervezett 3700 helyett csak 2400 készül el 1985 végéig.

Hogy pontosan mekkorát? Néhány példa az illusztráció kedvéért, a négytagú család esetén járó, átlagos mértékű hitellel számolva. A 44 négyzetméteres, másfél szobás lakás ára tavaly 457 ezer, az idén 550 ezer forint. Az első befizetés tavaly még csak 119 ezer, az idén már 141 ezer forint. Az egy szoba két fél szobás, igen keresett lakást (53 négyzetméter) tavaly még 542 ezerért, az idén már 655 ezerért számítják. A „beugró” nyolcvanháromban 145 ezer volt, ebben az évben már 265 ezer. (Jegyezzük meg: ennél a lakástípusnál az árnövekedést jelentős részben az óriási kereslet okozza.)

Az OTP-lakások tíz százalékát az ifjúsági takarékbetéttel rendelkező fiatalok kapják. Hatvanöt százalékot a tanács oszt el, huszonöt százalékot pedig a takarékpénztár rendelkezik. Ezeket a lakásokat az kapja, akinek több pénze van – másként fogalmazva: aki kevesebb hitelt igényel. A tanácsi és az OTP-keret tíz-tíz százaléka szolgálja a minőségi cseréket. Az OTP-lakások negyven százaléka végső soron a fiatalok birtokába jut.

Kérdés persze, hogy ha egy bizonyos lakástípus iránt különösen nagy a kereslet, miért nem lehet abból sokat építtetni. Hogy az efféle piackutatást még javítania kell az OTP-nek, azt jelzi az is, hogy az egy szoba két fél szobás lakások viszonylag jelentős száma csak az eredeti elképzelések módosításának, időközben áttervezésnek köszönhető. Ami természetesen nem teszi olcsóbbá ezeket a lakásokat.)

Jó üzlet-e az OTP-nek a lakásgazdálkodás? – kérdeztem Végh Imrértől.

Folytassuk még a felsorolást a „magasabb régiókban”: a háromszobás lakás ára tavaly 733 ezer volt, az idén 835, a saját rész a múlt esztendőben 313 ezer, az idén ötezer híján négyezer. S végül a három és fél szobás „csúcstartó”, amely a tavalyi 864 ezer forint után erre az évre a 989 ezer forintos árral csaknem elérte a milliót, „álmohatárt”. A saját rész ennél a lakásnál ma 549 ezer forint, több mint százezerrel haladja meg a tavalyit.

Nyugodtan le lehet írni, hogy a lakás-építés és lakáselosztás nem nyereséges vállalkozás az OTP-nek. Az áraknak fedezniük kell a bekerülési költséget – ez az egyetlen követelmény. Nem vagyunk abban érdekeltek, hogy nyereséget szerezzünk a lakások eladása révén, így az sem érdekünk, hogy emelkedjen az árak. Sőt: számunkra éppen az a fontos, hogy minden lakást értékesíteni tudjunk. Túl magas áron viszont nehezebb az eladás.

Minden lakás gazdára talál

Lehet, hogy kissé hosszúra nyúlt a számok felsorolása, de talán nem volt érdektelen az összevetés. Az világosan kiderült: miközben a jövedelmek átlagos növekedése mérsékelte-nek mondható, a lakásárak emelkedése ugyancsak intenzív. S bár az immár milliót ostromló végösszegek jelentőségét nem akarom kisebbiteni, mégis úgy gondolom, hogy az egyre nagyobb problémát az első részlet befizetése okozza.

Ezzel elérkezettünk a legfontosabb kérdéshez: miért kerül már-már elérhetetlenül sokba a lakás? S egyáltalán: beleszólhat-e az OTP az áruk alakulásába?

A jelek szerint ma nem egyszerűen a türelm próbája a lakásra várás. Könnyen előfordulhat, hogy ha valaki az idén kiharad a névjegyzékből, jövőre már maga kéri a törlesztést. Egyszerűen azért, mert egy év alatt képtelen összegyűjteni azt a 120 ezer forintot, amennyivel az 53 négyzetméteres, két gyerek elhelyezésére alkalmas lakás beugrója egyetlen év alatt növekedett. A saját rész összegének emelkedése a többi típusnál kevesebb, ám a fedezet megszerzése akkor sem könnyű. Hiszen jórészt fiatal embereknek kell a szerény fizetésből százezreket megtakarítani. Mindenki tudja, hogy ez képtelenség – segítenek hát (ha tudnak) a szülők, rokonok. Valamint (ha nincs más mód) külön kölcsönökkel az OTP is. Ezekkel persze az adósság is növekszik.

Sok ez a két százalék, vagy kevés? – nehezeze megítélni a kívülről szemével. A 12 ezer forintos átlagár mellett egy közepes méretű, hatvan négyzetméteres lakás 720 ezer forintba kerül. Ennek a két százaléka 14 400 forint. Ha ezt az összeget megszorozom az idén várhatóan elkészülő tócsokerti OTP-lakások számával, 770-nel, ugyancsak szép summát kapok, durván tízenegymillió forintot. S akkor még nem számoltuk a vidéken épülő lakásokat.

A lakások értékesítése az árak emelkedése ellenére sem okoz gondot az OTP-nek. Ha a tanácsi kijelölésű csoportban elő is fordul, hogy a névjegyzékben szereplők közül néhányan anyagi okokból „visszamonddják” a lakást, az tartalékok között mindig akad vevő. Különösen meglepő (vagy talán nem is olyan meglepő, ha az ember a társadalmi méretekben immár jelentősnek mondható vagyoni különbségekre gondol), hogy miközben sokan a maximálisan nyújtható hitel mellett is csak nehezen tudják előteremteni az első befizetéshez szükséges pénzt, a versenyetelés során (az OTP-lakások huszonöt százalékáról van tehát szó) általában nagy a konkurrencia. Ebben a kategóriában a készpénz pótlására nyújtandó hitel összege jóval a maximálisan adható alatt marad, még a 200 ezer forintot sem éri el.

Persze, nincs okunk kételkedni az OTP munkatársainak szavában: a lakásépítés nem üzleti vállalkozás, csak éppen a veszteség elkerülése a cél. S persze azt sem szabad elfelejteni, hogy ez a terv az egymillió nem készpénz, hiszen a lakások árát a vevő beköltözéskor csak a legkritikább esetben fizeti ki teljes egészében.

Mit mondhatunk befejezésül? Emelkednek a lakásárak, egyre több lesz az OTP-lakás első részletének összege, s ezt mind nehezebben teremti elő a lakásra pályázók egyik része – míg a másik csoport a hitelt is visszautasítja. Ki érti ezt?

Égbeszökő árak

Az első tócsokerti házát 1982 első felében adták át, akkor valamivel tízezer forint alatt volt a négyzetméterenkénti átlagár. Egy év múlva már 10 765, az idén pedig valamivel 12 ezer forint fölött járunk.

Görömbölyi László

Az első mintaházat Hamburg mellett Jesteburgban állítják fel

Faházexport az NSZK-ba

Ebben a tervidőszakban kezdett szorosabb üzleti kapcsolatokat kialakítani a Berettyóújfalui és Vidéke körzeti AFESZ az ERDÉRT-tel. A szövetkezet faipari üzemeiben fokozatosan fő profilul vált a faházgyártás. Az elmúlt években több újfajta ház kísérleti összeállítására és gyártására vállalkoztak.

Legújabb termékük a FACHWERK típusú, úgynevezett gerendavázis lakó-

ház, amelyet az idei tavaszi budapesti nemzetközi vásáron is bemutattak. A ház iránt élénk érdeklődés mutatkozik az NSZK-ban is, hiszen nem egyszerű reprodukálása a középkor jellegzetes német építési stílusában épült házaknak, hanem egy mai igényeknek és ízléseknek megfelelő továbbfejlesztett változat.

Az üzleti tárgyalások nemrégiben sikerrel zárultak. Az

első mintaházat augusztus 10-én kezdik az NSZK-ban felállítani, és még ebben az esztendőben egy tíz épületből álló sorházat is összeszerelnek szakemberei. Az NSZK-beli cég ugyanis ragaszkodik ahhoz, hogy a gyártó, illetve a szállító állítsa össze az épületeket. Az elképzelések szerint ebben az évben tízmillió forint körüli árbevétel várható a faház exportjával.

Kézi munkával készülnek a speciális nyílászáró szerkezetek — A szövetkezet faipari üzemében kisgépek is segítik a munkát. Az elképzelések szerint az igényekből függően belföldre is gyártani fogják a nagy alapterületű, jó hőszigeteléssel rendelkező házakat

KULCSEMBER AZ IGAZGATÓ

A gazdaságirányítás célja, hatékonyságának mércéje a vállalatok vállalkozó jellegének, versenyképességének erősítése. A készülő intézkedések — az ösztönzés, a szabályozás, a szervezeti és jogi lépések — címzettjei a gazdálkodó egységek. Az intézkedések fogadtatása, értelmezése, végrehajtása pedig döntően vezetői feladat. A megújuló feltételek között különösen felértékelődik az első számú vezető szerepe, tevékenysége.

Az igazgató, az elnök jelenleg is a dolgozó kollektíva kulcsfigurája. Erdemes lenne valamilyen közvéleménykutatással rangsorolni a szakma, a megye, az ország igazgatóit, elnökeit. És ha ezt követően — már nem szavazással, hanem gazdasági mutatók alapján — a vállalatokat is rangsoroljuk, kiderül, hogy a jó hírű cégek élén jónevű vezetők állnak. A sereghajtó vállalatok és az élen járó vezetők aligha kerülhetnek össze. A mű minősíti a mestert, vagy a mester a művet? A kialakuló értékpárok az objektum és a szubjektum kölcsönhatásairól vallanak.

Áttekinthető, letisztult viszonyok közt, amikor egyenlők az esélyek, és ismeretlenek a kicsinyes gyámkodások, a gazdálkodásban való külső beleszólások, a vezetői képességek még teljesebben érvényesülhetnek. Ennek csak látszólag mond ellent az a körülmény, hogy az igazgatót a vállalatok többségénél majd a dolgozók választják. A vezetői státus egyértelművé válik. Az irányító hatóságtól való függőség megszűnik, s az igazgató a kollektívának tartozik majd felelősséggel. A megbízatáshoz hasonlóan a felelősség is hosszabb távra szól. A kollektív vezetőtestület a fejlesztés, gazdálkodás fő irányát, stratégiáját határozza meg. A napi munkában, a végrehajtásban az igazgató operatív módon, egyszemélyi felelősséggel dönt. A mozgásteret behatárolják a törvények, a jogszabályok, valamint a személyes képességek.

A vezetői képességek legfőbb mércéje az eredményes cselekvés. Nem szükséges, hogy az első számú vezető legyen az első az ötletgazdaságban, a vállalkozó készségben, vagy a szakmai felkészültségben. De mindenképpen legyen nyitott, igényelje a véleményeket, javaslatokat, ismerje föl a jó ötleteket, kezdeményezéseket, a tehetséges embereket és merjen dönteni, a legjobb erőkre építeni.

Önmagában persze az kevés, ha hagyja érvényesülni a különböző tehetségeket, kezdeményezni a beosztottakat. Nagyon fontos, hogy ő maga kiemelkedjen akaraterő és — mondjuk így — akaratátvivő képesség dolgában. Vagyis tudja mit akar — és azt el is tudja érni. Ehhez szükségesek egyértelmű, világos célok a munkában, a szívósság

és következetesség, mondhatnánk tanórithatatlannal meggyőződés a végrehajtásban.

Tehát tudjon igent és nemet mondani, ne akarjon — úgysem sikerülhet — mindenkinek és mindig a kedvében járni. Célba érni nem lehet önféjű és makacs módszerekkel, csak rugalmas, türelmes, meggyőző munkával. A jó vezető el tudja fogadtatni véleményét, s nem váhat az egyes emberek és csoportok jellegtelen kiszolgálójává.

Képes például fordulatot kezdeményezni a meglévő bérézési gyakorlatban. A bérmegállapítások alkalmával az igazgató nem állhat többé a munkavállalók pártjára, hanem következetesen a munkáltatót kell képviselnie. (Miközben erősödik, egyértelművé válik a szakszervezetek partner szerepe, érdekvédelmi funkciója.) Ehhez nem buzdításra van szükség, hanem a vállalati vezetői költség- és különösen bérköltség-érzékenységének fokozására, oly módon, hogy anyagilag érdekeltté tesszük őket a nyereség hosszú távú növelésében, a vállalati vagyon gyarapításában. Csak úgy válhat feleslegessé a központi átlagbér-szabályozás, a vásárlóerő központi kézben tartása, ha megteremtik a fedezet nélküli bérkiáramlás ilyen intézményes garanciáit a vállalatoknál.

Íme, nem könnyű a vezetők dolga, s a követelmény velük szemben csak növekszik. Mégis biztosra vehető, hogy jelentősen gyarapszik a kiemelkedő vezetői személyiségek aránya. Azért is, mert ahogy mondják, teher alatt nő a pálma. De nem kevésbé azért, mert a demokratikus nyilvánosság kedvez a legjobb képességek kibontakoztatásának és a természetes kiválasztódásnak. A dolgozó nép okos gyülekezetében az ismeretekkel és az érdekeltséggel csökken a szubjektívizmus veszélye, s arányosan nő a tények tárgyilagos mérlegelésének lehetősége a vezetők kiválasztásában, munkájuk minőségében. Akkor lesz teljes a kép, ha mindehhez még azt is hozzávesszük, hogy várhatóan növekedni fog a vezetői beosztások vonzása, anyagi és erkölcsi elismerése.

Az ígéretes előnyök és a feltételezhető pozitívumok mellett persze azzal is számolni kell, hogy a társadalmi demokráciának nincs múltja, hagyományai hazánkban. Ki kell járni a demokratikus gyakorlat iskoláit, az igazgató-, a tanács- és képviselőjelölteknek, valamint a választóknak és a testületeknek egyaránt. Mindenekelőtt túl kell jutnunk az érdemi választás, a jelöltség túlhangsúlyozott egzisztenciális kockázatán. A hazai szövetkezeti mozgalom gyakorlata bizonyítja, hogy van rá mód és lehetőség.

Kovács József

Üdülő-korszerűsítés, társulással

Köztudott, hogy a hosszú távú balatoni fejlesztési program szerint a tópart mellett már nem növelhető a szálláshelyek száma. A legfontosabb cél a vízminőség javítása, a környezeti ártalmak és a zsúfoltság csökkentése. Emiatt rendelt el a kormány az üdülőépítési tilalmat, amelyet idén kiterjesztett — az 5 éve helyben lakók vagy dolgozók kivételével — a lakásépítésre is.

A SZOT is befejezte a balatoni üdülőfejlesztést a balatonszéplaki ezüstparti üdülő ötödik épületének júniusi üzembe helyezésével, valamint a jövőre megnyíló bogláriellei Postás család üdülő felépítésével.

Kényszer-szülte lehetőség

Ahogy mondják, minden rosszban van valami jó is. A kényszer szülte balatoni építési tilalom előtérbe helyezi a felújítást, mivel az anyagi eszközöket és a kivitelezési kapacitást az eddigénél jobban lehet ezen a sokig mostohán kezelt területen felhasználni. Az üdülők felújításában is jelentős a lemaradás.

Amint az ismeretes, a balatoni pihenőházak többsége még az államosítás után — immár 35 esztendeje — került szakszervezeti kezelésbe. Korábban ezeket a kisebb, 10–15 szobás, korszerűtlen épületeket magánvillaként vagy panzióként használták.

Az igényeket jó ideig kielégítették a komfort nélküli, szintenként csak egy-egy közös fürdőszobával, mellékhelyiséggel rendelkező üdülők is. A beutaltak főleg kedvező közvetlen vízparti vagy tóközeli fekvésük, valamint családi jellegük miatt kedvelték a kisebb pihenőházakat. Ma már a vendégek többsége szívesen fizetne néhány forinttal többet a beutalóért, ha az nem komfort nélküli, hanem első kategóriájú üdülőbe szállna. Tehát ezért is egyre sürgetőbb a harmadik kategóriába sorolt balatoni üdülők korszerűsítése.

szek húszesztendő kedvező tapasztalatai alapján 1981-ben kezdődött el a felújítási társulás előkészítése. Tavaly és idén öt-öt síófoki és balatonföldvári kisebb pihenőházat sikerült korszerűsíteni. Ezekben a konyha és étterem nélküli épületekben ma már minden szobához zuhanyfülké és mellékhelyiség tartozik. Az üdülőkben teljes berendezéscsere is történt és a társalgók hűvös időben temperálhatók. A vendégek étkeztetésére Síófokon és Balatonföldváron is az üdülőtől néhány száz méterre fekvő központi SZOT-éttermekben nyílik mód. A tíz épület korszerűsítéséhez csaknem húsz vállalat járul hozzá jelentős összeggel. A felújított épületek családias atmoszférájuk miatt a vendégek igen hamar

A partner előnyei

A SZOT 15 éven át kedvezményes beutalóval fizet a felújítási társulás résztvevőinek. Az alapszervezetek számára előnyös, hogy a gyermekpótgyért nem kell téríteni, de a jegyeket természetesen ezekre is kedvezményesen kapják. Az is vonzó, hogy az épületekbe számított szobára érvényesek az üdülőjegyek. Ez lehetővé teszi a partnerek számára, hogy a berendezésen felül — amelyet a SZOT biztosított — televíziót, hűtőszekrényt is vásároljanak a beutalójukkal.

A következő esztendőben a SZOT a kooperációs felújítást folytatni szeretné. Síó-

megkedvelték. Májusban és szeptemberben házaspárokat fogadnak az üdülőkben, míg a főszezonban pótgyerek beállításával szobánként két-gyermekes családokat helyeznek el.

A SZOT gondoskodott a tervezésről, kivitelezésről, a berendezéscseréről és vállalta a folyamatos üzemeltetés költségeit. A társulásban részt vevő vállalatok fejlesztési alpból és szakszervezeti tagdíjából fedezték az átalakítási költségeket. Ezek egyszeri befizetéssel vagy részletekben is kifizethetők. A kevésbé tehetősebb alapszervezetek néhány szoba felújítási költségeit is vállalhatják. De lehet egyetlen szobára is szerződni! Idén egy férőhely korszerűsítése 320 ezer forintba került.

tokon és Balatonföldváron is még több kisebb épület vár korszerűsítésre. Ha ezen a két helyen befejeződik a felújítás, a következő állomás Boglárielle, majd Balatonfűred térsége lehet.

A felújításban részt venni kívánók számára rendkívül előnyös, hogy a kedvezményes beutalókat nem az üdülő korszerűsítésének befejezése után, hanem már a megállapodás kötésekor is biztosítja a SZOT. Jelentkezni lehet a SZOT Üdülési Főigazgatóságánál, vagy annál az ágazati szakszervezeti központnál, ahová az alapszervezet tartozik. (KS)

NYÁRI EMLÉK
FEKESHÁZY KAT ALIN felvétele

4
1949:

Melyik áldott levő asszony nem lelke mélyen na...
a terhésség h...
Újból és újból el...
ve fogja nevelni...
dó gyereket, ha...
lány. Az életben...
nyí tenező szab...
gyerek sorsának...
az anyai ábránd...
tavába hullnak.

A Néplap 1949...
és a felszerelés...
ságokat címmel...
Lokomotív Dísz...
ter — aláírás ni...
nokba is.

„A sportcsarnok...
man úzik kedven...
mesei. Beljebb...
válogatottnak í...
a D. Lokomotív...
termében vagy...
mester vezénys...
„Szűrés előre...
és állás — négy...
szénessé és a...
csönögés, a kezd...
megragott helyi...
éleg bizonyítal...
visszatükrözi arc...
„Allás” — sz...
aki éppen Kam...
ügyvezetőjének...
szabb, mint a K...
azonban meglep...
a tehetséges gye...

— Ne gondolja...
sztori a hajdani...
utólag kitálalt...
lóban úgy nőtt...
szen kisgyerek...
hogy édesanyám...
természetes vol...
nagy leszek, viv...
Ezt már dr. K...
budapesti MÁV...
lános sebészeti...
másodfőorvos...
Hosszas nyomo...
került tisztázom...
az a nagyon ügy...
aki ugyan 49-be

Igazi mest

— Ferenczy P...
kaptam az első...
első fontos in...
Hamarosan eld...
hogy édesapám...
Debrecenben...
visszaköltöztünk...
vasutas egyes...
BVSC-nél folyt...
Árpád volt a m...
végül aztán Ba...
velt igazi vívót...
kem az volt a...
hogy a tanítóim...
mesterek voltak...
azok voltak a...
zabb értelmében.

— Nehéz volt?

— Így utólag...
nem érzem, hog...
etlen lett volna...
persze a fardt...
de a sport is, a...
inkább örömet...
tanulással val...
voltam mindig...
ban, egyetemen...
csinálni kell. S...
nálni, érdekelt...
tárgyak, tulajd...
is nehéz volt...
milyen pályát...
Azt hiszem, az...
vos, mert mind...
nem segítőkész...
ségi érzés is e...
bennem, mint...
Mindig úgy é...
gyon szép dolo...
emberekben. A...
aztán mikor m...
ból készültem...
szerettem meg...
tam szakosodni,

Születésno

— Ez az akar...
képpen meg is h...
ményét. Milyen...
emlékezik vissz...
sebben?

40 év arc

1949: Nagyobbra nőtt a tőrnel

Melyik áldott állapotban levő asszony nem dédelget a lelke mélyén nagy terveket a terhesség hónapjaiban? Újból és újból elképzeli, mi fogja nevelni a születendő gyereket, ha fiú lesz, ha lány. Az életben aztán ezernyi tényező szabja meg a gyerek sorsának alakulását, az anyai ábrándok a feledés tavába hullnak. A leggyak-

rabban — de nem mindig. 1937-ben Debrecenben az Aranybikában rangos vívóbemutatót rendeztek, amelyen olyan nagyságok szerepeltek, mint Jekelfalussy, Gerevich, Kabos. A nézők között ült egy terhes fiatalasszony, akit úgy elbűvölt az elegáns sport, hogy elhatározta: ha fia lesz, az feltétlenül vívni fog.

A Néplap 1949. április 10-i számában Kicsi a terem, kérs a felszerelés, de az ötéves terv megszünteti a hiányosságokat címmel találtak riportot az olvasók a Debreceni Lokomotív Dózsegi úti sportpályájának életéről. A riport — aláírás nincs a cikk alatt — benézett a sportcsarnokba is.

„A sportcsarnok is túlszűfolt. Az egyik sarokban vidáman üzik kedvenc sportjukat a fehér kaucsukszlaba szerelmesei. Beljebb 60-70 főnyi öklözőtábor Darainak, a volt pálogatottak irányítása mellett cséplői a bandázst. S fenn a D. Lokomotív sportcsarnokának egyik szűkre szabott termében vagy harminc fiú és leány Ferenczy Pál vívómester vezényszavára vár...

„Szűrés előre — egy, kitorés — kettő, körözés — három és állás — négy — hangzik fel Ferenczy mester ajkán a vezényszó és a következő percekben a kardok és török csönge, a kezdők lihegése tölti be a szalmazsákokkal megrakott helyiséget. A szűrés és vágások egyelőre még elég bizonytalanul mennek, de a sportolók akaratát híven visszatükrözi arcizmusuk játéka.

„Állás — szólal meg kis idő múlva az öszülő mester, aki éppen Kamuti Jenővel, Tóth Józsefnek, az egyesület ügyvezetőjének unokaöccsével iskolázik. A tőr bizony hosszabb, mint a Kálmán téri általános iskola 10 éves tanulója, azonban meglepően jól forgatja kezében a sportszerszámot a tehetséges gyerek”

— Ne gondolja, hogy ez a sztori a hajdani bemutatóról utólag kitalált dolog. Ennél jobban úgy nőttem fel, egészen kisgyerek koromtól, hogy édesanyám számára természetes volt, ha elég nagy leszek, vívni fogok.

Ez már dr. Kamuti Jenő, a budapesti MÁV-kórház általános sebészeti osztályának második főorvosa mondja. Hosszas nyomozás után sikerült tisztáznom, valóban az a nagyon ügyes kisfiú — aki ugyan 49-ben sem tíz-

éves volt már — nőtt az évek során nemcsak nagyobbra a vívótőrnel, de ebben a sportágban, sőt általában a sportban igazán nagygyá. Debrecenhez ugyan csak egyetlen év emléke fűzi, amikor úgy volt, hogy a vasutas édesapa itt fog dolgozni, a család leköltözött a fővárosból, és a fiú a Református Kollégium kisdíákja lett. Ez az egy év azonban meghatározó jelentőségű Kamuti Jenő életében.

Igazi mesterek

Ferenczy Pál bácsitól kaptam az első leckéket, az első fontos instrukciókat. Hamarosan eldől, azonban, hogy édesapám mégsem fog Debrecenben dolgozni, és visszaköltöztünk Pestre. Itt a vasutas egyesületben, a BVSC-nél folytattam, Nagy Árpád volt a mesterem, és végül aztán Bay Béla nevelő igazgi vívót belőlem. Nekem az volt a szerencsém, hogy a tanítóim nemcsak mesterek voltak — illetve azok voltak a szó legigazibb értelmében.

A lexikonban dr. Kamuti Jenő neve mögött olyan sikerek sorakoznak, mint főiskolai világbajnokság, csapatban szerzett világbajnokság, két olimpiai ezüstérem. Csaknem két évtizeden át tartó eredményesorozat. Közben azonban mellel orvos, szakorvos is lett.

— Nehéz volt? — Így utólag egyáltalán nem érzem, hogy elviselhetetlen lett volna. Szenvedtem persze a fáradságtól néha, de a sport is, a tanulás is inkább örömet okozott. A tanulásnál valahogy úgy voltam mindig középiskolában, egyetemen, hogy azt csinálni kell. Szerettem tanulni, érdekelt az egyes tárgyak, tulajdonképpen azt is nehéz volt eldöntennem, milyen pályát válasszak. Azt hiszem, azért lettem orvos, mert mindig volt bennem segítőkészség, a közönségi érzés is erősebb talán bennem, mint sokakban. Mindig úgy érzem, nagyon szép dolog segíteni az embereken. Az egyetemen aztán mikor melyik tárgyból készültem vizsgára, azt szerettem meg, arra akar-tam szakosodni, végül a se-

bészletben éreztem valami hasonlóságot a sporttal. Itt hirtelen kell dönteni, szükség van az embernek állóképességre, koncentrációképességre. A siker is hasonló, az ember megoperálja a beteget, és annak elmúlik a fájdalma. A szakmához köztudomásosan annak is szerepe volt, hogy az itteni sebész-főorvos, dr. Versényi Lajos szintén debreceni és vívó, az első lépéseknél ő vezetett engem. Az egyetemi kötele-ségeket mindig össze tudtam egyeztetni a sporttal, legfeljebb annyi kedvezményt kértem, hogy ha például júniusban volt világbajnokság, a vizsgák egy részét szeptem-berben tehessem le. Nem tudom, valahogy nekünk több időnk volt, mint manapság a fiataloknak. Nem volt tévé, moziba ritkán jártunk, és talán az sem elhanyagolható, hogy a háború után nőttünk fel. A fényes szelek hangulata még minket is elkapott, erősebb volt bennünk a vágy, hogy valamit produkáljunk, valamivé váljunk.

— Úgy látja, hogy ma ez nem így van? — A saját gyerekeimen látom. Valahogy nem tudnak istenigazából örülni, nincsenek olyan szenvedélyes érzelmeik, amik húznák őket. Ennél jobban akartam lenni! Az első perctől kezdve, amikor jor, amikor még harmad-osztályú vívó voltam. Nem lettem az, illetve csak csapatban, meg főiskolai világbaj-nok, de én akkor is, mindig minden versenyt meg akar-tam nyerni. Tisztességes kö-rülmények között, de a cé-lom ez volt. És céloim volt is, hogy jó orvos legyek, most is azt szeretném, ez a leg-fontosabb, hogy jó sebész vál-jon belőlem.

— Ez az akarás tulajdonképpen meg is hozta az eredményét. Milyen sikerekre emlékezik vissza a legszívesebben? — 1956-ban a luxemburgi ifjúsági világbajnokságon férfit, női tőrben és kardban első két helyet is szereztek meg, párbajtőrben is volt ma-

gyar döntős. A férfi tőrt Fülöp Miska nyerte, én második lettem, csodálatos volt az egész verseny. Utána tartottunk egy bankettet, ott ismerkedtem meg a feleségemmel. Ő is vívott, az egyetem is évfolyamtársam volt, most szemész adjunktus az Orvostovábbképző Intézetben. A lányom most érettségizett, tanárnak készül, a fiam gimnazista.

A legkelembesebb élményem aztán az első világbajnokság volt Párizsban. 1957. szeptember 17-én, a születésnapomon világbajnok lettem a magyar tőr csapat, Először voltam válogatott, és három győzelmet szereztem. 9-7-re vertük a franciákat Párizsban! Akkor azt hittem, enyém a világ. Aztán jöttek a keserűbb évek is, de a hitemet azért nem vesztem el egy percre sem. Hetvenháromban 36 éves voltam, amikor Világ Kupát nyertem, a világranglistán első lettem. Ma már ebben a korban nemigen versenyez senki, régen még inkább előfordult. Hetvennégyben én is abbahagytam a versenyzést, de az olimpiára mégis megpróbáltam felkészülni. Montrealban én vittem a magyar csapat zászlaját mint veterán — aztán kiestem az első fordulóból. Keserű volt így befejezni...

— Biztos vagyok benne, hogy a sportszerető közvélemény nem ezt tartotta emlékeztetőben. Sokkal inkább Kamuti Jenő sportszerűségét, a Fair Play díjat. Ezt tulajdonképpen miért kapta? — Kétféle nemzetközi Fair Play díj van, az egyiket konkrét esetben tanúsított magatartással lehet elnyerni, az kapja, aki a jelmondatunk — Győzni, de nem mindennáron! — szellemében cselekszik. A másik díjat egy sportoló vagy vezető életművével nyerheti el, ha egész pályafutása alatt mindig, mindenki által elismerten úgy viselkedik, hogy ezt az eszmét, ezt a gondolatot hordozza magában. A magyarok közül pillanatnyilag nekem van meg ez a díjam.

Pénz és előnyök

— A legilletékesebbtől kérdezhetem hát: milyennek látja a mai sportvilágot? — Sajnos rengeteg veszély fenyegeti. Eltűnődött a sport a teljes embert igénylő pályák felé, ezért is egyre kevesebb, például a vívók között is a diplomás. Pénz, különböző társadalmi előnyök járnak együtt az élsporttal, ez megfertőzi, megmetyéjezi az egész sportszerelemet. Nem szeretem azt mondani, hogy „ami időnkben”, de nekünk igazán sohasem fordult meg a fejünkben, hogy ha nyerek egy bajnokságot, akkor a szeszegyet vagy egy butikot kapok. Szívesen adtuk volna oda az összes pénzünket, hogy

olimpiai bajnokságot nyerjünk. Az más kérdés, hogy ha eredményt értünk el, utána megkaptuk a megbecsülést. De a sport akkor igazi, ha a sportolók megtalálják azt a tisztá örömet, aminek fundamentális eleme a játékosság, és megtalálják a játékban a győzelmet.

— Tagja a Nemzetközi Vívószövetség orvosi bizottságának és az UNESCO mellett működő Nemzetközi Fair Play Bizottság adminisztratív tanácsának. Nyilván vannak tapasztalatai arról, hogy valóban durvábbá válik-e napjainkban a sport? — Az egész világ megbolydult. Amikor terroristák vannak, elnököket lehet meggyilkolni! Megrendítő volt, ami 1972-ben a müncheni olimpián történt, a külvilág brutális behatolása volt a sportéletbe. Az egész olimpiai mozgalom akkor kezdett megbomlani. Főként a gyermekeim miatt sajnálom, csodálatos élmény hiányzik majd az életükből. Általában tapasztalható egyfajta durvulás. Olvastam, hogy egy kanadai jégkorcsapat öltözőjében a következő van kiírva: „A vereség rosszabb, mint a halál, mert a vereséggel együtt kell élned”. Ez tulajdonképpen igaz, de hát milyen indítással megy a pályára az a játékos, akibe naponta ezt sulykolják? Emlékeztem a labdarúgó-világbajnokságra, ahogy az NSZK kapusa egyszerűen leütötte azt a francia játékost...

— Nagyon érzékeny a páston sohasem érezte úgy, hogy meg tudná ölni az ellenfelet? — Nem, soha. Ha inkorrektdolgot követet el az ellenfél, az nagyon dühített, de azt, hogy „én most beleleposom ezt a embert a földre”, soha nem éreztem. De nemcsak én, hanem tudom, hogy más sem. Éppen az, hogy az eredmény annyi előnyvel jár együtt, az hozza magával a győzni mindenáron szándékot. Ez a szemlélet gyökeresen megváltoztatta szinte minden sportágban a játékstílust, a szabályok pedig nem követik a változást. A Nemzetközi Olimpiai Akadémián tartottam előadást éppen erről. Hogy csak a vívásnál maradjunk, az elmúlt öt évben négy halálos baleset volt, az előző húsz évben mindössze egy. A felszerelés ugyanaz, a stílus változott meg. Amelyik sportágban jök a szabályok, mint például a kosárlabdában, nincs is sérülés.

— Végeztél egy kérdést engedjen meg. Mostanában szokott vívni? — Nem. Néha, ha elmegyek egy-egy edzést megnézni, hiszen a Magyar Vívószövetség elnökségének tagja vagyok, és Bay Béla bácsi rám kiabál, akkor kézbe veszem a tőrt. Tudom, hogy nem jó így, roppant röstellem is.

Nagy Zsuzsa

Az idej esztendő nyugodtan nevezhetnék a gólyák évének is, hiszen 1976 után most ismét megkülönböztetett figyelmet fordítanak rá az ornitológusok. Az ország egész területén számlálják ezeket az ember környezetéhez szokott kedves madarakat. Az utóbbi években sok gondot fordítottak arra, hogy szaporodásukat elősegítsék: több helyen alakították ki számukra biztonságos fészkelőhelyet.

ÚJ FÖLDÉRTÉKELÉS

AZ ARANYKORONA ALKONYA

Természeti erőforrásaink közül egyedül a termőföld az, amely megfelelő védelem esetén nem fog el, sőt észszerű használat és talajjavítás mellett növekszik termékenysége. A nemzeti vagyon húsz százalékát kitevő termőföld minősége különösen a mezőgazdaság számára döntő jelentőségű.

A szakemberek megítélése szerint természeti adottságaink nem a legkedvezőbbek. A talajtani, vízrajzi és domborzati viszonyok alapján termőföldjeinknek csak mint-

egy 40 százaléka minősíthető jónak. A többi, vagyis a termőterület nagyobb része erősen eróziós, deflációs, ár- és belvízzel, valamint különböző, hátrányos talajminőségek következtében gyenge adottságú. Mivel a jövőben a korábbiaknál is fontosabb, hogy a termőföldről, a mezőgazdaság alapvető termelőeszközéről megbízható országos értékelés, minőségi leltár álljon rendelkezésre, ezért a VII. ötéves terv időszakában új, korszerű földértékelési rendszert vezetnek be.

Száztíz éve használjuk

Az aranykoronának tehát — amelyet a múlt század hetvenes éveiben vezettek be — bealkonyult. Az aranykoronás földértékelés a különböző minőségű földek úgynevezett tiszta hozadékát mutatta, amit úgy állapítottak meg, hogy a múlt század második felének gazdálkodási színvonalán elérhető átlagtermés értékből levonták a gazdálkodás rendes költségeit. Az eredményt — az akkori területi mértékegységben, kataszteri holdra vetítve — a földek megadóztatására, Sőt ma is számos gazdaságpolitikai intézkedés alapjául szolgál. Az aranykorona segítségével számítják ki a mezőgazdasági jövedelemszabályozás egyes tételeit, a termelésből kivont területek utáni térítés összegét stb.

Az aranykorona-rendszer mára már elavult, korszerűtlensége különösen a mezőgazdaság szocialista átszervezése után vált nyilvánvalóvá. Csehszlovákiában és Romániában az első világháború után, Ausztriában pedig a két világháború között szűnt meg az aranykorona-rendszer. Mivel szocialista viszonyaink között a termőföldnek megváltozott a szerepe, így az aranykorona-rendszer is megújításra szorul.

Az aranykoronát lényegében a bevezetése óta használjuk a termőföld minőségének jellemzésére. Am azt tudni kell, hogy e rendszert az ur-

Természet és közzgazdaság

Erre elsősorban azért van szükség, mert az aranykoronára épített gazdaságpolitikai intézkedések ma már nem mindig ott és úgy hatnak, ahol és ahogy az szükséges lenne. Az aranykorona-értékben ugyanis elválaszthatatlanul ötvöződik a természeti tényezők és a múlt század végén kialakult gazdasági viszonyok együttes hatása. Nyilvánvaló, hogy azóta mindkét tényező alapvetően megváltozott.

Az új földértékelésnek tehát reális alapul kell szolgálnia a mezőgazdasági jövedelemszabályozáshoz — akkor lehetővé válik, hogy termőhelyileg kedvezőtlen adottságú mezőgazdasági üzemek támogatásához, a földadózáshoz — és a végzett munkától függetlenül kelet-

kező járadékszerű jövedelmek elvonásához. A mostani viszonyaink között a földértékelésnek — a jövedelmek szabályozásán túl — számos más területen is nagy a szerepe. A mezőgazdasági termelés eredményét, a hozamok alakulását általában két tényező befolyásolja. Az egyik a hosszú távon ható és viszonylag állandó természeti tényezők, a másik a közzgazdasági szabályozók hatása. Az új földértékelési rendszer ezek közül a természeti tényezőket veszi figyelembe. Ugyanakkor lehetővé válik, hogy később erre ráépüljön a mezőgazdasági termelés befolyásoló és dinamikusan változó másik elem, a közzgazdasági tényezők hatása is.

Az új földértékelésnek tehát reális alapul kell szolgálnia a mezőgazdasági jövedelemszabályozáshoz — akkor lehetővé válik, hogy termőhelyileg kedvezőtlen adottságú mezőgazdasági üzemek támogatásához, a földadózáshoz — és a végzett munkától függetlenül kelet-

1985-re befejezik

A természeti adottságok közül a talaj alaptermékenysége, a domborzati és az éghajlati viszonyok együttes hatása befolyásolja leginkább a gazdálkodás eredményét. Különösen a talaj alaptermékenységének van meghatározó szerepe. Ezt a tényezőt az új rendszer — az országosan elforduló leggyengébb és legjobb termékenyséű talajok alapján — 1-től 100-ig terjedő úgynevezett talajértékszámokkal fejezi ki. Mivel azonban a talaj alaptermékenységét lényegesen befolyásolhatja még a domborzati és éghajlati viszonyok helyi alakulása is, ezért ezeket az új földértékelési rendszer korrekciós hatásként veszi figyelembe, és ezzel csökkent az alaptermékenységet kifejező értékszámot. E művelet elvégzése után kapják meg az ún. termőhelyi érték-

számot, amely ugyancsak 1-től 100-ig terjed. Az új földértékelés — a Minisztertanács döntése nyomán — 1981-ben elkezdődött, s várhatóan 1985 végére befejeződik az országban. A közzgazdasági értékelés ki-munkálása egyelőre csak ki-új rendszer — az országosan elforduló leggyengébb és legjobb termékenyséű talajok alapján — 1-től 100-ig terjedő úgynevezett talajértékszámokkal fejezi ki. Mivel azonban a talaj alaptermékenységét lényegesen befolyásolhatja még a domborzati és éghajlati viszonyok helyi alakulása is, ezért ezeket az új földértékelési rendszer korrekciós hatásként veszi figyelembe, és ezzel csökkent az alaptermékenységet kifejező értékszámot. E művelet elvégzése után kapják meg az ún. termőhelyi érték-

Cseh János

(I vaghi Fiori szép virágok. P. nyörű kompozitotta XVI. század madrigálokát iemezőnek cí Pécsi Nevelők rakórusa, s ugyanúgy krtvall, mint e régi dalszövegek élt előadására. szerző kapott cíjára a szállításban, ismert, zenet. kiemelt jelentősé, mint Lassus Monteverdi. A homofónia v. szövegek egyenlő szöveg arányait ezek azok a tőte jegyek, ar. rigálok ma is les kedvelt szik. A szöve szinte kizárólag vagy az örömlása annak vagy a bánatáé annak elv. Ennek köve hangvétel olykétekos, de le moly és eme érzésekről árul

Tillai Aurél utóbbi típusból többet, de azért sem feledkezze pozíciós technis megoldások tési elvekben tozatos, szép rezentálja a olasz madrigá fejező a leme Leonardo da virág című raj

(Művészportr Lili) Aligha va az országban, emlékeznének éppen Debrece nyi Lili éne Horváth Árpá feleségként is a Csokonai Szébe; s hogy e ma is élő, biz tala adomány serleg, amely végén a leg teljesítményt n

Divát azt m diva; a noszt létkeresés ne egyre érezhető nak be min egy letűnt kor nek rekvizitum misztikuma len ami régi: órá, sétatálcát kabarét, pesti met. Vevő ak giába vattázot mindenütt, his zálódott, racion ban valóban lem, a báj, az finom, cirkalm és az eland A nosztalg sodródik újra tunk partjaih ván és Nóti K filmsikere, a H káj, amelyet n jabb színészen fedezett magá szín nagy sike

Szomszédolás

A MÁTRA KAPUJA

UJ LAKOTELEP GYÖNGYÖSÖN

Gyöngyösnek nemcsak a neve szép. A város még ma is őrzi múltját egykori harmóniáját. Hangulatában főleg tetézte az újkor derűjével és elevenségével is. A hatszázötven éves múlt — ez fogadja a városba érkező vendéget: „Köszöntjük hatszázötven éves városunkban” — azonnal sejteti, hogy a hagyományörzés, a hagyományok iránti érzékenység erősen benne munkál a késői utódokban. Talán csak egyetlen, ami ellentmond ennek, de ez — sajnos — épp a legszembe-tűnőbb: az a huszonegy-néhány emeletes szörnyépület, amely egy régebbi és félreértett koncepció végterméke. Bár a város szélén, közvetlenül a hármas főútvonal szélén emelkedik, mégis uralja a település egészét. Kiemelkedik s annyira, hogy el is képeszt. (Zárójelben jegyezzük meg: Gyöngyös nem áll egyedül ezzel a félreértelmesséssel. Volt egy időszak,

amikor nagyon sok város úgy akart hivalkodni, rangját-presztizsét kimutatni, hogy ő építi a legmagasabb épületet. Toronyházat s ezzel épp a másik végletbe estek. Egyszerűen elcsúfították a látképet. Pláne az olyan helyeken, ahol az építési kultúrát évszázadok, évszázados szokások alakították. De tekintünk el ettől a félreértéstől s nézzük azt, ami szép, mutatós ma is a városban. Először is maga a táj fogja meg az embert, ahová a város települt. A síkság s a hegyvidék itt ér egymáshoz s olyan hajlékony finomsággal, mint, amikor két külön nemű kéz az első meglepetést kínálja egymásnak. Körben s alulról már látszik a Mátra csipkés vonulata. Fönt, a magasban sűrű és csöndet ígérő erdők, lent, mintha csak a kapuja volna Gyöngyös, a bejárat legszélő őr-helye.

Elénk és nagy a forgalom. Itt drámlik s lüktet az ország egyik leg-szebb tájegységéhez a forgalom. Kocsi kocst ér, a buszállomásra szinte percenként indulnak a járművek. S közben a város meg élt a maga életét. Hozzászólt a nyüzsgéshez, hiszen a Mátra nemcsak nyáron érdekes. A téli látvány legalább ilyen, ha nem vonzóbb. Így és ezzel kell hát élniük s ehhez alkalmazkodva is. Nos, mára már szinte természetesen a szabályok. A város nemcsak átereszt. Befogad s ott is tart. A turizmus, az idegenforgalom kívánja ezt s kár volna az esélyt, a lehetőséget kihasználatlanul hagyni.

Ezúttal persze nem vállalkozhatunk többre, mint néhány fotóban felvillantani, jelezni, hogy milyen is Gyöngyös nyáron, kaput tárva a Mátra csodás tájai felé. Ime ilyen:

(Kalmár István képiportja)

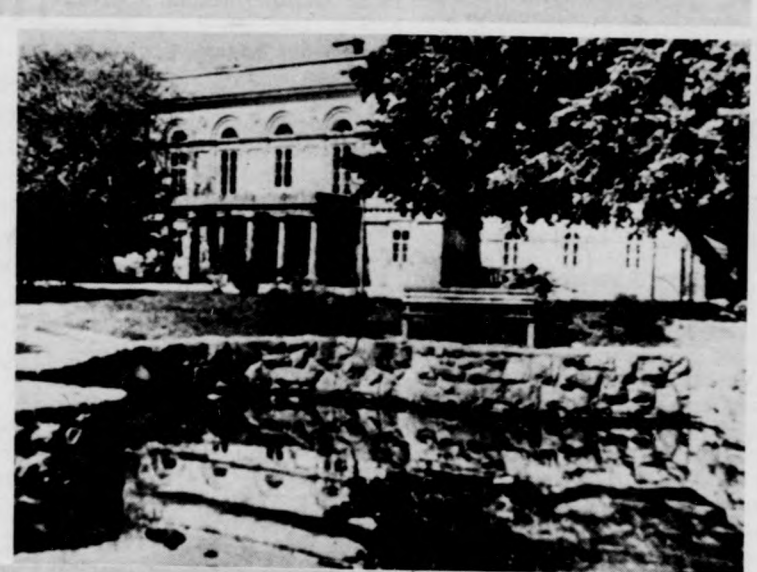
A VÁROS FŐTERE

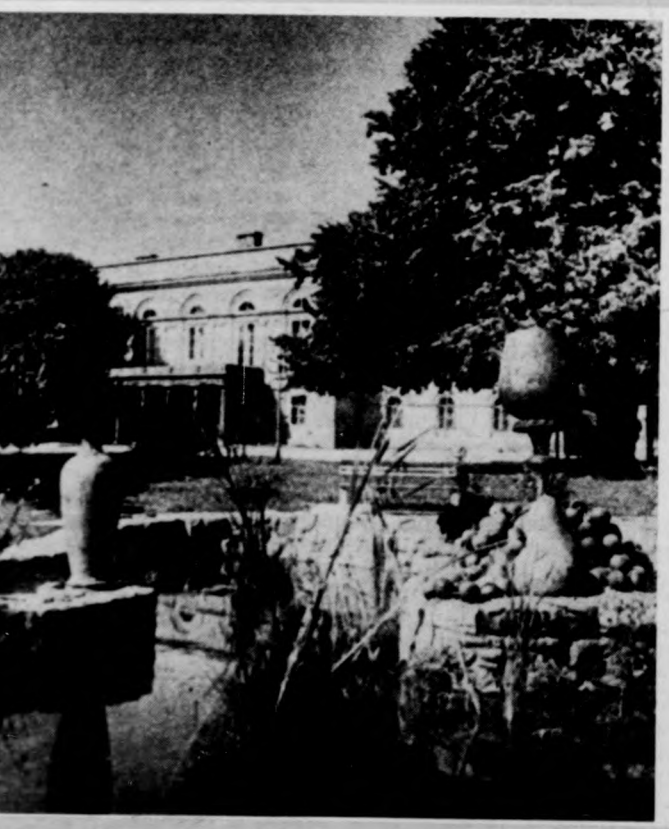
SZOVJET EMLERKMU

MÁTRA SZÁLLO

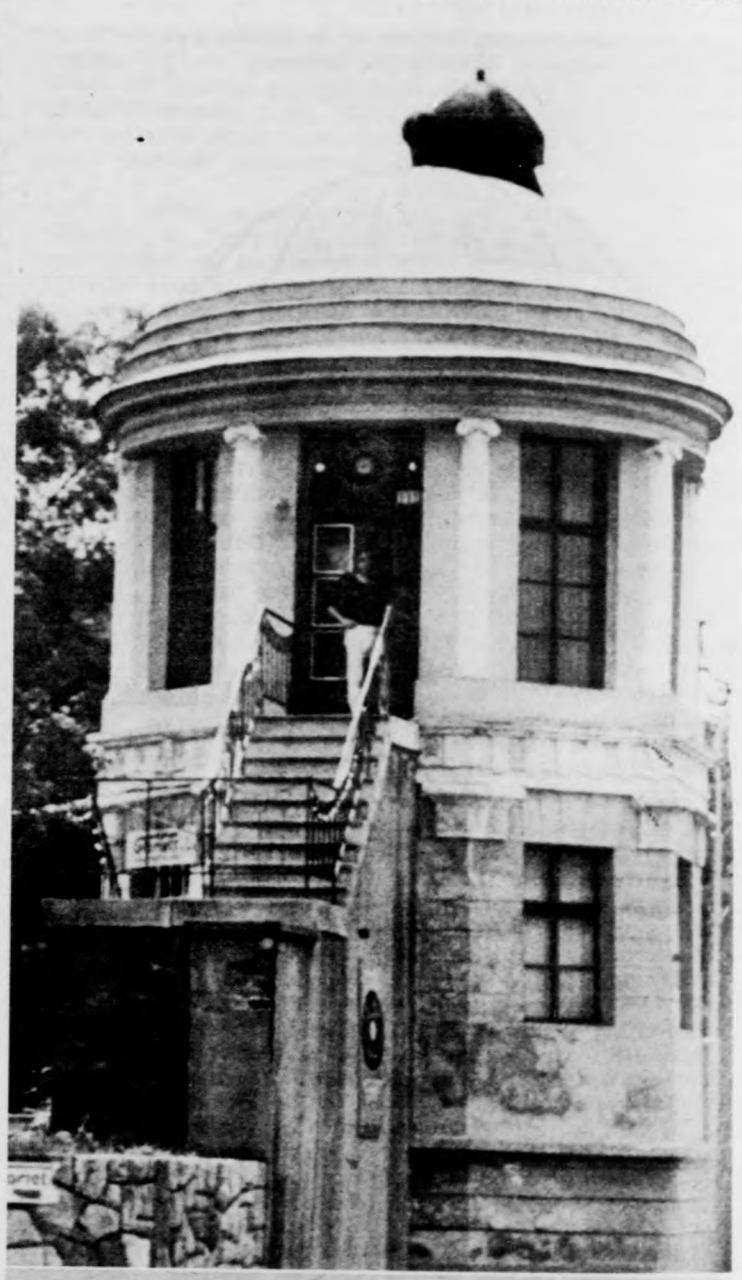
A VARKERT A DIMITROV MUZEUMMAL

PARKRESZLET

OROSZLANOK ŐRZIK A BEJARATOT

AZ EGYIK VABASTYA

A BELVAROS

SZÉP VIRÁGOK

(I vaghi Fiori) Magyarul: szép virágok. Palestrina gyönyörű kompozícióját választotta XVI. századi olasz madrigalokat tartalmazó új lemezenek című albumja a Pécsi Nevelők Háza kamarakórusa, s választásuk ugyanúgy kitűnő ízlésre vall, mint e reneszánsz világi dalszokor kifinomult, átélte előadása. Tizennyolc szerző tizennyolc kompozíció kapott helyet az összeállításban, köztük olyan ismert, zenetörténetileg is kiemelt jelentőségű mestereké, mint Lassus, Gesualdo és Monteverdi. A polifónia és a homofónia változtatása, a szólamok egyrangúsága, a szöveg arányait kifejező — ezek azok a megkülönböztető jegyek, amelyek a madrigalokat ma is a kóruséneklés kedvelt darabjaivá teszik. A szövegek témája szinte kizárólag a szerelem: vagy az öröm megnyilvánulása annak megszerzése, vagy a bánat és szomorúság annak elvesztése miatt. Ennek következtében a hangvétel olykor vidám, játékos, de legtöbbször komoly és emelkedett: mély érzésekről árulkodik.

Tillai Aurél karnagy az utóbbi típusból válogatott többet, de azért az előbbiről sem feledkezett meg; kompozíciós technikában, stílus megoldásokban, szerkesztési elvekben így igen változatos, szép anyaggal reprezentálja a XVI. századi olasz madrigáltermet. Kifejező a lemez borítója is, Leonardo da Vinci: Kinyit virág című rajzával.

(Művészportré: Neményi Lili) Aligha van olyan város az országban, ahol többen emlékeznek nevére, mint éppen Debrecenben. Neményi Lili énekesnőként is, Horváth Árpád színgazgató feleségként is beírta nevét a Csokonai Színház történelmébe; s hogy ez a kapcsolat ma is élő, bizonyítja az általa adományozott vándorszerleg, amely minden évad végén a legkiemelkedőbb teljesítményt nyújtó énekes-

színész kezébe kerül egy év-re. Nem véletlen, hogy Művészportré című lemezére Szabó Magda irt ajánló sorokat.

„Mindent tud a színpad, a dobogó, az opera e különös tündere” — olvashatjuk — „számomra, ahogy tőle hallottam, úgy énekel mindörökké Mimi, még félni is tőle tanultam meg valamikor, nevenincs, titokzatos varázslatoktól. S miatta értettem meg, miért bűvölte el az irodalom nagy öregeit és egyáltalán mi volt a szanzonek és miatta néztem meg annak idején annyiszor egy Lehár-Operettet, mert azt hitet-e velem, amit akar.” A lemez tizenöt dalát Juhász Előd válogatta: operettreszleteket, szanzonekat (Ady, Babits és József Attila verseivel) és két operáriát 1953–56-ból, valamint az 1962–64-es időszakból. Egy dal keletkezésének ideje: 1940.

Hogy a válogatás — amely szükségképpen csak rádiófelvételekre korlátozódhatott — mennyiben tükrözi Neményi Lili pályafutását, azt csak maga a művész tudná megmondani. Mindenesetre azoknak, akik más akusztikai viszonyok között nőttek fel, érdekes hallani, hogy Neményi Lili ugyanolyan átéléssel és szenvedéllyel énekel Lehár és Kálmán operettbetéteit, mint Puccini operáriáit; példaként arra, hogy nem feltétlenül a zenei anyag, hanem legalább annyira az előadóművészet adhatja meg egy produkció értékét.

(A fekete ember) Kockázatos tette vállalkozott a Kalácsa együttes, amikor új lemezén egyetlen, mégpedig külföldi (orosz) költő megzenésített verseit jelentette meg. A kockázat természetesen elsősorban kereskedelmi érzékelés, mert amúgy különösebb késég nem lehetett afelől, hogy Szergej Jeltala adományozott vándorszerleg, amely minden évad végén a legkiemelkedőbb teljesítményt nyújtó énekes-

feldolgozások a sorban, a dalok többsége — különösen az első oldalán — magával ragadó, a verseket gazdagított. Kevésbé a drámai megjelenéshez, mint inkább a hangulatfestéshez, a meditációhoz, a tovatűnő képzetek felidézéséhez, no és a játékosághoz van érzéke az együttesnek. Vendégzenészek közreműködésével egy-két virtuóz felvétel is a lemezre került, a Kalácsából pedig Gryllus Dániel fűvő- és Bencze Gábor bőgőjátéka emelkedik ki.

(Viszlát, Edda!) Felozott hát a nyolcvanas évek elejének sikeres rockcsapata, a miskolci Edda is. A búcsúkoncertet — amelyet természetesen a miskolci sportcsarnokban, 1983. december 17-én (történelmi dátum!) tartottak — azért még lemezre rögzítették, hogy a rajongók újra meghallgathassák kedvenc számaikat. Ami a lemezadási statisztikákat illeti, az Edda két-százötvenöt rekordot döntött: sikerében „vidékségén” kívül nagy része volt melodikus, de azért „kemény” zenéjének és a helyüket kereső, a társadalmi lét periferiájára szoruló fiatalok élethelyzetéről „tudósító” szövegeinek. A melósrühában zenélő rockcsapat végül is hű maradt imágójához: felozott, amikor már tagjainak nem volt egymás számára mondanivalója.

(Igazi paradicsom) Hogy ezt a paradicsomot kis- vagy nagybetűvel írják, nem tudni; mindenesetre Berki Tamás lemezenek borítóján bárányfelhők között egy igazi, piros paradicsom úszik békésen, ahogy a paradicsomok az égben úszni szoktak. A kép ötletesen utal arra az ironikus, kétértelműségekkel építkező stílusra, amely az énekes legtöbb dalát jellemzi. Ez is „történelmi” pillanat, hiszen magyar dzsesszenészek ez az első önálló lemeze Magyarországon. Természetesen kompromisszumok születtek, amennyiben (kereskedelem, ó!) engedelményeket tett a rockos hangzásoknak is. Kévs „tisztán” dzsesszes megoldás található a lemezen; az alap a blues és a funky, de a témák és a hangszerelemek (kiemelkedik Dandó Péter basszusjátéka) igényessége és a kitűnő előadás jelzi, hogy Berki Tamásnak nem kell „szégyenkeznie”, amiért tágabban értelmezte a műfaji határokat. Kévs, de jól megválasztott eszköz-zel sokat mond színvonalas bemutatkozó lemezen.

Turi Gábor

GUNDA BÉLA-DÍJ, 1984

Gunda Béla egyetem tanár, a debreceni Néprajzi Intézet alapítója, 1983-ban díjat létesített tudományos fokozattal még nem rendelkező fiatal tanítványai számára, s kijelölt egy ötagú bizottságot tanítványai közül a díj odaítélésére. A díj odaítélésénél különösebb megkötései nem voltak, s az általa kijelöltekre bízta a szempontok kidolgozását.

A díj odaítélésével megbízott öt tanítvány hivatalosan Kuratóriummal alakult, s kidolgozta az alapítvány tervezetét, az odaítélés szempontjait az alapító tudományos munkásságának, ismert igényeinek figyelembevételével.

Az évente egyszer kiadható Gunda Béla-díj olyan tudományos fokozattal még nem rendelkező harminc év körüli, már komoly munkásságot felmutató tanítványnak

íthető oda, akinek tevékenysége eredeti anyagfeltáráson, gyűjtésen alapul, s ezt kiforrott elvi és módszertani eszközökkel publikálja. Ezen elvek figyelembevételével a díjat 1983-ban elsőként dr. Laczkovits Emőke, a veszprémi múzeum osztályvezetője kapta meg, s másodikként a díjat a már 1983-ban is szavazatot nyert dr. Viga Gyulának ítéli oda az alapítvány Kuratóriuma. Viga Gyula 1976-ban végzett el az egyetemet néprajz-történelem szakon, s 1981-ben egyetemi doktori címet szerzett. Kezdetől fogva a miskolci Herman Ottó Múzeum munkatársa, jelenleg a néprajzi osztály vezetője. Sokrétű munkássága kiterjed a település, az állattartás, a táj- és etnikus kutatás területére. Munkásságának gerincét a saját anyagfeltáráson alapuló kis-állattartás témakörének viz-

sgálata alkotja eddig, s e területen mutatkozik meg szemléletének, módszerének komplexitása leginkább. Munkáiban eggyé forrnak az anyagi, a szellemi és társadalmi kultúra alkotóelemei, munkáinak történelmi mélysége éppen úgy megvan, mint a jelen állapotra való figyelés, a jelenlegi hasznosíthatóság szempontjai. E terület kutatásával a néprajzban új teret nyitott, elhanyagolt, archaikumokban is gazdag terület vizsgálatát kezdte meg. A zempléni kutatások eredményeit tanulmányokban bemutatott kötet, majd az önálló szervezőmunka eredményeként létrejött, sajtó alatt levő Répáshuta monográfia nemcsak komplex szemléletű, de az etnikus kutatásokat is előbbre vivő látásmódját igazolja, s máris beépült a nemzetközi irodalomba.

Beszéljünk-e „világnyelven”?

A sci-fi olvasói tudják, hogy az elképzelt jövőben nincs kommunikációs nehézség: a távoli bolygók lakói könnyedén társalognak az úrhajók utasaival az egységes világnyelven. A mi korunk turistája viszont a saját bórén tapasztalja, milyen nehezen boldogul nyelvismeret híján a közlekedésben, a boltban, a vendéglőben, sőt még az utazási irodákban is. A nyári turistaidényben sokan érzik, hogy jó lett volna legalább egy idegen nyelv alapjait megtanulni. De melyik legyen az a nyelv? Az angol? Az orosz? Vagy talán az esperantó, a reménység nyelve?

Annak a szemelvénygyűteménynek, amelyet Antal László szerkesztett a világnyelv címen, semmi köze a turistákhoz vagy a sci-fi világhoz. Annál több köze van a nyelvtudományhoz, a nyelv és a társadalom viszonyához. A szerkesztő — a vezető szerző — olyan szemelvényeket válogatott össze, amelyek a nyelvtudomány szemszögéből vizsgálják a nemzetközi összeköttetés nyelv problémáját: szükségesség-e, lehetséges-e, hogy az emberiségnek legyen egy közös nyelve; természetes vagy mesterséges nyelv töltethető-e be legjobban ezt a szerepet; milyen legyen az esetleges közös nyelv?

Bármilyen ellentmondásos itéli is meg a nyelvtudomány a kérdést, a szemelvényekből kitűnik, hogy hasznos lenne a különböző nyelvek között egy kisegítő nyelv alkalmaz-

ása, amely elsősorban a napi élet, az érintkezés, a kereskedelem, a tudomány feladatait szolgálna. Ennek a nyelvnek semlegesnek kell lennie, tehát nem lehet egyik nemzeti nyelv sem, mert annak a nyelvnek az anyanyelvi beszélői kiváltságos helyzetbe jutnának. Egy mesterséges nyelv töltethető be legjobban ezt a szerepet, amely egyúttal a nemzeti nyelvek küszöbölne, megközelítené a nyelvi eszményt, a világosságot, egyszerűséget, kifejezőerőt, és nem utolsósorban a könnyen tanulhatóságot...

Az egymással szembeállított szemelvényekből az is kiderül, hogy a feladat szinte megoldhatatlan. Egyrészt nehéz olyan nyelvet szerkeszteni, amely minden nép számára megfelelő, másrészt a leglogikusabb tudományosan legátgondoltabb nyelv elterjesztése sem pusztán nyelvtudományi ügy. Egy nyelv elterjedése bonyolult társadalmi feltételektől, pszichológiai és érzelmi tényezőktől függ. Az esperantó például nem a legjobb világnyelv, sokkal jobb nyelvészeti leánynyelve, az ido, a természetes nyelvekhez pedig sokkal közelebb áll az interlingua, mégis az eszperantó vált világméretű mozgalommá. De az esperantót is csak néhány százezer ember ismeri, vagyis nem tekinthető igazi világnyelvnek.

A kötet sokkal többet nyújt, mint amit a cím sejtet: nem agitáció egyik vagy má-

sik nyelv nemzetközi elterjesztése ügyében, inkább a nyelvről való gondolkodásra ösztönöz. Az általános nyelvtudomány fontos kérdéseit veti fel: mi a nyelv szerepe a társadalomban, hogyan fejlődnek a nyelvek, milyen az ideális nyelv, melyek a népszerű angol nyelv előnyei és hátrányai, hogyan értékelhetjük a meglévő mesterséges nyelveket, s ha egyszer létrejönne az ideális mesterséges nyelv, mi lenne a további sorsa. A kötet a modern általános nyelvészeti szemléletű, fogalmait közvetíti, de a történetiség szempontjairól sem feledkezik meg. Hasznos szolgálatot tesz azzal, hogy szélesebb körben nem ismert szerzők írásait közli, például Brugmann, Jespersen, Mangold, Martinet, Sapir, Trubetzkoy tanulmányait. Antal László szemelvényei fűzi össze a gyűjteményt, a jövővesnyes kérdéskörben világos, egységes koncepciót tud megvalósítani. Véleményét nem kényeszeríti az olvasóra, de nem is titkolja. Erezhetően elképzeltette a nemzetközi nyelv humanitárius ügyének, de kételyeit is közli: elképzeltetetlennek tartja, hogy a világ országal meg tudnának egyezni valamilyen nemzetközi összekötő nyelv használatában, de azt sem tartja lehetségesnek, hogy az iskolai oktatás képes megoldani egy nemzetközi nyelv elterjesztését: ez a világom még sehol sem sikerült.

E sorok írója nem híve az esperantónak vagy bármely más mesterséges nyelvnek, bár a kötet meggyőző az úgy praktikus hasznáról: az emberiség sokat nyerne egy semleges és általános közvetítő nyelvről, amely — mint Jespersen írja — elsősorban az agy és nem a szív nyelve lenne.

Idegnyelv-tudásunk társadalmi méretű hiányait talán legkönnyebben egy mesterséges nyelv elterjesztésével lehetne pótolni. Azonban más országokban sem az esperantó vagy a többi mesterséges nyelvet tanulják tömegesen, tehát zsákutcába vezetne egy ilyen nyelv tanítása. Bele kell nyugodnunk, hogy az emberiség soknyelvű, hogy a nyelvtanulás komoly áldozatokkal jár, s ha már nyelvet tanulunk, egyúttal egy nép kultúráját, lelkivilágát, gondolkodásmódját is meg szeretnénk ismerni. Ma is érvényesek Kosztolányi szavai: „Tudomásul kell vennünk, hogy valamennyien, kik a föld hátán élünk, a bábeli torony környékén telepedtünk le, kisebb-nagyobb csoportokban. Ez ellen minden tiltakozás meddő. Aki közösséget akar teremteni a különböző nyelvek között, legfeljebb egy bábeli tornyot épít a régi mellé... de zegzugos folyosóin éppúgy eltvedünk, mint a régi ben.” (A világnyelv. Szerk.: Antal László. Bp., 1984. Gondolat, Pro és Kontóra.)

Dr. Kádár Zoltán

B. Kindrusz Erzsébet

Hyppolit Debrecenben

Dívát azt mondani, hogy diva; a nosztalgia. Az emlékeztetés negédes útjain egyre érezhetőbben áramlanak be mindennapjainkba egy letűnt kor polgári életének rekvizitumai, s az érték miztikuma leng be mindent, ami régi: szalmakalapot, órát, sétatálcát, csillárt, dalt, kabarét, pesti humort, filmet. Vevő akad a nosztalgia váttázott régiségekre mindenütt, hiszen technizálódott, racionális korunkban valóban hiány a kellem, a báj, az érzelem, a finom, cirkalmas vonalvezetés és az elandalodás.

A nosztalgia hullámain sodródik újra és újra tudatunk partjainhoz Zágón István és Nótai Károly egykori filmsikere, a Hyppolit, a lakáj, amelyet nemrég az ifjabb színészgeneráció is felfedezett magának a Játékszín nagy sikerű előadásá-

A PROFESSZOR

EMLEKEZÉS HAJDÚNÁNÁS KIVÁLÓ SZÜLÖTTÉRE

A századfordulón a biológiai tudományok fejlődésében új irányzatok jelentek meg hazánkban. Az állattan keretében egyre nagyobb figyelem fordult az állati szervezet működésének, élettanának vizsgálata felé. Különösen jelentős szerepet játszott ezekben a kutatásokban a kolozsvári tudományegyetem állattani tanszéke, melynek vezetője a világhírű Apáthy István professzor volt. Apáthy professzor indította el a tudomány útjaira Farkas Bélát is, aki száz évvel ezelőtt született Hajdúnánáson.

Farkas Béla már másodéves egyetemi hallgató korában annyira kitűnt társai között, hogy Apáthy professzor gyakornokként alkalmazta intézetében. Rövidesen tanársegéd lett, majd adjunktussá lépett elő. Még harmincéves sem volt, midőn egyetemi magántanári képesítést nyert a Gerinctelen állatok életműködésének szövetana című tárgykörből. 1918-ban, midőn megszűnt a kolozsvári magyar egyetem, akárcsak professzora, ő is elhagyta az erdélyi várost, s Szegeden folytatta kutatásait. Apáthy István halála után nem sokkal, 1924-ben kettősították a szegedi egyetem állattani tanszékét, s Farkas Bélát az állattanszertan professzorává nevezték ki. A következő évben a híres nápolyi Stazione Zoologica, vagyis Állattani Kutatóállomás ügyvezetőjé, „magyar asztalánál” dolgozott, itt kitűnő alkalmat nyílt a tengeri gerinces és gerinctelen állatok mikroszkopikus bonctanának és élettanának vizsgálatára. Hazatérve, Szegeden folytatta kutatásait,

1941-ben a Természettudományi Társulat állattani szakosztályának alelnöke lett. A társulat zoológiai folyóiratában számos tanulmánya jelent meg, különösen jelentős közöttük a halak hallóképességeiről szóló úttörő vizsgálatainak közlése. Az említett társaságban számos előadást is tartott, melyek részben bonctani, szövettani, részben pedig életteni jellegűek voltak.

Farkas Béla a felszabadulás után elnyerte a biológiai tudományok doktori oklevelét, s az egyetemen is magas tisztségeket töltött be. Hetvenévesen, 1954-ben nyugdíjba vonult, de továbbra is dolgozott egészen nyolcvanhárom éves korában, 1967-ben bekövetkezett haláláig.

Farkas professzor szakmájának kiemelkedő művelője volt. Bár kétségtelen nehézséget okozott neki, hogy az egyetemen nem szűkebb szakterületén, a szövettan és az élettan, hanem a kutatási területétől távolabb eső állattanszertant kellett előadnia, tanítványai mégis kedvelték szeretetre méltó emberi magatartása miatt. A századik születésnap alkalmából a Magyar Biológiai Társaság állattani szakosztályának ülésén Budapesten egyik volt tanítványa, Lukács Dezső tudományos főmunkatárs emlékezett meg meleg szavakkal egykori tanáráról. Úgy véljük — méltó volna —, ha szülővárosa utcáit nevezne el a kiváló tudós emlékére...

RÉGI IS, ÚJ IS

A HAJDÚSÁGI NEMZETKÖZI MŰVÉSZTELEP ZÁRÓKIÁLLÍTÁSA

Huszzonegyedik volt a sorban az ideai zárókiállítás. Kezdek évfordulónak sincs híján azonban, mert külföldi mesterek tizenötödik alkalommal fordultak meg itt. Erett törekvésről, szilárd köztudásról van szó tehát a tagok szélesebb körében. Meglepetéssel inkább az ismeretlenként érkező vendégek szolgáltak, szolgálnak. Hol valódi újdonsággal, hol felejtett és felejtendő jellegtelenséggel.

Most sem történt másképp. De azért a kiállítás egészét két mélyebb eredő vonás határozta meg, az alföldi-hortobágyi világ kétféle átélése. Nyilván nem véletlen, hogy rendre hagyományos műtípusokkal találkozunk. Tágas pusztával, meszelt falú házzal, ácsolt kapuval és kerítéssel, zegzugos utcával, templomtornyos, akácok térré, hozzájuk nőtt emberekkel. Ez a tárgyi és történelmi egységesség aztán megfelelő alapot kínált a művészi ábrázolás és minősítés megközelítésére, olykor szembeállításra. Régi is, új is jelentkezett benne ugyanis. Szerencsére árnyaltan, érdekesen és általában tisztesszinten.

Ha a népesebb áramlat nem intézhető is el azzal, hogy hódított a nosztalgia, veleje mégis ez. Kérdés persze, hogy a nosztalgia minnek védelmében, illetve minnek ellenében nyilatkozott. Értéket hordozott-e egyáltalán? Mármint ötvözve művészi, eszmei, emberi értéket. Mit? Mennyire? Hogyan?

Legkövetlenebbül Kurucz D. István fogalmazta meg, hogy szíve és meggyőződése az ősi pusztához hajlik. Talán egyenesen kihívásnak szánta, hogy vászonra vitte a délibáb (Déliabó). Hittel és gyönyörködve tette, ugyanakkor izról izre tudatosan. Vigyázott, hogy a föld és a fű uralja a délibábot, ne fordítva legyen. Így a délibáb nem rejtélyes tüneményt vált, hanem egyszerű, szinte vaskos természetű elemmé. Szépsége nem öncéli; a Hortobágy, a magyar puszták sajátos gazdagságát fejezi ki. Maghy Zoltán is azonosult az alacsony, esett kis házak odonságával (Özvegyasszony háza, Bársonyék háza). Részletező és diszkrét hajlama csaknem veszélyeztetette a hitese szemlélet maradványaitól. Kívált a feketében és mélyzöldben tartott kompozíció árasztotta bensőséges ragaszkodás és leszámoló búcsúztató szervesen elegyülő, tömény hangulatát (Bársonyék háza). Hasonló minőségekből építette tetszetős képeit Csizmadia Zoltán. Bomlott, egysúlytalan formák és lágyan, vibrálóan fénylő víztükrök értékeltek a vizszo fordítatlanul megszokadott folyamatosságot és az őzrendő szépséget a barnás-kék tanyaudvarban (Pródi táj). Mintha azonban túl sok fény csillant volna, mintha a szépség túl elegáns volna. Osváth Miklós vízfestményein az arányok erősen megmozogtak. Jelképszerűsége utaló munkája, ahol fenyegetően zaklatott felső, majd derűs és kecses alsó képmező, viharos égbolt és nyugalmas falusi utca szerepel, kimódolt sarkításba torkolt (Nagyiván viharban).

Nem jelen idejű azonosulás, hanem drámai emlékezés fűtötte Madarász Gyula tájképeit. Csak az Alföld nádasát, szikjét, gyér bokrait, göcsörtös akácáit festette, mégis többről beszélt, a hajdani romantlan természet világromlásáról. Megalázott és elsorvasztott utolsó maradványok halálshóhatát szólatatták meg a szélfúttá, csapzott formák, a fojtott, izgatott színtelenség (Kemény horizont). Különös, hogy a távolból, Moszkvából jött Andrej Sz. Roszcevsz is ezt a hangot hallotta és hallatta. Zsúfolt, egymást áttörő, egymásra nehezedő, torlódo formák, sötét és hideg színei mintegy föltarták a régies házak, kerítések, tornyok bajjós sorsát, fenye-

getettség és dacolás küzdelmet (Nyugatalan este). Bod László többnyire szélsőséges állapotot választott, azt, amikor az alapszín és alapformák már alig mozdulnak a kibontakozás irányába. De a következetesség meg-megtorpant: a formátlanág nem helyettesíthette a lecsupaszított formát (Alkony Bőszörményben). Fekete János töredezett, kihagyásos formákat és foszlott, kopott színeket alkalmazott. Indokoltan és egyértelműen jelenítve meg a tűnő dolgok bensőségegyedését (Házafelé, Öreg ház).

Szépséget, sőt idillhez húzó szépséget vett észre a környezetben. Macskássy József. Ő azonban, erdélyi iskolán nevelkedve (Kolozsvártól van műterme), már a kiemeléssel jelezte a történelmi helyzetet, a néhai egészéből a hírmondó részt mutatta. Keresni, menteni lehet és kell már csak a szépet: a szűk tér, a mesterséges beállítás, a letört ég erről tanúskodik (Bőszörményi pi'tvar vadgesztenye-

hajdúk városa). Viszont az a festménye, mely az M. Z. a Hajdúság festője címet viseli, a művészetben magában sűrítette össze és oldotta föl az eltéréseket és ellentéteket, szellemes és magas komolysággal, játékosan, ironiával, érzelmességgel.

Szilágyi Imre színes linóleummetszetei olyan sorozatba szerveződtek, melyben az idő főszerepet töltte be (Volt egyszer egy...). Gyönyörű kapubálványok, homlokerek, kerítéstorédek, ablakívők bukkannak föl és usznak, lebegnek szemünk előtt: vannak is még, nincsenek is már. Kísérletes jelenésük egyszerre tette fájalmassá hiányukat, majd lelkiismereti ügyé könnyelmű száműzetésüket. Szimbolista-szürrealista sorozatot teremtett érdekes látomásai-ból az erdélyi Újvárossy László is. Vonalas fekete-fehér linóleummetszeteiben a hol tartó, óvó, szeretettel círogató, hol tehetetlenül ernyedő, csüngő kéz fonódik

Djermal Emurlov: Dalok

(Szabó Miklós felvétele)

ággal). Ezen az úton egyébként többen haladtak. Egerházi Imre nemes formákból szerkesztett, gazdag közelképeit híven őrizik a hajdúsági építészeti disztóleimeit, az ives kerítést, a berakások kaput, a kettős keretes ablakot. De a fénytelen, derengő színek átszűrt finomsága, a kinagyított részek hangsúlyozott mivisége időben el is távolította a mindennapi élettől azt, aminek megörökítése és dicsőretére vállalkozott (Bőszörményi kapuk). Héző Ferenc ezúttal két-három változatot is kipróbált a megközelítésben. Józán, csöndes, puritán és mégis meleg hangja ott csendült legteljebben, ahol a formaszervezetet helyezte előtérbe. Hatásos ötlettel kapcsolta össze a paraszti építkezés természetes anyagait, a téglát és a fát, hogy a természetes formák és színek a törékenységet, a kicsinységet is kifejezzék óriási méretekkel, ridegen szabályos tömegekkel berendezkedő korunkban (Épületek). Minden bizonnyal úgy igaz, hogy ebben a figyelmeltető, de nem tagadó párhuzamosságban Lakatos József a legeredetibb megoldás. Régi tárgyak élő anyagát, emberszabású léptékét és díszítését idéző plasztikus képei egyszerre hagyományosak, gyakorlati rendeltetésűek és költőiek. Úgy támasztották föl a kézműves-élet, hogy épp a másféle, a más szerepű továbbélés, továbbélés lehetősége mellett is érveltek (Ladamotívumok). Nem vitatható el a kelet-németországi Christine Donath-tól sem, hogy egykezett a hagyomány nyomába szegődni. Ceruzarajjai azonban még csak nem is nyersen realista vázlatra, hanem kuszan naturalista jegyzetfélére sikerkedtek (Piaci jelenetek).

Összetett és magasrendű szemléletbe emelt régít és újat Cs. Uhrin Tibor. Főleg ebben állt annak értéke, ami idén kikerült kezéből. Nagy felületű égetett zománcképe Hajdúbőszörményi körkörös letelepülésszerkezetét mintázta. téba ültette a történelmet megtestesítő jelképes motívumokat (Hajdúbőszörmény, a

össze a földdel, a pusztával, a természeti életmóddal (Tárlalkozások a pusztával).

Ismét más viszonyból táplálkoztak Horváth János nagyarányú, tömbszerűen formázott festményei. Nem a kívülállás jegyét hordozták ugyan, de nem is az azonosuló vallomását. Távolagság és megértő realizmusuk megbízható lenyomata tájnak, embernek (Pihenőben). Egy tőről hajtott ezzel Szurcsik János néhány életképe. Elsősorban az, melynek testes alakjai az öregedő és az ifjabb nemzedéket is képviselik (Sörözők).

Torok Sándor, aki a jugoszláviai Bácska vidékén elvonatkoztatott dinamikus festészetet fejlesztett ki, a Hortobágy síkságán, furcsa mód, közel hajolt a valósághoz. Egy-egy színt és motívumot bontakoztatott képpé, mint most a sárgát, fehéret, zöldet és az angyalhajt, zamartóvost, törpeakácot. Gyöngéd és kifinomult felületű, zenei hatású alkotásai közt remeklés is akadt (Szárkás idő). Itányi Ödön a nyári időszak alatt két ízben is bemutatkozott, minthogy a művésztelep megnyitását egyéni tárlatával költötték volt össze. Csupa vibrálás, áttűnés, érzékenység az egyik oldalon, derűsen és őszintén egyszerű természeti élmény a másikon: világos színei és épp csak sejtett motívumai a valahova még gyökerezethető hangulat határáig jutottak el (Puszták). Tamás Ervin át is lépett ezen a határon. Tiszta színfoltokra bízta a fény tiszta látványának friss, színompompá rögzítését (Beszűrődő fény).

Örvendés, hogy az ország legszűkebb körében művésztelepe újabb értékekkel gyarapodott. Nem kevésbé, hogy közben saját útját járta. Innen nézve a gyarapodás úgy ítéltető meg, hogy bár csupán átlagosnak bizonyult, nem többlet, ugyanakkor a történelmi haladást is jelentette. (Hajdúbőszörményi művelődési központ, augusztus 1-17.)

Székelyhídi Ágoston

Szalai Csaba versei:

VAKLÁLÓ VENEINK

megrendelt könnyeit
elfolyatta már az Irodalom,
hivatalból számos koszorúfónó
asszony,
de most a gyász nagy udvarába
új lakót fogad.

Eltűnik O
szobrának bús rezáben ülve
vagy itt kering a sötét
mérhető és mérhetetlen bokrán,
mint ama utasszállító szentjános
bogár Veres Péter értelme
főnt repülve,
mert nem volt rémült, állati vak nyihogás
sorsos népe szívében.

(1974, Balmazújváros)

MESE

Tudod-e, él egy grült harkály,
amelyik talán nagyot is fél már,
korhadt az ág, de nem felel neki,
az erdő csendjét bezeg felveri.

A KOVÁCS SZIKRAJA

A ló sohasem omlik össze, lehanyatlak,
bár ne láttam volna annyi emberi tartást;

NYUGODT BECSUS

Bezárva tartalak, mégse nézlek hosszan,
a kép vagy már, amelyik a falon van,
s tudom, hogy ott vagy, így járok-kelek,
nyugodt becsus, ki el nem ad, —vehet.

RÓZSA

Olókkal esketett virág vagy, —
talán gonosz, de nem kiáltlak,
hóhétkodhatsz fekete rózsá, így ni,
engem te sem tudsz szóra bírni.

EGY PARANC SOLAT

AKAR A VILÁG ÖSSZEDOLHET
HA A TENYEK SAJÁT LABUKON
MEGALLNAK
S RAJTA! VESSZEN TIZ IGAZ
TENY
HA A SZAZBOL EGYETLEN IS
ALTAT.

ÉRTSÜNK SZÓT!

Az átlagtól alacsonyabb hőmérséklet?

A meteorológusok szerint hűvös, esős nyarunk van. A sok évtizedes vagy az évszázados átlagértékekhez mérve, a szokásoshoz képest kevés a napfény, gyakoriak a hideg északias szelek. Nem csoda, ha újságjaink is újra meg újra visszatérnek az időjárás témájára. Az Esti Hírlap "egyik júliusi számában például ezzel a címmel jelent meg az időszerű tudósítás: „Ma: az átlagtól alacsonyabb hőmérséklet.” A szokatlan raghasználat sokaknak szemet szúr, mert eltér a szokásostól, a normatív írott nyelven szabályosnak számítótól. Helyesen így írunk: az átlagnál (vagy átlagosnál) alacsonyabb, Miért és mekkorát tévedett az újságíró?

A hasonlító határozó leggyakoribb típusa az, amelyik egy középfokú melléknév mellett -nál, -nél ragos főnévvel fejezi ki az összehasonlított személyek, dolgok, minőségek, mennyiségek viszonyát: nagyobb Pistánál, edesebb a méznél, több kettőnél stb. E kifejezések mögött olyan szemléletet érzünk, amely az összehasonlított dolgokat egymás mellé helyezi, s amikor az egyik ott van a másik mellett (= a másiknál), észleli az eltérést, lebonolyítja az összemérést. A -nál rag helybenléte, hol? irányt fejez ki, a -tól, -től határozórag viszont mai normanyelvünkben a honnan? irány kifejezésére szolgál, nem helybenléte, hanem elmozdulást érzékeltet. Ezért mondjuk: Pista a fánál, falnál, oszlopnál áll, ül, beszélget, utána elmegy a fától, faltól, oszloptól. Ilyen szabályszerűsége alapján érezzük normasértőnek a címben jelzett ragcserezt.

A -tól, -től ragos hasonlító határozót mégsem tekinthetjük egyéni nyelvi hibának. Nyelvjárásainkban a palóctól kezdve az északkeleti területeken és az erdélyin át egészen a csángóig megfigyelhető hasonló szerkezetek előfordulása, gyakran még az iskolázottak nyelvében is. Egyik írónk kisregényéből például ilyen mondatokat írunk ki: „A kártyaparti csakugyan nagyon szelíd volt. Tíz forinttól nagyobb bankot

nem lehetett üni” — „Ő mondta, hogy Ceciliaának keresztelték. Ettől a névtől nincs szebb a világon...” — „Benne van már a korban. Hatvan talán még nincs, de ötven-től biztos több”. Stb.

Az efféleket a Nyelvművelő kézikönyv táji, illetőleg régies stílushangulatának minősíti. Megengedhető tehát, ha egy író a szereplőinek beszédmódját vele akarja jellemezni, de kevésbé szerencsés azoknak az írónak a szövegében.

A szerkezet régiesége nemcsak beleérzés, hanem bizonyítható is: kódexinkben elég gyakran előfordul, bizonyára nyelvjárában beszélők tollára csúszva. A 15. század első feléből származó Bécsi Kódexben például így: „menden emberektől bvnosb” (= minden emberektől bűnösebb). Az 1514-ből származó Lobkovitz Kódexben meg ezt a sajátos keveréket találhatjuk: „tolenel yelesb” azaz: tölénél jelesebb. Jól mutatják az efféle példák, hogy a nyelvben két szerkesztésmód egyidejűleg él, versenyeg egymással, hogy azután egyikük bekerüljön a normatív nyelvváltozatba és szabályossá emelkedjék, a másik pedig — kívül rekedve a normán — szabálytalannak minősüljön.

A nyelvtörténészek számára van a kérdésnek még további érdekessége is. A rokon nyelvekben ugyanis a hasonlító határozó szerkezetben honnan? irányú toldalékok szerepelnek, éppen úgy, mint a mi „-tól nagyobb” szerkezetünkben. Lehetséges tehát, hogy az eredeti szemléletmód nem az egymás mellé helyezéssel oldotta meg az összehasonlítást, hanem úgy, hogy észlelte az egyik dolgot, majd attól eltávolodva érkezett meg a másikhoz, amelyhez mérni kívánt.

S végül még egy mozzanat: lehetséges, hogy a ma csak hol? irányú kifejező -nál, -nél rag is eredetileg honnan? kérdésre felelt, csak később változtatta meg irányjelentését.

Sebestyén Árpád

BÓLYA PÉTER:

A GYŰRŰ

BEVEZETÉS

Egy téli napon Somos felesége — Mária — úgy döntött, hogy elválik, és otfelelti Somost valamelyik közszos vendéglőben. Az okok... 1: Somos iszaksos, 2: Somos hazug, 3: Somos önzó, 4: Somos impotens — és még minden, ami férfi lehet a válóper idején.

„Máriának igaza van, de nekem is” — gondolta Somo, és al-al-al-bérletbe költözött. Egy szagos öregasszonynál vett ki szobát, s már a bérleti szerződés aláírásakor megkérdezte Vera nént — így hívták a szoba tulajdonosát —, hogy miért nem veteti ki azt a hosszú szőrszálát, amely az állán levő szemölcséből nőtt ki. Vera néni kintlódva véste a ne-szálát a papirosra, aztán kijelentte, hogy Somos „nem fogadhat vendéget”. — Egyelőre nem is kell — mormolta Somos, hiszen a következő hónapokat magányos elemelkedéssel és Mária elemzésével szándékozott eltölteni. Mellékesen elbeszéléseket is ír, hiszen ez a foglalkozása, s az írók többségének szerepelel majd a Nő, aki minden részében más, mint Mária, de mégis ugyanaz, tehát nem létezik, csak Somos

Mária a lehajlásban. — Mocskos disznó.

Somos hazaballagott, „kezcsofolom”, ordított át Vera nénihez, kulcsra zárta az ajtót. A szoba hűvös és homályos volt, az ablakon a tavalyi eső pettyei, a szekérv halk recsenésekkel változott a fűtőtest kattogására.

Somos végigdől a díványon. A zsebébe nyúlt, elővette a gyűrűt, nézegette. A kék kőben éles képeket, mozgalmak jeleneteket látott: Mária arcát az első tekintet külvilágában, szőke haj, fekete szemöldök, vastag szája... s aztán a csak táncdalokban megfogalmazható első-k: az első kézfogas (Mária félt, hogy elesik az esős utcán), az első csók (Teyér—S. Kiss szerzemény), később a többi első, aztán amint ezek elfogytak, a folytatás, ami nyilvánvalóan az elveszett első-k keresése és nem találása volt: a verekedések, a karmolós feltékenység, a kibékülések (Braun—S. Kiss), majd a többi táncdal, egészen a fesztivál befeljezéséig, a gyűrű koppanásáig, ami már tragikusabb volt, a szála recsegve omlott a szinpadra, a mikrofon szétgurult, a hangszerek elhervadtak, az egyszerű igazságokat maga alá temette a hűvös, megfajthetetlen robbanás.

Somos felállt, felvette a kabátját, lement az utcára. Szemben, a Fűzfa utca sarkán BOROZO állott, amely kocsmá volt, neve ellenére,

TÁNCDALOK

Elköltözése napján Mária Somos fejéhez vágott egy kék köves gyűrűt, amelyet még Somos vásárolt valamelyik aranyvasárnapi, s úgy adta át Máriának, mintha komoly érték lenne, pedig bizu volt, mint Somos önmaga, amit azonban Mária nem ismert fel, azt hitte, hogy Somos ékszer, nem hamis, igazi, mélyen csillogó... De hamarosan kiderült az igazság, és Somos szomorúan vette fel a gyűrűt a szőnyegről, ahová a homlokáról pattant. — Te disznó — segített

Eredeti szépségük freskói a kupolában

Az Opera

Alig néhány hét szerűsített, a pinc budapesti Operaház kus szemmel hihet minden elkészülő ködjön.

Szerencsére a s más a véleménye. alá.

Jelenleg több a külső munkálato néhány munkafolyó potban van. Befelzása és aranyozása karátos aranylapon függöny, a világítálanul működik. A bonyolult berendez próbak is véget ér gárdája veszi át a nomszabályozást. A raktárban akad nekuk le fokozatosan tők vonulnak fel a tők új aszfaltburkú vitsák a kisebb, sokára befejeződik sa is, így az egész megnyitó díszelőad

— Mindegy nagy kisebbfajta csatátés s lépésőhazák és a is vékony porréteg

— Augustus 15. épület és környék legkényesebb házia tminálvált — választ: szeptember utcai pénztárcsarnadások jgycieirt. N megörvendeztetni ként most csak an olyan formájú és e a bejáratok és a pável ezelőtti eredeti detikkel megegyező Már csak néhány t amely éveken át tó hasonló felújítás, készülnék az ünne amelyet az Operah lemlel: azok illjely lyokban, akik keze

és Somos úgy hogy iszik valami hogy mit, a lénye az állópuhöz áll cokat lásson (még is), hangokat há ha nyalásak is), e táncdalszöveg — között legyen”.

A CSAPOSNÓ

Somos blokkot csapospulhoz lépések — dörrert rá poharak mögöl.

— Egy... egy... tyogta Somos... blokkért egy nő kezét, a legromdát Somos valaha is lá sok helyen megfo boszorkányok meg ott is, ahol földi emberek kórházi alagsorban remben, csatornányüzészek között találkoznak, sató csaposnó... Fe hajla volt, néhol k fejőre; homloká tes-függőleges-rezsok; szemöldöke vékony ceruzási halántékáig; mja feléle kunko orra ferde, lapo pöffedt. A felső san vékony, az tnyedt. A köpenye ből májfoltos bór a keze lila, látha deg... A látvány lezárja a bádognu — Egy konyako nyerte vissza a h mos, és a savószir

Eredeti szépségükben tárulnak majd a nézők elé Lotz Károly freskói a kupolában (Dolezsál László felvétele — KS)

Az Opera – nyitás előtt

Alig néhány hét van már csak hátra az újjáépített, korszerűsített, a pincétől a padlásig kívül-belül újjávarázsolt budapesti Operaház szeptember 27-i megnyitására. Am iaius szemmel hihetetlennek tűnik, hogy ilyen rövid idő alatt minden elkészüljön, a helyén legyen és hibátlanul működjön.

Szerencsére a szakértőnek, Balogh Eva építészvezetőnek más a véleménye. Optimizmusát pontos adatokkal támasztja alá.

— Jelenleg több mint hatszázan dolgoznak az épületen és a külső munkálatokon — mondja. — Nincs lemaradás, sőt néhány munkafolyamat a tervezetnél előrehaladottabb állapotban van. Befejezéshez közeledek a páholsorok kárpótlása és aranyozása. Ez utóbbihoz összesen 7 és fél kilo 23 karátos aranylapocskákat használunk fel. Szerelik az előfüggőnyt, a világítás és a szellőztetés már készen van, hibátlanul működik. A színpadon az utolsó simításokat végzik a bonyolult berendezéseken. Augusztus 31-én már az üzempróbák is véget érnek. Ezt követően az Operaház műszaki gardája veszi át a teret, hogy elvégezze az úgynevezett finomszabályozást. Augusztus első felében már csak a díszlet-raktárban akad némi tennivalónk, és a homlokzatról bontjuk le fokozatosan az állványokat. Mindezek után az utépfűtő vonulnak fel a Dalszínház utcában és a Hajós utcában, hogy új aszfaltburkolatot helyezzenek el az úttesten és kijáratok a kisebb, nagyobb járdahibákat. Remélhetőleg nem sokára befejeződik az Operaház körüli lakóházak tatarozása is, így az egész környék új köntösben várhatja majd a megnyitó díszelőadás ünnepi közönségét...

— Mindez nagyon biztatóan hangzik! Am jelenleg még kisebbfajta csatározás hasonlítanak az utcai frontok, a belső lépcsőházak és a melléképületek. A friss aranyozást már is vékony porréteg borítja.

— Augusztus 15-én takarítóbrigádok „szállják meg” az épületet és környékét, hogy minden ragyogjon, csillogjon, a legkényesebb háziasszony se találjon tisztaság dolgában kivételment — válaszolja az építészvezető. — És még egy dátum: szeptember 1-én megnyílik az Operaház Dalszínház utcai pénztársarnoka, kezdődhet a sorban állás az első előadások jegyéért. Néhány kedves meglepetés is szeretnénk megörvendeztetni az újjáépült Operaház látogatóit. Kóstolóként most csak annyit: egykori fényképek alapján ugyanolyan formájú és elrendezésű betűk, feliratok kerültek ismét a bejáratok és a páholyajtók fölé, mint amilyenek a száz évvel ezelőtti eredetiek voltak. Hasonlóképpen az egykori eredetiekkel megegyezően az egyéb jelzések, útbaigazító táblák is. Már csak néhány hét és elbúcsúzunk attól a munkahelytől, amely éveken át több volt mindnyájunk számára, mint más hasonló felújítás, építkezés. De nem végleg: már javában készülünk az ünnepi megnyitó előtti házi díszbemutatóra, amelyet az Operaház az épitők számára rendez, szép figyelemmel: azok üljenek elsőként a széksorokban és a páholyokban, akik keze munkájával mindez megvalósult.

G. T.

Tanuljon-e tovább a szakmunkás?

CSELEKEDNI KELL

A fenti címmel vitára serkentő írás jelent meg a Hajdú-bihari Naplóban. A felhívás nem maradt hatástalan. Egyre többen adták már közre tapasztalataikat és fejtegetik ki véleményüket. Az eddig megjelent írások sok hasznos tapasztalatot tartalmaznak. Az alapkérdésben a vélemények megegyeznek és egyértelműen igennel válaszolnak.

A továbbtanulás kérdésében én sem vitatkozom, nekem is az a véleményem, hogy tanuljon a szakmunkás. A továbbtanulást az élet, a fejlődés kényszeríti ki, de hogy mit, mikor és hol, abban már van saját véleményem. Mielőtt azt kifejteném, szükségesnek tartom előrebocsátani, hogy termelőszövetkezetünk vezetősége fennállása óta belső szabályzataiban rögzíti a továbbtanulási lehetőségeket. E szabályzatok egyes esetekben a tanulást kötelezően írják elő, meghatározva az anyagi és egyéb kedvezményeket; ezt azért írom le, hogy bizonyítsam az alapkérdéssel való egyetértésünket. További bizonyíték a továbbtanulást támogatóra, hogy közös beruházással szövetkezetünk területén egy nyolcvannegy szemes szakmunkásszállót építtünk és biztosítjuk az üzemi gyakorlatokhoz szükséges feltételeket.

Saját véleményem e kérdésben a következő: a továbbtanulást nem mindig a szövetkezeti párt- és gazdasági vezetőkön múlik. Nehezményezem például azt, hogy megszüntek a kihelyezett tanfolyamok és a kihelyezett szakmai középiskolai képzés. Ez az intézkedés nem segíti elő a felnőttoktatást és nehezíti a továbbképzést. Az oktatás centralizáltsága — jóllehet többet képes adni — a továbbtanulók utaztatását igényli. Az utazással töltött idő annyi, mint az iskolában töltötté. A költségeket már nem is említém.

Vizsgálva a továbbtanulási lehetőségeit, megállapítható, hogy azok az egyes ágazatokban — szövetkezeten belül is — eltérőek. Kedvező például a gépesítési és az építési ágazatnál. Az állattenyésztési ágazatnál a továbbtanulási lehetőségei már lényegesen kedvezőtlenebbek. Itt már az is jó eredmény, ha a tagot megillető het-hétnapos munkaszüneti napok, valamint a fizetett szabadság kiadásánál figyelembe tudjuk venni a tag jogos kívánsá-

gait. Valószínűnek tartom, nem mondom újat azzal, hogy az egyes állattenyésztési ágazatokban, mint például a szarvasmarha-tenyésztésben, és a juhászatban, ma már a munkaidő-beosztás miatt munkaerőgondok jelentkeznek.

További megjegyzésem a témakörben, hogy a hazánk felszabadulását követő negyven év után nem tartom indokoltnak a szükséges általános műveltség esti és levelező úton való megszerzését, vagy továbbfejlesztését.

Visszatérve az alapdologhoz, a továbbtanulást szükségességét szövetkezetünk példájával is szeretném igazolni. A termelés fokozásának anyagi és technikai feltételei nálunk is olyan időszakban következtek be — a hatvanas évek közepe —, amikor a szövetkezetben szakmunkások szinte nem voltak. A kialakult helyzet azonban nem sok időt adott a gondolkodásra. Cselekedni kellett. Megszerveztük és folyamatosra tettük a dolgozók szakképzését és továbbtanulását. Ennek a munkának az lett az eredménye, hogy ma a fizikai dolgozók 38 százaléka szakmunkás, 49 százaléka betanított munkás és 13 százalékra sikerült lecsökkenteni a képzés nélküli dolgozók számát. A veszteség jelenlegi középtávú oktatási tervének egyik fő feladata a több irányú szakmunkásképzés, aminek a lényege az, hogy egy ember a szakmájában minél több helyen legyen foglalkoztatható, sőt több szakmát is szerezzen.

A szakmát gyorsan fejlődő, bonyolult és gondokkal terhelt világban él. Ebben az eligazodás, a tudomány és technika megfelelő alkalmazása igényli a sokoldalúan képzett szakmunkásokat. E szükségességet észre nem venni és nem segíteni olyan bűn, amit ma büntetlenül lehet csinálni, de mindenképpen kihat a jövőre.

Befejezésül még egyszer hangsúlyozom, hogy tanuljon a szakmunkás, de azt, amire szüksége van. Az oktatás rendszerét pedig úgy kell alakítani, hogy a mainál olcsóbb és könnyebben megoldható legyen. A képzéseknél jobban figyelembe kell venni a megyei és a helyi lehetőségeket.

Bodnár Lajos,
a hajdúböszörményi
Béke Mgtsz elnöke

Hírünk a hazában 1984-14.

BÉKÉSI ÉLET

Dövényi Zoltán: A helytörténeti-honismereti mozgalom helyzete és eredményei Hajdúböszörményben. — Békési Élet, 1984. 19. évf. 3. sz. 364-366. l.

Tábori György: Takács Béla: Református templomaink úrasztali terítói. (Ismeret és debreceni egyházművészeti múzeum muzeológusának könyvéről.) — Békési Élet, 1984. 19. évf. 3. sz. 399-401. l.

ESTI HÍRLAP

Földes Károly: Kortárszene Debrecenben. (Beszélgetés Gulyás Györggyel a kórusversenyéről.) — Esti Hírlap, 1984. jún. 21. XXIX. évf. 145. sz. 2. l.

Automata pulóver. (Japán kötőgépek Debrecenben.) — Esti Hírlap, 1984. jún. 23. XXIX. évf. 147. sz. 4. l.

Debreceni dzsessznapok '84. — Esti Hírlap, 1984. jún. 26. XXIX. évf. 149. sz. 2. l.

Ítélet a Lakat-ügyben. (Dr. Lakat Károly becsületsértési ügye.) — Esti Hírlap, 1984. júl. 5. XXIX. évf. 157. sz. 12. l.

EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓ

Vértes László: A gyémántdiplomás Ladányi Józsa. (Rövid beszélgetés a sebészprofesszornő Visszaemlékezéseim c. könyve kapcsán.) — Egészségügyi Dolgozó, 1984. június, XXVIII. évf. 6. sz. 8. l.

Éles Árpád: Az üzemorvos nemcsak gyógyít. (A BMW debreceni gyárának egészségügyi ellátása.) — Egészségügyi Dolgozó, 1984. június, XXVIII. évf. 6. sz. 8. l.

GYÓGYPEDAGÓGIA

Kovács Csongor: Metvenőt éves a kisegítő iskola Debrecenben. — Gyógypedagógia 1984. március-április, XXIX. évf. 2. sz. 57-58. l.

HÉTFŐI HÍREK

Kiss Dezső Péter: Hortobágyi „majdnem” jubileum. Alibilovakból nyári attrakció. (A hét végén rendezik meg a Hortobágyon a 20. nemzetközi lovasnapokat.) — Hétfői Hírek, 1984. jún. 25. XXVIII. évf. 26. szám, 6. l.

IFJÚKOMMUNISTA

Frank —: Koncert a békéért. (Békedal pályázat Debrecenben.) — Ifjúkommunista 1984. június, XXVIII. évf. 6. sz. 22-23. l.

IFJÚSÁGI MAGAZIN

Egri Sándor: A „Refi”. (A Debreceni Református Kollégium Gimnáziuma. Fotó: Kundráth Ágnes.) — Ifjúsági Magazin, 1984. július, XX. évf. 7. sz. 7-9. l.

KELET-MAGYARORSZÁG

Pallai János: Házasságtörés oroszlánéknál? (Fehér orosz-lánkölyök születtek a Debreceni Állatkertben.) — Kelet-Magyarország, 1984. június 3. XLI. évf. 129. sz. 2. l.

KRITIKA

Megjegyzések egy tudományos műről. (Koncso László elemző cikkéből vett idézet, amely az Irodalmi Szemle 1984. 4. sz.-ban jelent meg Görömböi András: A csehszlovákiai magyar irodalom 1945-1980. című munkájáról.) — Kritika, 1984. július, 22. évf. 7. sz. 2. l.

MAGYAR HÍRLAP

Nemzetközi kórusverseny. (Előzetes tájékoztatás a debreceni Bartók Béla nemzetközi kórusverseny rendezvényeiről.) — Magyar Hírlap, 1984. június 23. 17. évf. 146. sz. 7. l.

Japánba exportál a BIOGAL. — Magyar Hírlap, 1984. június 23. 17. évf. 146. sz. 6. l.

Palugyai István: Harminc éves a magyar atommagkutató. — Es kattogni kezdett a számláló. (Az MTA debreceni Atommagkutató Intézetének harminc évéről.) — Magyar Hírlap, 1984. jún. 28. 17. évf. 150. sz. 8. l.

— gádor —: Súlypénz. (Benkó István, az Alföldi Nyomda igazgatója nyilatkozik a könyvek árának alakulásáról, a kiadványok nyomdai átfutásának optimalizálásáról.) — Magyar Hírlap, Képes melléklet, 1984. június 30. 7-9. l.

Zelei Miklós: Hajdúböszörményi régiségek és újságok. Jó edzés, hisz megóv. (A Bocskai István Múzeum és egy új régiségkereskedés munkájáról.) — Magyar Hírlap, 1984. júl. 4. 17. évf. 155. sz. 6. l.

— kp —: Nem genetikai bravúr. (A Debreceni Baromfiipari Vállalat közreműködik a csótójtás előállításában.) — Magyar Hírlap, 1984. júl. 8. 17. évf. 159. sz. 3. l.

MAGYAR MEZŐGAZDASÁG

Magyar József: A spermiumok morfológiai vizsgálata. (Eredményesebb szelekció lehetőségét teremtették meg Debrecenben.) — Magyar Mezőgazdaság, 1984. június 27. 39. évf. 26. sz. 12. l.

Gyulai György: Ivarsejtekkel válogat a gép. Szaporodásbiológiai kutatások Debrecenben. (A Debreceni Orvostudományi Egyetem Biofizikai Intézetének és a Debreceni Állattenyésztő Vállalatnak tudományos együttműködése.) — Magyar Mezőgazdaság, 1984. június 27. 39. évf. 26. sz. 13. l.

MAGYAR NEMZET

(gábor): Mi az újdonság a debreceni kórusversenyen? — Magyar Nemzet, 1984. június 30. XLVII. évf. 152. sz. 4. l.

Görömbölyi László: Ítélet első fokon: két év szabadságvesztés. Döntés a buszsofőr ügyében. — Magyar Nemzet, 1984. július 26. XLVII. évf. 174. sz. 8. l.

Görömbölyi László: Megtanulni a mesterséget. (A szakmunkásképzés Hajdú-Bihar megyei tapasztalatai.) — Magyar Nemzet, 1984. július 13. XLVII. évf. 163. sz. 5. l.

MAGYAR SAJTÓ

A magyar sajtó kerekasztala. Politika és propaganda. (A beszélgetésen részt vett dr. Bényei József, a Hajdú-bihari Napló főszerkesztője.) — Magyar Sajtó, 1984. XXV. évf. 5. sz. 1-10. l.

Bényei József: Egy pofon története. Adalék az újságíró presztízséhez anno Domini 1983. (A debreceni sportújságíró egy labdarúgó edző részéről ért inzultusról.) — Magyar Sajtó, 1984. XXV. évf. 5. sz. 23-26. l.

NÉPSZABADSÁG

Gali Sándor: Jámor István öröksége. Újra kiváló a földesi Rákóczi Tsz — Népszabadság, 1984. július 19. XLII. évf. 168. sz. 6. l.

VILÁGOSSÁG

Poór József: A Magyarországi Református Egyház önéletrajzához. (Az 1867-1978 közötti időszakot tárgyaló munka a Studia et Acta Ecclesiastica 5. köteteként látott napvilágot.) — Világosság, 1984. július, XXV. évf. 7. sz. 407-414. l.

Szerkesztette: Surányi Béla

és Somos úgy határozott, nézett, amelyek a nő szemébe iszik valamit, mindegy, — Egy konyak — dörmög, hogy mit, a lényeg az, hogy az állópulthoz állhasson, arca te a csaposnó (mely férfico- kokat lásson (még ha rondák is), hangokat halljon (még ha nyúlások is), egyszóval — táncdalszöveg — „emberek között legyen”).

MÁRIA

Somos a sarokba húzódott, felvette a talponálói pózt: bal könyök a pulton, a test a bal lábra támaszkodik, a jobb alszár keresztben a bal előtt, s a cipő spiccére támaszkodik. „Ugy állsz, mint egy parasz” — mondta Mária a váróteremben, amikor a Balatonhoz utaztak egy hétvégén, mert Mária sült kacsát akart enni, de Lellén csak tengeri halat lehetett boszorkányok röpködni, meg ott is, ahol a legutóbb földi emberek láthatók: kórházi alagsorban, bontcsermelyben, csatornában, könyvnyüzénészek között, művész-találkozón, satöbbi), de a csaposnó... Fesztett-fekete haja volt, néhol kilátszott a fejbőre; homlokán vizzsin-tes-függőleges-részűt rán- cok; szemöldöke kitépve, vékony ceruzacsík vonul a halántékáig; műszempillá- ja felfelé kunkorodik. Az orra ferde, lapos. Az arca pöffedt. A felső ajka dacosan vékony, az alsó lefty- tyedt. A köpenye kivágásá- ból májfoltos bőr tűnik elő, a keze lila, láthatóan jég- hűtött. A látványt derékban lezárja a bádognyűt... — Egy konyakot kérek — nyerte vissza a hangját So- mos, és a savósínű foltokba

lami iszonyat”, gondolja So- mos, „de ha ez nincs, akkor mi marad?” Mária már alszik, szuszog, Somos ébren van, gondolkodik.

A csaposnó komoran szol- gáltta ki a vendégeket, ráta a konyakosüveget, nyomta a szódát, mérte a bort, lövöl- dözte a sört, és Somos riad- tan vette észre, hogy...

„Hiszen ez... Hiszen ez Mária...”

Ezek a mozdulatok, ez a fejtartás, ez a karnyújtás... Igen, Mária parókat öltött, műszempillát ragasztott, és eljött ide, csaposnónek, nyilván azért, hogy Somost ellenőrizhesse, tehát szereti, még mindig...

— Szervusz — lépett a bá- dogpulthoz Somos. — Sze- vasz, Marika.

— Kérem? — nézett fel a csaposnó.

— Tudom, hogy te vagy, Mária.

— Zsóka a nevem. „A hangja” — ijedt meg Somos. — „Ez nem az a hang...”

Visszament a sarokba. A pultra támaszkodott, mere- ven figyelte a csaposnót.

„Hát persze?” — mormolta magában. — „Ez a nő nem Mária, hanem Mária”.

...hiszen ő is nő, mint Mária, nő, mint a többiek voltak, és ami Somos soha nem lesz; nő, akit Somos ha- marosan háborúba hív ki, nem törődve azzal, hogy ez a háború elveszthetetlen és megnyerhetetlen, és a Má-

riától elszenvedett vereség után hatalmas győzelmet arat a csaposnó, de az is lehet (és végső soron mind- egy), hogy a csaposnó nyeri meg a háborút, Somost már várja egy másik albertlet egy másik Vera néniél, szem- ben a sarkon a kocsmá áll, s benne a következő csaposnó, akinek talán már arca sincs, csak a lény, hívogató, örök lény.

Somos kiegyenesedett, a zsebébe nyúlt.

— Asszonyom — állt a csaposulthoz.

— Tessék.

— Szeretnék felhúzni az újjára egy gyűrűt.

A nő szemében csodálko- zó, tettekre tekintet jelent meg.

— Nem túl drága darab — mondta Somos —, de sokat jelent.

Elővette a gyűrűt. A nő egy pillanatra nézte, aztán kinyújtotta a kezét a pohar- rak felett.

— Köszönöm — mondta Somos.

Megfogta a nő csuklóját, ujjára húzta a gyűrűt.

— És... ez mi jelent? — kérdezte a csaposnó, maga elé emelte a kezét, a gyűrűt nézegette. Mária fényes ponttá zsugorodva távolo- dott a kék köben.

— Tartozom valamivel? — nézett fel a csaposnó.

— Eljegyeztelek — mond- ta Somos. — Velem maradsz, amíg élsz.

MIEZŐSASON JÁRTUNK

SÉTA A FALUBAN

Dél előtt tíz órakor a falu csendes. A levegőben vihar előtti vibrálás, de úgy tűnik, az esernyőre nem lesz szükség, mert hirtelen forró szél kavargatja fel az utca porát és messzire zavarja a viharfelhőket. A tanács kirendeltség vezetője, **Bíróné Hegyi Irén** elnézést kérve toppan be saját irodájába.

— Kint feledtem a szeradni valókat, attól féltünk, megázik minden. Hazaszaladtam.

A szemüveges, minden porcikájában mozgékony fiatalasszony a „kis tanácselnök”.

— Idevaló vagyok, ezért tudok az ő fejükkel gondolkodni.

— Mert? Hogy gondolkozunk a mezősasiak?

— Van önálló akaratuk, elképzelésük. Nehéz volt például megszokni, hogy Apátihoz csatoltak minket. Azt tartottuk, ha már valahová tartozni kell, úgy Újfaluhoz kössük a szekerünket. Mégiscsak nagyobb hely. Ráadásul a térszűkület is akkor vette szárnyai alá a kabai Vörös Csillag. Szóval sok volt a gazdaváltás ennek a kis falunak.

— Kicsi falu?

— Nyolcszáz, ha vagyunk.

Akkor hamar körbejárhatjuk. Utravalóul még egy címet is kapunk; Hegyi Zoltánné, az Arany János utcában van egy bihari könyv, nézzünk bele. A falu múltjáról érdekes dolgokat tudhatunk meg. Elindulunk hát a Felszabadulás úton, egyenesen. Lassan megyünk, nézelődünk.

— Kie ez a gyönyörű ház? — szólítunk meg egy öregasszonyt, aki a bizalmatlanság legkisebb jele nélkül elegyedik szóba velünk.

— A régi tanácselnöké — adja meg a választ.

A kocsmából hangos ének-szó hallatszik. Akaratlanul is az óránkra nézünk. Ez igen. Még alig múlt tizenegy óra, és már dalolni van kedvük. Jókendő emberek lakják ezt a falut.

Az egész utca tele van rózsával. A szépen rendben tartott porták előtt kispadok. Az Arany János utcát könyvnyel megaladjuk, de a nyomot nem tudjuk. Harmadik vagy negyedik ház, mondta a „kis tanácselnök”. A kapun csendő nincs, így lenyomjuk a kilincset. A hangos jó napotra csak a kakas válaszol. Az udvaron senki, így benézünk a szomszédokba. Hajlott hátú öregember jön ki a gazdasági udvarból, s a kék köntényébe törli a kezét, úgy mutat az út túlsó felé: — ott laknak ná, a kék fakerítés az óvák. Nem a kék — javít rajta, hirtelen, a zöld. Megvárom, míg odatalálnak — áll ki a kapuja elé.

Hegyiék portája előtt elég csak megállni, egy kis fekete kutya éktelen ugatásba kezd. A háziasszony is kijön nemsokára. Mátot pucolt éppen. Mondjuk mi járatban vagyunk, hogy csak belenézni a könyvbe, de Hegyiné nem invitál a kapun belülré. A könyvet azért kihozza. Aztán gondolt egyet, mégis bevezet, egyenesen a szobába. A vert fal, a „földes padló” jó húst áraszt, de mi inkább kint ülünk le.

Olvasom a könyvben: a falu 1410-ben Saas nemesi néven fordult elő. 1552-ben már huszonegy porta található ezen a helyen. 1605-ben Bocskai István megyei kiváltságot adott a településnek. 1660-ban a törökök feldúlták, ezt követően harminchat

Nohát a tudatlanságunk azóta vége, a falu lakosainak is kinyílt a világ. Több vadász is él Mezősason, talán van, aki agarat is tart. Hegyi Zoltánné, Irénke a jegyzetelés és talán a fényképezőgép láttán kissé felenged. Nem enged el minket, míg meg nem nézzük a majorságot, a disznót és a tehenet.

Az utcán egy kicsit megpezdült az élet. Kijött a kapuba a szomszéd Vilma néni is. A szemben lakó fiatalasszonnyal és pici fiával beszélgetnek. Szabó Istvánné 75 éves, egyedül élő kis öregasszony.

— Tavaszon halt meg az uram, a fiam meg Hollandiában van.

— Haza szokott jönni?

— Nem.

— Hol volt a falun túl?

— Mezőkövesden laknak a leányomé, ott már voltam.

— Meg Berekbőszörményben.

— Hát Debrecenben járt-e?

— Nem én.

— Hívják?

— Már ha hívnának se mennék.

— Hát Debrecenben járt-e?

— Nem én.

— Hol volt a falun túl?

— Mezőkövesden laknak a leányomé, ott már voltam.

— Meg Berekbőszörményben.

— Hát Debrecenben járt-e?

— Nem én.

— Hívják?

— Már ha hívnának se mennék.

— Hát Debrecenben járt-e?

— Nem én.

— Hol volt a falun túl?

— Mezőkövesden laknak a leányomé, ott már voltam.

— Meg Berekbőszörményben.

— Hát Debrecenben járt-e?

— Nem én.

— Hívják?

— Már ha hívnának se mennék.

— Hát Debrecenben járt-e?

— Nem én.

— Hol volt a falun túl?

— Mezőkövesden laknak a leányomé, ott már voltam.

— Meg Berekbőszörményben.

— Hát Debrecenben járt-e?

— Nem én.

— Hívják?

— Már ha hívnának se mennék.

— Hát Debrecenben járt-e?

— Nem én.

— Hol volt a falun túl?

— Mezőkövesden laknak a leányomé, ott már voltam.

— Meg Berekbőszörményben.

— Hát Debrecenben járt-e?

— Nem én.

— Hívják?

— Már ha hívnának se mennék.

— Hát Debrecenben járt-e?

— Nem én.

— Hol volt a falun túl?

— Mezőkövesden laknak a leányomé, ott már voltam.

— Meg Berekbőszörményben.

— Hát Debrecenben járt-e?

— Nem én.

— Hívják?

— Már ha hívnának se mennék.

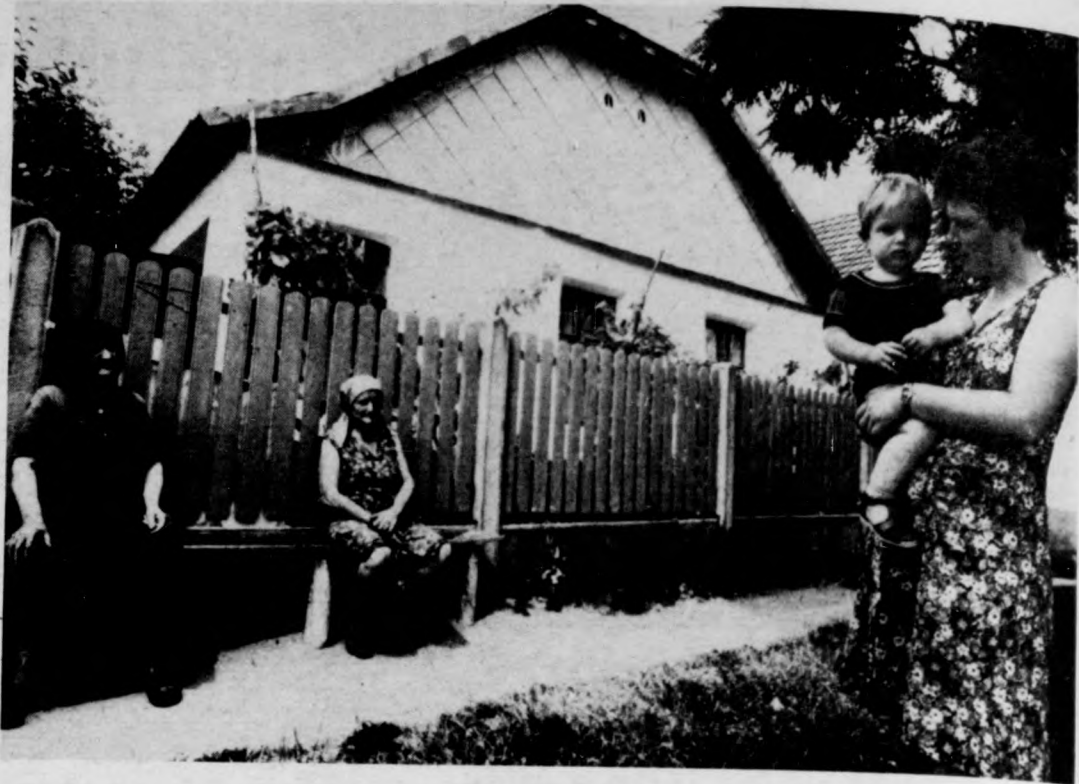
— Hát Debrecenben járt-e?

— Nem én.

— Hol volt a falun túl?

— Mezőkövesden laknak a leányomé, ott már voltam.

— Meg Berekbőszörményben.

„Jól vagyok a szomszédokkal...”

— Jön az — válaszol Beleczi Gyuláné Vilma néni helyett — háromszor is egy évben.

— Vilma néni volt már a fiánál?

— Nem. Egyszer majdnem elmentem már, de beteg lett az uram.

— Hívják?

— Már ha hívnának se mennék.

— Hát Debrecenben járt-e?

— Nem én.

— Hol volt a falun túl?

— Mezőkövesden laknak a leányomé, ott már voltam.

— Meg Berekbőszörményben.

Harangoznak. Hegyi Zoltánné pontosan érkezett a templomba, ugyanis ő a falu harangozója.

— Mit főzött ma Vilma néni?

— Zöldbabot. Mindig, ami van a kertben.

— S a holnapi ebéd mi lesz?

— Lehet, hogy ugyanez. Jól vagyok nagyon a szomszédokkal, beteszem a hűtőjükbé, ott eláll.

— Lassan már öt perce szól a harang. A templomajtó nyitva, benézünk.

— Nincs sok látóval, de munka annál több lenne —

vezet körbe Hegyiné. — A falat kéne rendbe hozni, mert csurom víz, mállik a vakolat. Nem kell kétszer kérni Irénke néni, hogy szétneznék a toronyból, felvezet minket. A látvány megerte a fáradságot. A falu határában a búzatáblák learatva, s a távolban egy patakot is látunk. Szépek a házak, tiszták, rendesek az udvarok. A főút kanyarjában tábla mutatja: a mezősasiak két település vonzásában élnek.

Iván Gizella

Hogyan boldogulnak Bagamérban?

Kinek az anyagi javak, kinek a szakmai előrehaladás vagy éppen a karrier, másoknak a kiegyensúlyozott családi háttér jelenti a boldogságot. Akármelyiket tartja valaki értéknek, az így elérhető boldogság nem hull egykönnyen az ölébe. Sohasem irigyeltem, akiről azt mondták: „szerencséje van, mindent könnyen kapott meg”. Mint ahogyan azokat sem, akik ügykedéssel, az akadályok megkerülésével keresték a boldogulás útját. Mert a boldogulás egyfajta egészséges küzdelem — de nem örökös hajtság! (esetleg azért: nekem is meg kell szerezni, ami másnak van).

Kíváncsi voltam, hogyan értelmezik manapság az emberek: boldogulni. Például Bagamérban.

A doktornőt meg kell ismernie

Már elharangozták a delet, de a bagaméri körzeti orvos, dr. Kósa Ildikó nem zárta be a rendelő ajtaját. Nadrágban, piros pólóban fogadja az utolsó beteget és türelmesen meghallgatja ügyes-bajos dolgát is. Pedig 2-re át kell érnie Almósra — délután ott helyettesít — és előtte szeretne volna megetetni a hat és fél hónapos ikreket. A két kicsi korát meghazudtoló nyugalommal várakozik. Igaz, vannak játszóeszközei és úgy látszik, kedvelik az újra meg újra feltett Sandokan-lemezt. A doktornőnek öt gyereke van. Dolgozik, háztartást vezet és nekik is jócskán van — kinek nincs Bagamérban? — tormájuk, paprikájuk.

— Az emberek csodálják: hogyan győzi erővel?

A doktornőn egy csöpp fáradtság sem látszik és a kérdésen láthatóan csodálkozik: — Van, aki tisztel, más sajnál, talán olyan is akad, aki nem tart egészen normálisnak. Úgy gondolom, egy kicsit „elmisszifikálják” az emberek a dolgot. En így érzem jól magam. Sohasem csináltunk abból ribilliót, hogy előbb jöttek a gyerekek és csak aztán az anyagiak. Ilyen nagy családról gondoskodni kell. Ha úgy vesszük, nem is öt gyerekem van, hanem nyolc. A férjem első házasságából származó három gyereket sokat van nálunk, sajátomként szeretem őket, és nem teszek különbséget: ha ajándékok veszek, kap mind a nyolc. Ha nem is hajtunk, sokat dolgozunk a férjemmel. Még kemény öt-hat évünk van, aztán talán többet pihenhetünk, élvezzük, ami van.

— Ha sorrendet állítana fel, mit helyezne előtérbe? Mi a legfontosabb a boldoguláshoz?

— Ez így utólag nagyon nehéz. Azért is, mert ha úgy tetszik, én már választottam. Debrecenben dolgoztam a klinikán mint aneszteziológus szakorvos. Almódhattam volna szakmai, tudományos karrierrel, de már akkor is a családot helyeztem előtérbe. Persze az is igaz, hogy a kettő együtt túlságosan nehéz lett volna; nagyon komfortos családi milióval lehet csak elérni, hogy egy nő az elvárásoknak megfelelően haladjon előre a pályán.

— Vannak-e státuszszimbólumok, amelyek eléréséhez ragaszkodik?

— Sohasem voltam az ilyesmik híve. Számomra a kocsi nem luxus, hanem a munkámhoz elengedhetetlen közlekedési eszköz. Most építkezésbe fogtunk, de a nagyobb lakás sem a hivatkozandóhoz, a gyerekek miatt kell. Megnézem a szép ékszereket, ruhákat, de magam az egyszerűséget kedvelem mindenben. Az anyagiakat nem becslöm túl, szerencsére nem vagyok túrelmetlen típus. Sohasem aggasztott, ha valamit nem tudtam azonnal megvenni. A szakmám, a beosztásom, a környezetem

persze elvár egy bizonyos életszínvonalat, de ehhez is a lehetőségekhez mérten, minden hivalkodást elkerülve alkalmazkodom. Minden külsőnél többre becsülöm, ha tudom, hogy valakiben megbízhatom, építhetek rá. Ezért nem szeretem a látszatbarátságokat sem. Viszont pontosan tudom, mire számíthatok akkor is, ha nem vagyunk sülve-főve együtt. A sikerélmények a munkámban nagyon fontosak; ha életben tudom tartani az életveszélyes állapotban levő beteget — ebben aneszteziológus tapasztalataim sokat segítenek — amíg megérkezik a mentő, ha meghallgatom az emberek problémáit — kicsit a lelki bajok orvosaként is —, mert így könnyebben segíthetek rajtuk.

Szépen megélünk

Az udvaron négy gyerek: mint az orgonásipók, De csak a legkisebb az Oláh Antaléké, a többiek rokon gyerekek. Oláhné Kati — teheti, hiszen gyese-n van — szívesen vigyáz rájuk a nyári szünidőben.

A ház még újnak számít, előtte szép kis virágokert. Bagamérból sok férfi jár el dolgozni, a szomszédos Almósra inkább az asszonyok. Oláhék maradtak — megtalálták itt a számításukat.

— A férjem Hajdúböszörménybe való, nekem sok rokonom él Debrecenben — mondja a fiatalasszony. — Volt, aki furcsállta, hogy „hazacsaltam” a férjemet. Pedig most már inkább hazafelé jön a fiatalok többsége; itt is meg lehet élni. A kiegészítő jövedelmet a mezőgazdaság, a háztáji adja. Nem jár rosszul, aki ebbe fekteti az erejét, különösen aki tornát „fog”, ami nagyon népszerű itt Bagamérban.

— Maguknak is van?

— Csak kétszáz négyszögölon, de az is nagyon jól fizet. Az első osztályú torna kilóját 30 forintért veszik át, sokszor többért is.

— Nincs sok baj vele?

— Mivel nincs? Semmi sem megy úgy, hogy nem tesszünk érte valamit mi is az asztalra. A férjem gépkocsivezető, sokat van úton és nem is nagyon szereti a mezőgazdasági munkát. Inkább barkácsol, csinált mar kaput, kerítést, kutató a rokonágnak. En viszont szívesen bajlódom a háztájival és győzöm is, mert korán kelek. A föld szeretete bennem van, mert falusi lány vagyok, mezőgazdasági szakközépiskolában érettségiztem. Jöhettem volna brigádvezetőnek az almósi tsz-be, de elég strapásnak tartottam, inkább bérelszámoló lettem. Közben lettem a mérlegképes könyvelői vizsgát. Elégedett vagyok a fizetéssel, már várom is, hogy visszamenjek dolgozni. Reggel háromnegyed nyolckor kisbusz visz át minket az almósi Búzakalász Tsz-be, negyed ötig dolgozunk; közben a gyerek jó helyen lesz az óvodában.

— Fiatalok, nemrég építkeztek, sok lehetett a kiadásuk.

— Nem mondom, nehéz volt, de a jó barátok, rokonok is segítettek: kalákában építkezünk. 1981-ben kezdtük és a következő év végén már az új házból laktunk. Persze van ami még hiányzik, de nem lehet mindent egyszerre.

— Allatokat is tartanak?

— Faluhelyen nem lehet másképp; ez a kiegészítő jövedelmünk. Meg aztán szeretjük is a jó kosztot, inkább disznót, baromfit vágnak. Friss hús, hentesáru kapható helyben is, de jobban kedveljük a házit.

Úgy látom, Oláh Antalékak nyugodt életük van itt. Szorgalmasak, szeretnek dolgozni, de nemcsak az anyagi gyarapodás jelenti a fő célját az életüknek.

— Jó, hogy elég mozgalmas nálunk a KISZ-élet. Visznek színházba, kirándulni. Most, hogy már nagyobb a gyerekek, több időnk van a kikapcsolódásra.

D. Karádi Katalin

A falu legmagasabb pontja

évig pusztaság. A terület a XVIII. század elején az Eszterházyak kezére került. A falu temploma 1773-ban épült.

A könyv 1938-ban íródott. Akkor (!) a faluban 1740 lelket számláltak. Az is kiderült belőle, hogy a körorvos és a gyógyszerész Berekbőszörményben volt, a posta pedig egyenesen Debrecenbe ment. Ez ma annyiban változott, hogy a gyógyszerész Körösszegapátiban van, az orvos és a posta ugyanott, mint negyvenhat évvel ezelőtt. Van még egy történet is a sasiakról, amit így jegyeztek fel a krónika: „az egyszerű szolgabíró elment vadászni Sass határába. Megérkezett Sassra, de még mielőtt kimehetne két agarával a földekre, valamilyen sürgős hivatalos ügyben vissza

Két település vonzásában (Fotó: Nagy Gábor)

Kerpe dohár

1914 tavaszán je munkája: A jó do állapításait, termeléses kísérleti dásra alapozta a dik Debrecenhez, des tanár, majd keresztül igazgató, démiai rendes tanbetölti a mezőgaz posztját is. Minde tatói, kutatói munközileg is megalat ismerés kijutott mány Jánosnak, tudományában jelmarha-tenyésztés dornak, de említi ki a gyümölcsstermerést a város m

Akadémia

Kerpely Kálmá viczabányán, K Apja, Kerpely Ar terén kifejtett m az MTA levelező ve. Középkorait Mezőgazdasági t és Halléban foly gesen és Kisbéré vékenységére föl művelődési Min Keszthelyi Gazd gédje. Együttal n elő. 1892-ben ker

növénytermesztés mereteinek gyar Európát, a Balká jut Törökországba

Az 1890-es éve zai mezőgazdaság lapjának, a Közt évig volt a mun át e lap növényte zetője. Rendszeren ak gazdálkodási jába, a Debrec amely jelentős se gazdáinak. A to őlelték a szántó takarmánytermes máit, mindig az

Kerpely Kálm lyezik át a gazd amely hosszú év zse színhelye. 190 FM részéről a g adási akadémiát városához való ra átszervezés után művelődésügyi osztályának a v tosságát mi sem a tény, hogy m Akadémiát veze Debrecenben van hánem tanít is, tesített Debrecen hánytermesztési já, amely 1944-mény Európában pely Kálmánt a indítójának tekin társával, köztük Török Elemérről nemesítését indít Szegedi rózsá, Sz fűződik nevékhöz réből elsőként megállapításokat.

Nemesítés

De Kerpely Ká nékényen is a Neki és Cserháti hogy a homokter válon alkalmas vényne vált, kiké dísznövény. A Né

Kerpely Kálmán és a hazai dohánytermesztés

1914 tavaszán jelent meg Kerpely Kálmán munkája: A jó dohánykertész, amely megállapításait, termesztési tanácsait jó két évtizedes kísérleti és gyakorlati munkálkodásra alapozta a szerző, aki szorosán kötődik Debrecenhez. 1892-től kezdődően rendes tanár, majd igazgatóhelyettes, öt éven keresztül igazgató. Az átszervezés után akadémiai rendes tanár, 1908-12 között pedig betölti a mezőgazdasági akadémia igazgatói posztját is. Mindebben szerepet játszott oktatói, kutatói munkássága, amely nemzetközileg is megalapozott volt. Mindez az elismerés kijutott tanártársainak is, így Ormándy Jánosnak, aki a gazdasági számvetel tudományában jeleskedett, vagy a szarvasmarha-tenyésztésben jártos Balogh Sándornak, de említhető még Velich István is, aki a gyümölcsstermesztésben szerzett elismerést a város mezőgazdasági oktatásának.

Akadémia Pallagon

Kerpely Kálmán 1864-ben született Oravicabányán, Krassó-Szörény megyében. Apja, Kerpely Antal a hazai vaskohászat terén kifejtett munkássága elismeréseként az MTA levelező tagjaként let; megbecsülve Középkiskoláit Selmechbányán fejezte be. Mezőgazdasági tanulmányokat Keszthelyen és Hálleben folytatott. 1884-ben Mezőhegyesen és Kisbérben gyakornokoskodik. Tevékenységére fölfigyelnek, bekerül a Földművelődési Minisztériumba. 1890-ben a Keszthelyi Gazdasági Tanintézet intézősegéje. Együttal növénykörtant és élettant ad elő. 1892-ben került át Debrecenbe, ahol a

növénytermesztési tanszéken dolgozik. Ismereteinek gyarapítására bejárja Nyugat-Európát, a Balkánt, közte Albániát, sőt eljut Törökországba is.

Az 1890-es években kezd foglalkozni a hazai mezőgazdasági szaklapokkal. Az OMGE lapjának, a Közteleknek, majd nem ötven évig volt a munkatársa. Három évtizeden át a lap növénytermesztési rovatának a vezetője. Rendszeresen ír szűkebb pátriájának gazdálkodási kérdéseit taglaló szaklapjába, a *Debreceni Gazdasági Lapokba*, amely jelentős segítséget nyújtott a város gazdáinak. A tollhegyre tűzött témák felültek a szántóföldi növénytermesztés, a takarmánytermesztés szerteágazó problémáit, mindig az aktualitáshoz igazodva.

Kerpely Kálmán kezdeményezésére helyezik át a gazdasági akadémiát Pallagra, amely hosszú évtizedekig a szakemberképzés színhelye. 1906-ban megbízást kap az FM részéről a gazdasági tanintézetek gazdasági akadémiákká való átszervezésére. A városhoz való ragaszkodását jelzi, hogy az átszervezés után nem fogadja el a Földművelődésügyi Minisztérium szakoktatási osztályának a vezetését. Személyének fontosságát mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy míg 1907-ben a Magyaróvári Akadémiát vezeti, 1908-ban már újlag Debrecenben van, ahol nemcsak igazgató, hanem tanít is, sőt irányítja az általa létesített Debrecen-pallagpusztai Állami Dohánytermesztési Kísérleti Állomás munkáját, amely 1944-ig működött. Ez az intézmény Európában egyedülálló volt. Kerpely Kálmánt a hazai dohánytermesztés elindítójának tekintjük hazánkban. Munkatársaival, köztük Liebhardt Mártonnal és Török Elemérrrel a hazai dohány tájfajták nemesítését indították meg. A Szamosháti, Szegedi róza, Szuloki, Faddi stb. javítása fűződik nevékhöz. A dohánytermesztés köréből elsőként tettek közzé tudományos megállapításokat.

Nemesítés, talajművelés

De Kerpely Kálmán nevével fűlta más növényekkel is a hazai nemesítés lapjaira. Neki és Cserháti Sándornak köszönhető, hogy a homokterületek hasznosítására kiválóan alkalmas csillagfűt szántóföldi növénynek vált, kikerülve a kertekből, mint dísznövény. A Németországból bekerült nö-

vény értékének teljes föltárása azonban Westsik Vilmos érdeme, aki a Nyiregyházi Homokjavító Gazdaság kísérleti telepén végzett kísérleteivel „véglegesítette” a hazai növénykultúrában.

Nem érdemtelen megjegyezni, hogy Kerpely Kálmán: A jó dohánykertész című munkája hosszú ideig az e növényt termesztők kateja, de már korábban is volt előzménye, jóllehet nem debreceni illetőségű személy írta, hanem szabolcsi, Gulácsi Imre: Népszerű útmutató az okszerű dohánytermesztésre, mégis a város magáénak vallhatja, mert Debrecenben jelent meg 1865-ben. Entz Ferenc véleménye róla a következő volt: „...hogy e munka elejétől végeig kitűnő szakavatottsággal van irva, hiányt pótol az irodalomban, s annak elterjesztése üdvös reformot ígér a hazai termelés ezen elsőrangú ágában.”

Kerpely az OMGE választmányi tagja már 1899-től. 1908-tól ezen országos szervnek földművelési és növénytermesztési szakosztályában társelnök, majd rövidesen elnök. Állandó előadó az OMGE évente ismétlődő gazdasági előadásainak. Az első világháború után két évtizeden keresztül oktat a Közgazdasági Egyetemen, később pedig a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem rendes tanára az 1934-es átszervezés után. A Magyar Tudományos Akadémia is bevélasztja testületébe levelező tagként. 1940. június 24-én hunyt el Budapesten. A Debreceni Dohánytermesztési Kísérleti Állomás nevében Galgóczy Miklós búcsúztatta.

Tudományos munkásságát áttekintve látható, hogy érdeklődésének középpontjában a dohány állt, de legelső nagyobb lélegzetű munkája: A cukorrépa, mint ipari növény címmel 1890-ben látott napvilágot, egy gazdaságilag sokkal fontosabb növény botanikai, termesztéstechnikai, nemesítési, feldolgozási kérdéseit vette bonckés alá. A mindössze huszonhat éves szerző munkájára felfigyelt az országos szakvélemény. Mint látható, a későbbiek során bővült érdeklődése. Foglalkoztatta a növények, főleg a búza gyökereinek élettana. A Debreceni Gazdasági Tanintézet 1892-es évkönyvében a gabonák megdőlésére keresi a választ. A száradforduló környékén fordul az érdeklődés az ún. dry farming felé, melynek apostola az amerikai Campbell. Keresték a szakembereket a száraz viszonyok közötti gazdálkodás lehetőségeit, amelynek egyike volt a Campbellé. Kerpely Kálmán is tisztában volt ennek jelentőségével és fontos szerepet tulajdonított az okszerű talajművelésnek a szárazság elleni küzdelemben. De ugyanígy fölmérte a műtrágyák szerepét is a mezőgazdaságban. Kidolgozta a nagyzemmi műtrágyázási kísérletek módszerét.

Debreceni éve alatt végzett kísérleteinek beszámoló tanulmányai sorozatot alkotnak. Megírta Visszapillantás a dohánytermesztési kísérleti állomás keletkezésére és történetére c. nyomtatásban eddig még meg nem jelent tanulmányát a pallagi intézetről.

A két háború között újra előtérbe kerül, immár sokadszor a búzakerdes. Tudományos alapossgal vizsgálta e fontos növényünk ökológiai feltételeit, a mennyiséget, minőséget befolyásoló tényezőket. De otthonosan mozgott a rétgazdálkodásban is. A Széchenyi Tudományos Társaság keretében a gazdasági növényföldrajzi kutatások kiépítését kezdte meg.

Sajnos, tudományos pályájára nem tette fel a koronát egy olyan munkával, mint Cserháti Sándor, akinek növénytermesztési tanácskönyve hosszú időn át nélkülözhetetlen volt a gyakorlati szakembereknek. Ezt „róta föl” neki tanítványa, a későbbi akadémikus Surányi János, kinek kifejtette — érződik már a szakosodás hatása —, hogy alaposan csak részletkérdésekkel lehet foglalkozni.

Sokan külön embernek tartották, aki különleges életstílust alakított ki magának. Szigorú volt tanítványaihoz, de emberséges. Derék szellemességgel sugallt lény. Publikációinak sokasága mellett, egyénisége is a hazai tudományos élet nagyjai közé emelte.

Surányi Béla

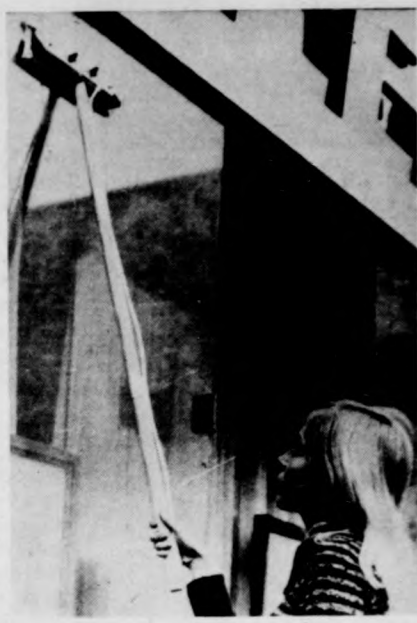
Üveg tisztítás gőzzel

A modern építészetnek egyre kedveltebb anyaga az üveg. Manapság már csak a nagy üvegfelületekkel rendelkező, sok természetes fényt átöccsítő épületek számítanak korszerűnek. Am — és erre bizony kevesen gondolnak — e hatalmas üvegfelületet rendszeresen tisztítani is kell.

A kirakatüvegek, nagy ablaktáblák, csempézett fal-felületek tisztítása terén előrelépést jelent egy új francia villamos ablaktisztító készülék megjelenése, amelyvel létra és tisztítószert nélkül lehet dolgozni. Az Elektro-Glass olyan zsíros piszok, koromréteg eltávolítására is alkalmas, amely a hagyományos tisztítószereket sem „tiszteli”.

Az új készülék a gőz szennycsökkentő hatását használja. Az elektromos fűtésű, termosztáttal szabályozott hőfokú fémlemeze nedves ruhát rögzít. Ha a lemezt nyomás és dörzsölés nélkül, finoman az üvegtábla felé vezetik, az érintkezési felületen gőz keletkezik, amely eltávolítja a zsírt és a szennyeződést, s egyben sterilizálja is a felületet.

Képzünk az Elektro-Glass nevű ablaktisztító készüléket láthatjuk munka közben. (KS)

A vér és alkotóelemei — mélyhűtve

Évtizedekkel ezelőtt még ideig folyékony nitrogénben, megfűtve, ha az orvosok a vércsoportfaktorok gyors meghatározása mellett elegendő vérmennyiséget tudtak rászoruló betegek rendelkezésére bocsátani. A biológiai és orvostudományok fejlődése természetesen nem állt meg ezen a szinten. Ma már ott tartunk, hogy a vért alkotóelemeire bontva kapják a betegeket, és ezek felhasználás előtt, akár fagyaszta is, hosszú időn át tárolhatók. Szakszerű fogalmazással elve: a kriobiológia nem jelentéktelen hasznát nyújt orvosoknak, betegeknek egyaránt.

Dr. Harsányi Veronikával, az Országos Haematológiai és Vértranszfúziós Intézet osztályvezetőjével arról beszélgettünk: milyen hasznos célokra lehet felhasználni a mélyhűtött emberi vért?

— Mi tehát a kriobiológia? — Az alacsony hőmérséklet hatásait vizsgálja biológiai anyagokon. Fő célja, hogy a biológiai anyagok működőképességét, például a sejtek életképességét, hosszú időn át megőrizze. A teljes vért folyékony állapotban tárolva csak néhány hétig lehet a betegellátásban felhasználni. Ha azonban komponenseire szétválasztjuk, megfelelő eljárásokat alkalmazva, hosszabb ideig tudjuk tartósítani.

— Melyek ezek a komponensek, elemek? — A vérben található egyrészt a sárgás színű plazma, amely különféle fehérjéket tartalmaz. A plazmát minusz 25–30 fok körül lehet tárolni. A plazmából különböző fehérjeelemeket nyerhetünk, ezek is részben fagyaszttással, részben fagyaszttal szárítással tarthatók hosszú ideig. Ezenkívül az úgynevezett alakos elemek, sejtek találhatóak a vérben. Legnagyobb mennyiségben a vörös vérszövetek vannak jelen, és ezeket is lehet fagyaszttal tárolni, de ennél az elemnél ez nem olyan egyszerű. Ugyanis a sejtekhez védőanyagot kell keverni: glicerint, bizonyos cukrokkal, sóoldatokkal keverve. Így azután különböző hőmérsékleten lehűtve tárolható a vörös vérszövet. A minusz 25–30 fokos hőmérsékletnél hat hónapig, minusz 80 foknál tíz évig is megtartja tulajdonságait. Leghosszabb

részel, vegyenek tőle bizonyos mennyiségű vért, mondván, soha nem lehet tudni, mikor szorul vértömlesztésre?

— Ha biztos lenne az, hogy fél éven belül felhasználná az illető a vért, akkor lehetséges volna ez a megoldás. Egyébként sajnos nem, mert folyékony nitrogénben kevés a hűtőtároló hely. Egyelőre annak is örülünk, ha azt a mennyiséget tartósítani tudjuk, amire feltétlenül szükség van. Reméljük, az idők folyamán többre is lesz lehetőség, külföldön — igaz, csak néhány országban — ez már járható út.

— Honnan lehet még vért szerezni, ha az itt tárolt ritka csoportokból az igényt nem lehet kielégíteni? — Nemzetközi vérbankok működnek, például Párizsban, Amszterdamban. Több százféle ritka vörösvérsejtet tárolnak fagyaszttal, de kapunk már az NDK-ból is ritka csoportú mélyhűtve tárolt vörösvérsejtet.

— Biztosan néhányan kértelkednek a tartósított vér minőségét illetően? — Nyugodtan elmondhatom, hogy a (minusz 150 fok alatt) mélyhűtött vér minőségévekeig nem romlik. A fagyaszttott vér sejtjei ugyan csökken a fagyasztás után, és az adalékanyagok kimosásával, de a vér értéke ugyanolyan, mint friss korában.

— Mi a további tervük? — Szeretnénk országoszerre, a megyei vérellátó állomások bevezetni a vörösvérsejtek minusz 25–30 fokon való mélyhűtéses tárolását. Erre talán még ebben az évben sor kerülhet.

Tegnap — egyszerű vértömlesztés. Ma: mélyhűtött vérelemek, véréllátókól készült gyógyszerek. Holnap? Talán a fehérvérűség, a vérekezes, és más, véralapú, gyógyíthatatlan betegségek végleges eltűnése? Lehet. Ami azonban biztos, az az, hogy az önkéntes véradók segítségével megújul a vértartalék. Mert a mesterségesen létrehozása még a holnaputánban is csak terv. És addig ezt a talán legfontosabb „gyógyserzt” csak egyfajta „gyár” termelheti: az áldozatra kész emberek szervezete. Köszönjük. Szatmári Judit

Felfelé a lejtőn

A Pest-Budából Budapestté egyesített fővárosban 1873-ban az illetékesek úgy döntöttek, hogy „gőzmozdonyú vas-pálya” épüljön a kapocsodjon fel a Városmajorból a Szabadság-hegyre (az akkori Sváb-hegyre). Ekként épült meg egy svájci mérnök, Gathry Szaléz tervei szerint Budán Európa harmadik fogaskerekűje, amelynek átadására éppen 110 évvel ezelőtt, 1874 nyarán került sor. Eleinte valóban gőzmozdony volt a szerelvények a 2883 méter hosszú pályán, a két végpont között 259,55 méter magasságkülönbséget győzve le. 1929 nyarán váltotta fel a gőzmozdonyokat a villamos üzem. Az eredeti, majdnem három kilométeres pályát már valamivel korábban meghosszabbították a Széchenyi-hegyig.

Hazánkban mindmáig ez az egyetlen fogaskerekűje. A fogaskerekű pályája a rendes vasútnál sokkal meredekebb lejtő, terepjáró vasútnak is mondhatnánk. A legserényebb emelkedése egyébként a vasútnak van: a vonat legfeljebb 2,5 százalékos emelkedőre tud felkapaszkodni. A legmeredekebb fogaskerekű vasút emelkedése közel 50 százalék is lehet.

Képzünk a múltba tekinthetünk vissza: ilyen gőzmozdonyú szerelvények közkedveltek 1874-től 1929-ig az akkori Sváb-hegyen. (KS)

HALLOTTUK VALAHOL

— Bemutathatom önnek komputervezérlésű mosogatógépet, nagyságos asszonyom?
— Nincs szükségem rá! Van férjem!

— Rettenetesen szemtelen a fiatalok — csodálkozik a látogató.
— Igaz, de mit csináljunk, ő az egyetlen, aki a háztartási komputerrel bánni tud.

— Tetszik nagymamának az új komputervezérlésű mosogatógép?
— Nem tudom.
— Nem próbálta még ki?
— De igen, de még benne ül.

— A háztartásunk teljesen automatizálva van — dicsérik Gernreich asszony. — Csak a gyerekeket kell sajnos még mindig kézzel mosdatni.

A vendégnek minden oka megvan a panaszra. Főúr, a leves és az előétel a legrosszabb volt, amit valaha is ettem. — De nem nálunk, uram. — Hozza a panasz-könyvet! — Tele van. — Akkor az üzletvezetőt! — Az is tele van. No hát hozzon egy steak a la maison-t, ez talán majd kiengesztel. — Már nincs. — Nincs? Akkor hozza a kabátomat! — Az sincs!

— Úr úr tanulmányozza az étlapot és nem tud dönteni. A pincér segíteni akar neki: Éttermünk specialitása a csiga, uram. — Tudom — válaszolja a vendég —, az egyik szolgált ki tegnap.

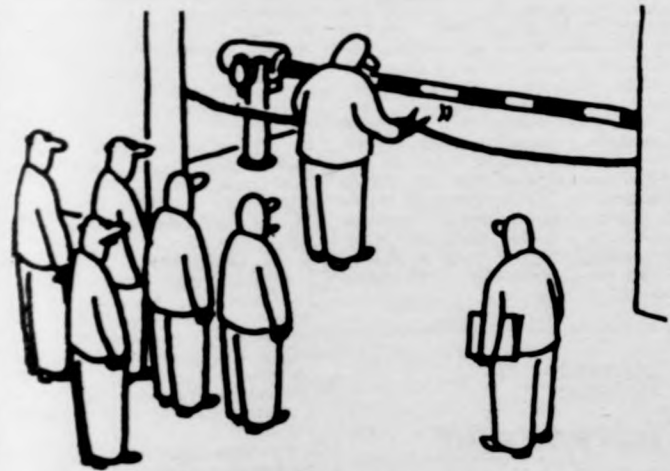
Két nyinc beszélget az angol konyháról. Világos — véli az egyik —, az ami hideg, az a leves, és ami meleg az a sör.

A vendég: Amióta legutóbb itt voltam, az adagok sokkal kisebbek lettek! — A pincér: Ez csak úgy tűnik önnek, mert megnagyobbítottuk az éttermet.

Karikatúrák

SZÖVEG NÉLKÜL
(KÜLFÖLDI LAPOKBÓL)

Két sör és egy házmester

Teljes a csúcs a Balatonon. Csörögnek a kések, villák, poharak a vonyarcvashegyi Tulipánban. A pincérek, mint dolgozó hangyák, futkorásznak ide-oda a nyüzsgő vendégbolyban. A sarokban sörrei mellett kucorgó Berci így morfondíroz magában: „Ez ha meglépnék fizetés nélkül...?” S már hívja is a pincért:

— Minden rendben, öregfiú? — kérdi tőle csapongó könnyedséggel. — A vendégek nem túl pimaszak? Csurran-csöppen azért borralvó? A feleséged nem gyesnediási véletlenül? Ugye! Mindjárt gondoltam! Micsoda véletlen! Magam is gyesnediási vagyok. Fura, nem,

— Mondd, öregfiú, minden oké? És a vendégek nyugisak? Van elég jatt?
— Berci föláll, hanyag mozdulattal helyére pöccenti a székét, kezét nyújt a pincérnek, s indul a kijárat fele.
— És a két üveg Balatoni? — szól utána a pincér.
— Az imént fizettem ki önnek, emlékezzék csak!
— Bizonyára hibbant kicsit — dörmögi a pincér. — Legyen boldog a két üveg sörével! — s kiüríti a hamutartót.
A jelenetet figyelte egy farmeres fiú. „Ugyan én meg miért fizetném ki a házmestert?” — ébred föl benne az egyenlőségűdület. És már hívja is a pincért:

— Semmi rosszat nem mondhatok — feleli —, csak épp az előbb maradtam hoppon két sörrel, de többet ilyen nem lesz...
A farmeres hideg nyugalmmal indul a kijárat felé, s közben hátraszól:
— Viszlát haver!
A pincér nyomban utána veti magát. És mielőtt szóhoz juthatna, így kiált föl a farmeres:
— Ja, igaz is, milyen feledékeny vagyok! Nem adta ide a visszajáró pénzt!

Grabócz Gábor

BORISZ ARNAUDOV:

Apai érzés

Pitymallatkor megcsikordult a külső ajtó. Hrisztina felébredt, és megkönnyebbülten sóhajtott:

„Milyen jó, hogy már évek óta nincs megkenve. Különbözik nem is tudnám, ha valaki belép a házba.”
Valaki lassan és óvatosan a hálószoba felé közeledett, és halkán bekopogott.

— Ki az? — kérdezte Hrisztina.
— Én vagyok — válaszolta egy rekedt férfihang.

— Ki az az én?
— Miresó.
— Biztosan eltévesztette a lakást.

— Nem én, még most is ott van a folt a küszöbön. Tizenkilenc évvel ezelőtt, késő délután ugyaneből a lakásból mentem ki, hogy keressek egy petróleumlámpát. Amikor kialszta az áram, azt mondtad nekem: „Öltözz fel, és haza ne gyere petróleumlámpa nélkül!”
— Mintha rémlene valamim... Volt egy férjem, valami Miresó nevű hegesztő.

— Ma már a férjcsékd főmérnök két felsőfokú végzettséggel.

— Aha — gondolkodott el Hrisztina —, eltűntél, mivel csak középiskolád volt, aztán meg nem tudtál egymagad helyrejönni. Már hallottam hozzád hasonlókról. Az egyik például elment cigarettáért, és soha többé nem tért vissza. A másik meg fogta a szemétdöbrét, és szintén nem ment vissza.

— Én azonban, amint látod, visszajöttem. Akkor, tizenkilenc évvel ezelőtt szörnyű hóvihár volt, majd lefagyott a fűlem. Bementem valahová, hogy egy kicsit átmelegedjek, de rögtön ellejtettem, hová és miért indultam.

— Föltételezem, hogy most, miután visszatértél, legalább eleget teszel a megbízásomnak — nevette Hrisztina.

— Mj az hogy, ha tudnád milyen meglepetést készítettem neked! Itt hozok neked egy hét éves fiúcskát, Nikolának hívják. Hárman voltak testvérek... Csakhogy az anyuk egy hónappal ezelőtt elment a másik kettővel cipőt vásárolni, és többé nem tért vissza. Kollj, flacsókám, gyere be!

A kislány félénken belép a hálószobába.

— Nincs mit tenni — tuszkolta előre Miresó —, mégis csak az apja vagyok. Viseld gondjád! Én megyek.

— Hová? — kiáltott fel Hrisztina.

— Nem azt mondtad, hogy ne jöjjen vissza petróleumlámpa nélkül?... Viszontlátásra.

Fordította: Adamecz Kálmán

Gyermekruha — hulladékanyagból

Maradékokból varrható gyermekruhát mutatunk be a gyerekgondozási segéllyel otthon levő fiatal anyáknak. Öreg, megunt ruhákból, maradékanyagból varrható, gép sem kell az elkészítéséhez. Fontos, hogy az egyes darabok azonos minőségű anyagból legyenek. Ezeket az összevárrás előtt kimoszuk, és ha szükséges vasaljuk. Egyforma méretre vágjuk és a hátoldalon összevárrjuk az összevárrott kockák között és a nyakkivágást kat elfedő varrást. Másfél éves kortól nyolc-tíz szegjünk, vagy szegőszalaggal, éves korig hordható az olcsó, farkasfogal díszítjük gyorsan elkészíthető kis ruha. Ugyancsak farkasfogal (lehetőség fehér legyen) varr-

Szepes Magda

AFORIZMÁK

Ha arra gondolunk, a felnőttek agyában naponta hány agysejt hal el, tulajdonképpen gyerekeket kellene a kormány ügyeinek intézésével megbízni.
(Geoffrey Biggs)

— Az olasz kormányok átlagos élettartama csak lényegesen hosszabb, mint nő terhessége: alig több mint 9 hónap.
(Carlo Franchi)

A nők többsége azért olyan kevéssé fogékony a barátság iránt, mert ha valaki átélte a szerelmet, a barátság már nem elég érdekes.
(La Rochefoucauld)

— Undorító az az ember, aki olyan sokat beszél önmagáról, hogy mi nem jutunk hozzá, hogy magunkról beszéljünk.
(Melville D. Landon)

Ritkán veszi észre egy korszak, hogy milyen haladást nem ért el.
(Ludwig Marcuse)

— Ha nincs szükség arra, hogy törvényt hozzanak, akkor arra van szükség, hogy ne hozzanak törvényt.
(Montesquieu)

A felismerés szenvedély. Nem lehet tőle szabadulni. Ebben rejlik az atomfizika tragédiája is.
(Marguerite Duras)

— A tisztviselők buzgalma káros. Elrontja a jellemet és megzavarja az ítélőképességet.
(Talleyrand)

— Shakespeare-ről elmondhatjuk, hogy előtte senki sem írt ilyen kevés tudás alapján ilyen sok bölcsességet.
(T. S. Eliot)

— Akár homo-, akár hetero-, akár aszexuális: az én szememben minden tábornok veszélyes.
(Werner Schneider)

Bélyeggyűjtőknek

GREENWICH

Négyértékű angol sorozat köszönti a világ közepét. 100 éve jelölték a tudósok Greenwich csillagvizsgálójának közepét a Föld kezdő délkörének. Anglia akkor még hatalmas gyarmatbirodalom ura volt, a tengerhajózás vezető állama, így szinte természetes, hogy a választás az angol intézményre esett. A jubileumi sorozat minden címletén látható a nevezetes vonal, a délkör. A 16 p névértékű bélyeg Földünknek azt a képét ábrázolja, amelyet az Apollo-11 űrhajósai a Holdról fényképeztek. A második értékű a La Manche csatorna hajózási térképét, a harmadik a nevezetes épületet ábrázolja. A befejező értékű 1850-ben készült csillagászati távcsövet mutat be.

MINIMUNDUS

4 schilling névértékű osztrák bélyegen olvasható a címben idézett szó, amelyik kicsi világot jelent. Az új bélyeg ábrája szokatlan, építmények nemzetközi kavalkája tárul elénk: a párizsi Eiffel-torony, a pisai ferdetorony, az isztambuli Hagia Sofia és a bécsi Óriáskerék. A különleges bélyegkép Minimundusba, a Wörth-i tó partjára telepített játékvárosba vezet. Itt épültek fel az eredetiehez hű modellek, pontosan 1:25 kicsinyítésű másolatok. Az építéssel legszébb alkotásai (házankat a budapesti Halászbástya képviseli) gyönyörködtetik a nézőket, akiknek száma meghaladja a félmilliót is évente. A látogatók között természetesen igen sok a gyermek, a belépődíjakból nélkülözhető kisik jöletti intézményeit támogatják. A városka állandóan bővül, főleg építészeti szakiskolák ifjú növendékei állítanak fel kicsinyített épületeket és varázsolják köré az eredeti utazó környezetet. Az aprólékos munkát igénylő alkotások időálló anyagból készülnek, a teheráni császári palota például márványból. Az utazatok készítői sokszor az eredeti tervet használják fel, a terepet újabban vasutak, hajók és hidak modelljei is díszítik. Az útmutató szerint most 110 az épületek száma. Az Ausztria déli részén fekvő Minimundus kicsit kiesik a magyar turisták által járt útvonalból, a kisvilág látnivalóit azonban még kerülni is érdemes tenni.

ÚJDONSÁGOK

1570-ben készített térkép disziti Izland blokkját, amellyel az északi államok Norvégiában tartandó bélyegkiállítását népszerűsítik. A Csendes-óceán déli részén fekvő szigetek térképét ábrázolja a Cocos szigetek felfedezésének 375. évfordulójára megjelent bélyegpár. Az ég térképét, illetve az ott látható eligazító csillagképeket idézi fel Pitcairn új sorozata. A filatelistáknak szenteli legújabb sorozatát Hollandia. A FILACENTO elnevezésű kiállítást három bélyeggel köszöntik.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének postája felhívja a figyelmet a menekültek sorsára, akiket a Föld különböző pontjain kavargó események üldöztek el szülőföldjükről. Hatértékű sorozat gyermekek és szülei nehéz helyzetét idézik elénk.

Szeretik a bábszínházat az NDK-ban. Két jellegzetes figurát most bélyegen is bemutatnak.

INGATLAN

800 négyzetlábos telkek a Láhner utcában eladó. Érdeklődni: Tómsó u. 6.

Ketelénél, 4-es út mellett hétvégi ház eladó, víz, villany van. Sólom u. 37.

Vendéglőnek és egyben lakásnak kitűnően alkalmas ház, két külön lakás, ráépítési lehetőséggel, zárt udvarral és borpinccel. Debrecen egyik leforgalmasabb helyén, a Meteor mozi mellett eladó. Irányár: 1 200 000 Ft. Érdeklődni: kedden és szerdán 16-19 óra között a Bercsényi u. 103. sz. alatt.

Kétszobás, komfortos családi ház, 300 négyzetlábos, 9 szobás, 9 sz. alatt eladó. Érdeklődni szombaton és vasárnap, Sípós u. 9. sz. alatt.

Öfjehértőn. Népháza-tereg u. 107. sz. alatt keresi ház eladó, egy része műhelynek vagy üzlet-helyiségnek is alkalmas. Érdeklődni a helyszínen, Erőklődni u. 17. óra után.

Érettségizett fiatalok figyelmébe! Az Alföldi Nyomda korszerű nyomógépek kezelésére érettségizett férfi munkavállalókat alkalmaz jó kereseti lehetőséggel.

A szükséges szakmai gyakorlat megszerzése után szakmunkásvizsga letételére is lehetőséget biztosítunk.

Jelentkezés: Bősörményi út 6. szám alatt a munkaügyi osztályon. Telefon: 17-344 161.

Érettségizett fiatalok figyelmébe! Az Alföldi Nyomda korszerű nyomógépek kezelésére érettségizett férfi munkavállalókat alkalmaz jó kereseti lehetőséggel.

EXPRESSZ

Bocskakert üdülőben 270 négyzetlábos terület eladó. Feltétel: lakás elhelyezkedés. Kandia u. 5. II. 8.

94 négyzetméter terület a Bocskakertben eladó. Érdeklődni: Offra István, Debrecen, Szoboszló út 53.

Belvárosban kétszobás, 65 négyzetméteres alagszuterennel különálló kertessel ház eladó. Balcys-Zs. 67. Telefon: 16-831.

Osszkomfortos tanya 800 négyzetlábos telkekkel bekerítve, gazdasági épületek, eladó Debrecen, Bellegöl 1202 Pappék. Érdeklődni szombaton, vasárnap. Pallás u. 12. vasárnapig.

Kertes családi ház és Trabant 601 eladó. Debrecen, Gyepűsor 55.

Két családinak alkalmas kertesi családi ház eladó. Debrecen, Bartók Béla u. 100.

Kertes kétszobás, összkomfortos ház kedvezményesen eladó, vagy OTP-s, szövetkezeti lakásra cseréltem. Úszó u. 3/D.

Szoba, konyhás kertes ház eladó. Debrecen, Létai út 58.

Eladó Bocskakertben 200 négyzetlábos gyümölcsös 15 négyzetméteres alpinézett házzal. Érdeklődni: 26-797 telefonon.

Kétszobás, konyhás, fűrdőszobás ház eladó. Mikespércs, Mester u. 10. Érdeklődni du. 5-10 óra között, vasárnap egész nap.

Eladó két és fél szobás, családi ház 250 négyzetlábos telkek árul, másfél szobás lakás eladó. Szel utca 4. (Konzervgyár mellett).

Eladó fél házrész utcai kétszobás, összkomfortos beépítéssel. Debrecen, Marx K. u. 34. Továbbá eladó egy szobás, összkomfortos lakható hétvégi ház, a József utcán. Érdeklődni a fenti címen.

Eladó két és fél szobás, családi ház 250 négyzetlábos telkek árul, másfél szobás lakás eladó. Szel utca 4. (Konzervgyár mellett).

Nagyerdő körzetében eladó kétszobás, 1 emeleti 50 négyzetméteres szövetkezeti lakás 520 ezer Ft kp. + OTP. „Kézpénzrel” jellegre a kiadóba.

10/10-es tetőszerkezet. 2 db nagyméretű hármas ikerablak, faanyag, 6,5 m-es kerítés van. 1 db garázshely eladó. Sámsóni út 30.

TIGAZ DEBRECENI ÜZEMIGAZGATÓSÁG

Mikepércsi út 2. sz.

TGK-28 tip. üzemi kazán 10%-os árengedménnyel értékesít

— amíg a készlet tart.

Beszerezési kapacitást biztosít.

APRÓHIRDETÉSEK

Debrecen-Pallagon 400 négyzetlábos telkek, 2x2 lakos, 125 négyzetméter, háromszintes lakásokhoz tartsák keresni. Érdeklődni: Telekár lakásokért 250 ezer Ft. „Elvi engedély van” jellegre a kiadóba.

Szabolcs u. 5. szám, 220 négyzetlábos építési telkek elvi építési engedéllyel eladó. Érdeklődni: 23-909 telefonon.

Berettyóútfalu, Kosuth u. 85-87. sz. alatt 1 ikerház eladó vagy debrecenre cserélhető. Duro József.

Öresen álló, bútorozott, gázfűtéses, kétszobás, összkomfortos családi ház a Vasvári Pál utcában diáklányoknak kiadó. Érdeklődni a 21-107-es telefonon vagy levélben „Szeptember 1.” jellegre a kiadóba.

Lakómentes családi ház eladó. Csap u. 24.

Kétszobás, étkezőszobás, garázsos, utcai házrész azonnali beköltözéssel eladó. Debrecen, Ánás u. 50.

Nagyerdőben 4 lakosos angol sorház építéséhez társat keresünk. Érdeklődni: 25-235 telefonon.

Debrecen, Óvoda u. 10. sz. alatt régi építésű, kétszobás, konyha, spájz, mosókonyha, mellékhelyekkel, pinccel, 170 négyzetlábos területen eladó. Érdeklődni csak szombaton.

Nyíl utca 134. sz. alatt 2x1 szobás, konyhás házrész egyben vagy külön-külön eladó. Érdeklődni a helyszínen, szombat és vasárnap.

Felsőzsa, Elek u. 84. sz. ház, 916 négyzetlábos telkek (cselteg kevesebb) eladó. Érdeklődni: Alsózsa, Kiskert u. 20.

Kétszobás, étkezőszobás, garázsos, utcai házrész azonnali beköltözéssel eladó. Debrecen, Ánás u. 50.

Nagyerdőben 4 lakosos angol sorház építéséhez társat keresünk. Érdeklődni: 25-235 telefonon.

Debrecen, Óvoda u. 10. sz. alatt régi építésű, kétszobás, konyha, spájz, mosókonyha, mellékhelyekkel, pinccel, 170 négyzetlábos területen eladó. Érdeklődni csak szombaton.

Nyíl utca 134. sz. alatt 2x1 szobás, konyhás házrész egyben vagy külön-külön eladó. Érdeklődni a helyszínen, szombat és vasárnap.

Felsőzsa, Elek u. 84. sz. ház, 916 négyzetlábos telkek (cselteg kevesebb) eladó. Érdeklődni: Alsózsa, Kiskert u. 20.

Kétszobás, étkezőszobás, garázsos, utcai házrész azonnali beköltözéssel eladó. Debrecen, Ánás u. 50.

Nagyerdőben 4 lakosos angol sorház építéséhez társat keresünk. Érdeklődni: 25-235 telefonon.

Debrecen, Óvoda u. 10. sz. alatt régi építésű, kétszobás, konyha, spájz, mosókonyha, mellékhelyekkel, pinccel, 170 négyzetlábos területen eladó. Érdeklődni csak szombaton.

Nyíl utca 134. sz. alatt 2x1 szobás, konyhás házrész egyben vagy külön-külön eladó. Érdeklődni a helyszínen, szombat és vasárnap.

Felsőzsa, Elek u. 84. sz. ház, 916 négyzetlábos telkek (cselteg kevesebb) eladó. Érdeklődni: Alsózsa, Kiskert u. 20.

Kétszobás, étkezőszobás, garázsos, utcai házrész azonnali beköltözéssel eladó. Debrecen, Ánás u. 50.

Nagyerdőben 4 lakosos angol sorház építéséhez társat keresünk. Érdeklődni: 25-235 telefonon.

Debrecen, Óvoda u. 10. sz. alatt régi építésű, kétszobás, konyha, spájz, mosókonyha, mellékhelyekkel, pinccel, 170 négyzetlábos területen eladó. Érdeklődni csak szombaton.

Nyíl utca 134. sz. alatt 2x1 szobás, konyhás házrész egyben vagy külön-külön eladó. Érdeklődni a helyszínen, szombat és vasárnap.

Felsőzsa, Elek u. 84. sz. ház, 916 négyzetlábos telkek (cselteg kevesebb) eladó. Érdeklődni: Alsózsa, Kiskert u. 20.

Kétszobás, étkezőszobás, garázsos, utcai házrész azonnali beköltözéssel eladó. Debrecen, Ánás u. 50.

Nagyerdőben 4 lakosos angol sorház építéséhez társat keresünk. Érdeklődni: 25-235 telefonon.

Debrecen, Óvoda u. 10. sz. alatt régi építésű, kétszobás, konyha, spájz, mosókonyha, mellékhelyekkel, pinccel, 170 négyzetlábos területen eladó. Érdeklődni csak szombaton.

Nyíl utca 134. sz. alatt 2x1 szobás, konyhás házrész egyben vagy külön-külön eladó. Érdeklődni a helyszínen, szombat és vasárnap.

Kétszobás, étkezőszobás, garázsos, utcai házrész azonnali beköltözéssel eladó. Debrecen, Ánás u. 50.

Nagyerdőben 4 lakosos angol sorház építéséhez társat keresünk. Érdeklődni: 25-235 telefonon.

Debrecen, Óvoda u. 10. sz. alatt régi építésű, kétszobás, konyha, spájz, mosókonyha, mellékhelyekkel, pinccel, 170 négyzetlábos területen eladó. Érdeklődni csak szombaton.

Nyíl utca 134. sz. alatt 2x1 szobás, konyhás házrész egyben vagy külön-külön eladó. Érdeklődni a helyszínen, szombat és vasárnap.

Felsőzsa, Elek u. 84. sz. ház, 916 négyzetlábos telkek (cselteg kevesebb) eladó. Érdeklődni: Alsózsa, Kiskert u. 20.

Kétszobás, étkezőszobás, garázsos, utcai házrész azonnali beköltözéssel eladó. Debrecen, Ánás u. 50.

Nagyerdőben 4 lakosos angol sorház építéséhez társat keresünk. Érdeklődni: 25-235 telefonon.

Debrecen, Óvoda u. 10. sz. alatt régi építésű, kétszobás, konyha, spájz, mosókonyha, mellékhelyekkel, pinccel, 170 négyzetlábos területen eladó. Érdeklődni csak szombaton.

Nyíl utca 134. sz. alatt 2x1 szobás, konyhás házrész egyben vagy külön-külön eladó. Érdeklődni a helyszínen, szombat és vasárnap.

Felsőzsa, Elek u. 84. sz. ház, 916 négyzetlábos telkek (cselteg kevesebb) eladó. Érdeklődni: Alsózsa, Kiskert u. 20.

Kétszobás, étkezőszobás, garázsos, utcai házrész azonnali beköltözéssel eladó. Debrecen, Ánás u. 50.

Nagyerdőben 4 lakosos angol sorház építéséhez társat keresünk. Érdeklődni: 25-235 telefonon.

Debrecen, Óvoda u. 10. sz. alatt régi építésű, kétszobás, konyha, spájz, mosókonyha, mellékhelyekkel, pinccel, 170 négyzetlábos területen eladó. Érdeklődni csak szombaton.

Nyíl utca 134. sz. alatt 2x1 szobás, konyhás házrész egyben vagy külön-külön eladó. Érdeklődni a helyszínen, szombat és vasárnap.

Felsőzsa, Elek u. 84. sz. ház, 916 négyzetlábos telkek (cselteg kevesebb) eladó. Érdeklődni: Alsózsa, Kiskert u. 20.

Kétszobás, étkezőszobás, garázsos, utcai házrész azonnali beköltözéssel eladó. Debrecen, Ánás u. 50.

Nagyerdőben 4 lakosos angol sorház építéséhez társat keresünk. Érdeklődni: 25-235 telefonon.

Debrecen, Óvoda u. 10. sz. alatt régi építésű, kétszobás, konyha, spájz, mosókonyha, mellékhelyekkel, pinccel, 170 négyzetlábos területen eladó. Érdeklődni csak szombaton.

Nyíl utca 134. sz. alatt 2x1 szobás, konyhás házrész egyben vagy külön-külön eladó. Érdeklődni a helyszínen, szombat és vasárnap.

Felsőzsa, Elek u. 84. sz. ház, 916 négyzetlábos telkek (cselteg kevesebb) eladó. Érdeklődni: Alsózsa, Kiskert u. 20.

Kétszobás, étkezőszobás, garázsos, utcai házrész azonnali beköltözéssel eladó. Debrecen, Ánás u. 50.

Nagyerdőben 4 lakosos angol sorház építéséhez társat keresünk. Érdeklődni: 25-235 telefonon.

Debrecen, Óvoda u. 10. sz. alatt régi építésű, kétszobás, konyha, spájz, mosókonyha, mellékhelyekkel, pinccel, 170 négyzetlábos területen eladó. Érdeklődni csak szombaton.

Nyíl utca 134. sz. alatt 2x1 szobás, konyhás házrész egyben vagy külön-külön eladó. Érdeklődni a helyszínen, szombat és vasárnap.

Felsőzsa, Elek u. 84. sz. ház, 916 négyzetlábos telkek (cselteg kevesebb) eladó. Érdeklődni: Alsózsa, Kiskert u. 20.

Kétszobás, étkezőszobás, garázsos, utcai házrész azonnali beköltözéssel eladó. Debrecen, Ánás u. 50.

Nagyerdőben 4 lakosos angol sorház építéséhez társat keresünk. Érdeklődni: 25-235 telefonon.

Debrecen, Óvoda u. 10. sz. alatt régi építésű, kétszobás, konyha, spájz, mosókonyha, mellékhelyekkel, pinccel, 170 négyzetlábos területen eladó. Érdeklődni csak szombaton.

Nyíl utca 134. sz. alatt 2x1 szobás, konyhás házrész egyben vagy külön-külön eladó. Érdeklődni a helyszínen, szombat és vasárnap.

Eladó 200 és 350 négyzetlábos beépítéssel gyümölcsös. Érdeklődni: Felsőzsa, Bajza u. 10.

Debrecenben, Hajdúszoboszlón vagy környékén cseréljük kis kertes házra, vagy szövetkezeti, illetve OTP-lakásra debreceni, belvárosi, 64 négyzetméteres, összkomfortos, tanácsos lakásunkat, a Nagyerdő köz. Választ „Cseré nyáron” jellegre a kiadóba.

2+2 fős szobás, két-szintes, összkomfortos, családi ház a Nagyerdőn eladó. „Zöldvezet” jellegre a kiadóba.

Kétszobás, összkomfortos, családi ház eladó. Tégla, József Attila u. 14.

Eladó kétszobás, étkezőszobás, garázsos, utcai házrész azonnali beköltözéssel eladó. Debrecen, Ánás u. 50.

Nagyerdőben 4 lakosos angol sorház építéséhez társat keresünk. Érdeklődni: 25-235 telefonon.

Debrecen, Óvoda u. 10. sz. alatt régi építésű, kétszobás, konyha, spájz, mosókonyha, mellékhelyekkel, pinccel, 170 négyzetlábos területen eladó. Érdeklődni csak szombaton.

Nyíl utca 134. sz. alatt 2x1 szobás, konyhás házrész egyben vagy külön-külön eladó. Érdeklődni a helyszínen, szombat és vasárnap.

Felsőzsa, Elek u. 84. sz. ház, 916 négyzetlábos telkek (cselteg kevesebb) eladó. Érdeklődni: Alsózsa, Kiskert u. 20.

Kétszobás, étkezőszobás, garázsos, utcai házrész azonnali beköltözéssel eladó. Debrecen, Ánás u. 50.

Nagyerdőben 4 lakosos angol sorház építéséhez társat keresünk. Érdeklődni: 25-235 telefonon.

Debrecen, Óvoda u. 10. sz. alatt régi építésű, kétszobás, konyha, spájz, mosókonyha, mellékhelyekkel, pinccel, 170 négyzetlábos területen eladó. Érdeklődni csak szombaton.

Nyíl utca 134. sz. alatt 2x1 szobás, konyhás házrész egyben vagy külön-külön eladó. Érdeklődni a helyszínen, szombat és vasárnap.

Felsőzsa, Elek u. 84. sz. ház, 916 négyzetlábos telkek (cselteg kevesebb) eladó. Érdeklődni: Alsózsa, Kiskert u. 20.

Kétszobás, étkezőszobás, garázsos, utcai házrész azonnali beköltözéssel eladó. Debrecen, Ánás u. 50.

Nagyerdőben 4 lakosos angol sorház építéséhez társat keresünk. Érdeklődni: 25-235 telefonon.

Debrecen, Óvoda u. 10. sz. alatt régi építésű, kétszobás, konyha, spájz, mosókonyha, mellékhelyekkel, pinccel, 170 négyzetlábos területen eladó. Érdeklődni csak szombaton.

Nyíl utca 134. sz. alatt 2x1 szobás, konyhás házrész egyben vagy külön-külön eladó. Érdeklődni a helyszínen, szombat és vasárnap.

Felsőzsa, Elek u. 84. sz. ház, 916 négyzetlábos telkek (cselteg kevesebb) eladó. Érdeklődni: Alsózsa, Kiskert u. 20.

Kétszobás, étkezőszobás, garázsos, utcai házrész azonnali beköltözéssel eladó. Debrecen, Ánás u. 50.

Nagyerdőben 4 lakosos angol sorház építéséhez társat keresünk. Érdeklődni: 25-235 telefonon.

Debrecen, Óvoda u. 10. sz. alatt régi építésű, kétszobás, konyha, spájz, mosókonyha, mellékhelyekkel, pinccel, 170 négyzetlábos területen eladó. Érdeklődni csak szombaton.

Nyíl utca 134. sz. alatt 2x1 szobás, konyhás házrész egyben vagy külön-külön eladó. Érdeklődni a helyszínen, szombat és vasárnap.

Felsőzsa, Elek u. 84. sz. ház, 916 négyzetlábos telkek (cselteg kevesebb) eladó. Érdeklődni: Alsózsa, Kiskert u. 20.

Kétszobás, étkezőszobás, garázsos, utcai házrész azonnali beköltözéssel eladó. Debrecen, Ánás u. 50.

Nagyerdőben 4 lakosos angol sorház építéséhez társat keresünk. Érdeklődni: 25-235 telefonon.

Debrecen, Óvoda u. 10. sz. alatt régi építésű, kétszobás, konyha, spájz, mosókonyha, mellékhelyekkel, pinccel, 170 négyzetlábos területen eladó. Érdeklődni csak szombaton.

Nyíl utca 134. sz. alatt 2x1 szobás, konyhás házrész egyben vagy külön-külön eladó. Érdeklődni a helyszínen, szombat és vasárnap.

Felsőzsa, Elek u. 84. sz. ház, 916 négyzetlábos telkek (cselteg kevesebb) eladó. Érdeklődni: Alsózsa, Kiskert u. 20.

Osszkomfortos, alberletli szoba kiadó két lakásnak. Lefkóvíz VIII. u. 86/B. fszt. 2. Megközelíthető a Simonyi ABC felől.

Fiatal házaspár egy vagy másfél szobás, főbérli nélküli lakást bérelne szeptember 15-től. „Bérelni” jellegre a kiadóba.

Bütorozott, távfűtéses szoba, két diáklányknak alberletbe kiadó. Béke útja 10-12. IV. em. 2. a Nagy.

Családi ház alberletbe kiadó főbérli nélkül, 300 négyzetlábos kerthasználattal. Érdeklődni: szombaton és vasárnap 20-299.

126-os Polski Fiat kiadó állapotban eladó. Telefon: 16-721.

Üzseri állapotban lévő zárt Robur 2600 kg tehervárási tehergépkocsi sűrűsben eladó. Hajdúszoboszló, Ady Endre u. 76.

Eladó kétszobás, étkezőszobás, garázsos, utcai házrész azonnali beköltözéssel eladó. Debrecen, Ánás u. 50.

Nagyerdőben 4 lakosos angol sorház építéséhez társat keresünk. Érdeklődni: 25-235 telefonon.

Debrecen, Óvoda u. 10. sz. alatt régi építésű, kétszobás, konyha, spájz, mosókonyha, mellékhelyekkel, pinccel, 170 négyzetlábos területen eladó. Érdeklődni csak szombaton.

Nyíl utca 134. sz. alatt 2x1 szobás, konyhás házrész egyben vagy külön-külön eladó. Érdeklődni a helyszínen, szombat és vasárnap.

Felsőzsa, Elek u. 84. sz. ház, 916 négyzetlábos telkek (cselteg kevesebb) eladó. Érdeklődni: Alsózsa, Kiskert u. 20.

Kétszobás, étkezőszobás, garázsos, utcai házrész azonnali beköltözéssel eladó. Debrecen, Ánás u. 50.

Nagyerdőben 4 lakosos angol sorház építéséhez társat keresünk. Érdeklődni: 25-235 telefonon.

Debrecen, Óvoda u. 10. sz. alatt régi építésű, kétszobás, konyha, spájz, mosókonyha, mellékhelyekkel, pinccel, 170 négyzetlábos területen eladó. Érdeklődni csak szombaton.

Nyíl utca 134. sz. alatt 2x1 szobás, konyhás házrész egyben vagy külön-külön eladó. Érdeklődni a helyszínen, szombat és vasárnap.

Felsőzsa, Elek u. 84. sz. ház, 916 négyzetlábos telkek (cselteg kevesebb) eladó. Érdeklődni: Alsózsa, Kiskert u. 20.

Kétszobás, étkezőszobás, garázsos, utcai házrész azonnali beköltözéssel eladó. Debrecen, Ánás u. 50.

Nagyerdőben 4 lakosos angol sorház építéséhez társat keresünk. Érdeklődni: 25-235 telefonon.

Debrecen, Óvoda u. 10. sz. alatt régi építésű, kétszobás, konyha, spájz, mosókonyha, mellékhelyekkel, pinccel, 170 négyzetlábos területen eladó. Érdeklődni csak szombaton.

Nyíl utca 134. sz. alatt 2x1 szobás, konyhás házrész egyben vagy külön-külön eladó. Érdeklődni a helyszínen, szombat és vasárnap.

Felsőzsa, Elek u. 84. sz. ház, 916 négyzetlábos telkek (cselteg kevesebb) eladó. Érdeklődni: Alsózsa, Kiskert u. 20.

Kétszobás, étkezőszobás, garázsos, utcai házrész azonnali beköltözéssel eladó. Debrecen, Ánás u. 50.

Nagyerdőben 4 lakosos angol sorház építéséhez társat keresünk. Érdeklődni: 25-235 telefonon.

Debrecen, Óvoda u. 10. sz. alatt régi építésű, kétszobás, konyha, spájz, mosókonyha, mellékhelyekkel, pinccel, 170 négyzetlábos területen eladó. Érdeklődni csak szombaton.

Nyíl utca 134. sz. alatt 2x1 szobás, konyhás házrész egyben vagy külön-külön eladó. Érdeklődni a helyszínen, szombat és vasárnap.

Felsőzsa, Elek u. 84. sz. ház, 916 négyzetlábos telkek (cselteg kevesebb) eladó. Érdeklődni: Alsózsa, Kiskert u. 20.

Kétszobás, étkezőszobás, garázsos, utcai házrész azonnali beköltözéssel eladó. Debrecen, Ánás u. 50.

Nagyerdőben 4 lakosos angol sorház építéséhez társat keresünk. Érdeklődni: 25-235 telefonon.

Debrecen, Óvoda u. 10. sz

Labdarúgás Ma tízkor: DMVSC-ZVL Zilina

Az NSZK-beli és NDK-beli portyáról hazatért DMVSC újabb előkészületi mérkőzését ma, szombaton délelőtt 10 órától játssza Debrecenben a csehszlovákiai ZVL Zilina ellen. A találkozó a nagyerdői stadionban kerül sor. A mérkőzésen nem játszhat Mörtel, akit az NDK-ban az egyik mérkőzésen kiállították a játékvezető. Ugyeban az MLSZ fegyelmi bizottsága várhatóan a jövő héten hoz döntést. Játsszani fognak viszont a legfrissebb igazolású játékosok: Murali és Szabó is.

A csehszlovákiai labdarúgó holnap, vasárnap délelőtt fél 11-től a területi

Sorokban

A hajdú-bihari játékosok és edzők legközelebbi viastjúkét augusztus 13-án, hétfőn 17 óráig tartják a Barna utca 15. szám alatt.

Teniszturné indul 13-án, hétfőn reggel 8 óráig a gyerekek részére. Gyülekezés a DUSE Döry J. utcai pályán. Kello számú jelentkezés esetén felmunka folytatás is lehetséges.

A Boeska Általános Iskola augusztus 13-tól 24-ig intenzív úsotantanyát rendez. Jelentkezni az iskola titkárnál lehet.

Taróczy: szenzációs győzelem, Temesvári: biztos továbbjutás

Továbbra is remekül szerepel a két magyar teniszező Indiana-polisban, az Egyesült Államok sajkapályán nemzetközi bajnokságon. Az újabb fordulóban Taróczy Balázs a várt a nehézség feladat, mert ellenfele, a világhírű, hatodik helyen kiemelt argentin Guillermo Vilas volt. Az idén biztatóan javuló, formáját visszanyerő magyar játékos nem ijedt meg a nagy néző, s három és fél óra múlva két szünettel 6:3, 6:7, 6:4 arányú győzelemmel a továbbjutást szerezte meg.

bajnokságba feljutott Hajdú Vasas csapatával játszanak, mégpedig Hadháztégláson. Az NB II-es Debreceni Kinizsi is játszik edzőmérkőzést vasárnap, mégpedig délelőtt 10 óráig az egyetemi, Dóczy József utcai sporttelepen. Az edzőtárs a Balmazújváros lesz.

Az 1984-85-ös bajnoki idény leghamarabb a megyei bajnokságban szereplő csapatok kezdik. Érdekesebbnek ígérkezik a Sárrétudvari-D. Volán, a Körös-szegapáti-Komádi és a Nagytrébény-Hajdúszoboszló összecsapás, az újonc D. Haladás a Tépe, a Hadháztéglás Szövetkezeti SE pedig a Mikepércs együttesét fogadják.

DMVSC utánpótlás-Hajdúbozsrényi Bocskai 2-0 (2-0). Debrecenben lejátsszák előkészületi labdarúgó-mérkőzést. Gólszerzők: Bata és Magyar Zs. Ma, szombaton délelőtt 9 óráig a DMVSC utánpótlás az egyetemi sporttelepen a DUSE-val játszik edzőmérkőzést.

A női kézilabda MNK-ért: D. Közút-D. MEDICOR 25-20 (10-9). Közút-pályán: 50 néző. Vezető: Duró, Róza. Legjobb dobók: Trecsényiné 8, Kozák 6, Hajdúné 6, Kiss 4, illetve Bárdos 5, Vassné 5. A lelkesebb NB II-es csapat megérdemelten győzte le NB I B-s ellenfelet.

Temesvári Andrea már a legjobb négy között tart a nőknél, miután az indianapolisi címvédő 6:4, 7:6 arányban legyőzte a 14. helyen kiemelt amerikai Terry Phelps-t. Ellenfele a döntő jutásért a nála egy évvel fiatalabb, a világranglistán 6. helyen álló bolgár Mariana Maleeva lesz, akivel szemben 2:1 az eddigi mérlege.

Hét végi sportműsor

Augusztus 11., szombat

Kézilabda
DMVSC Vágóhíd utcai pályája, 10:30: D. Sportiskola-Hajdúnánás (női megyei, dr. Andorko, Vass).
MEDICOR-pálya, 14: D. MEDICOR II-Berettyóújfalui (női II. o., Kapusi, Nagy L.).

Vidéken, Megyei bajnokság.
Nők: Komádi-Kaba (10:10, Mezőhegyes, Sida). - Férfiak: Bihar-keresztes-Hajdúdorog (16:45, Katkó, Mező), Polgár-Hajdúszoboszló Gázláng (15:45, Sebők, Tibi A.), Létavértes-D. Dózsa II. (16:15, Kiss L., Szűcs), Derecske-Nyíradony (15, Katona, Simon).

Labdarúgás
Nagyerdői stadion, 10: DMVSC-ZVL Zilina (csehszlovákiai) (Koroknai, Hunyadi, Tóth S.). Nemzetközi barátságos mérkőzés.

Augusztus 12., vasárnap
Kézilabda
Kereskedelmi pályája, 9: D. Vörös Meteor-Földes (női megyei, Komáromi, Tazs).

Vidéken, Nők, Megyei: Berettyóújfalui MSE-Hajdú Vasas (10:10, Kiss A., Nagy M.). - Női II. osztály: Nádudvar-Hosszúpályi (10:45, Nádasi, Pesti), Egyek-Hadháztéglás (9:30, Domokos, Juhos), Derecske II-Hajdúszoboszló (10, Katona, Simon).

Labdarúgás
Nagyerdői egyetemi sporttelep, 10: D. Kinizsi-Balmazújváros. Barátságos mérkőzés. - Debrecen-Józsa, 16: D. Haladás-Tépe (Szilvási, Mészáros, Szarka). Megyei bajnoki mérkőzés.

Vidéken, Nemzetközi barátságos, Hadháztéglás, 10:30: Hajdú Vasas-ZVL Zilina (csehszlovákiai). - Megyei bajnokság (16): Derecske-Polgár (Antal, Németh V., Németh L.), Hadháztéglás-Mikepércs (Nyéki, Benedek, Villányi), Kaba-Létavértes (Pataki, Csecsódi, Nagy F.), Körös-szegapáti-Komádi (Nagy J., Erdős, Zsupos), Nagytrébény-Hajdúszoboszló Bocskai (Koroknai, Hunyadi, Balogh), Nádudvar-Hajdúnánás (Gócz, Cseh I., Benedek, Sárrétudvari-D. Volán (Fodor F., Nyilas, Tóth S.).

A tizenkettedik nap eredményei A tízpróbás Thompson megvédte olimpiai bajnoki címét

A Los Angeles-i olimpia csütörtöki versenynapján atlétikában (3 szám), birkózásban (3 szám), vívásban, lovaglásban, kézilabdában, cselgáncsban és műszásban avattak bajnokot.

MŰSZÁS

Páros - duett, olimpiai bajnok: Candy Costie, Trace Ruiz (Egyesült Államok) 195,584, 2. Sharon Hambrook, Kelly Szaekka (Kanada) 194,234, 3. Kriyoko Kimura, Mikako Motojosi (Japán) 187,992.

ATLÉTIKA

Csütörtökön a Coliseum stadionban három újabb atlétikai bajnokságot döntött el az olimpiai bajnoki cím sorsai. A női 200 méteres amerikai siker született, mégpedig a 400 méteren már győztes Valerie Brisco-Hooks jóvoltából, aki két századot javított Ashford amerikai csúcson, s az év harmadik legjobb teljesítményével szolgált. Brisco-Hooks az olimpiai atlétikai versenyek első női résztvevője, aki már két aranyat őriz.

200 m női síkfutás, olimpiai bajnok: Valerie Brisco-Hooks (Egyesült Államok) 2:18,11 mp, 2. Florence Griffith (Egyesült Államok) 22,04, 3. Merlene Ottey-Page (Jamaika) 22,09.

Tízpróba olimpiai bajnok: Daley Thompson (Nagy-Britannia) 5797 pont, olimpiai csúcs (100 m: 10,44 mp; távol: 8,01 m; súly: 15,72 kg; magas: 2,03 m; 400 m: 46,97 mp; 110 m gát: 14,34 mp; diszkosz: 46,56 m; rúd: 5,00 m; gerely: 65,24 m; 1500 m: 4:35,00 p), 2. Jürgen Hingsen (NSZK) 8673 pont, 3. Siggi Wentz (NSZK) 8612 pont.

A női távolugrásban nem került veszélybe a világcúcs, 7 méternél kisebb eredmény is elegendő volt a győzelemhez, s a papírhíra megvalósulásának számított a kettős román siker. A hétpróbaos elnővér Nunn, illetve az ezüstérmes Joyner most nem jutott éremhez.

Női távolugrás, olimpiai bajnok: Anisoara Stancu-Cusmir (Románia) 6,96 m, 2. Vali Ionescu (Románia) 6,81, 3. Susan Hearnshaw (Nagy-Britannia) 6,80, 4. Jackie Joyner (Egyesült Államok) 6,77, 5. Glynis Nunn (ausztrál) 6,53.

LOVAGLÁS

Díjlovaglás csapat, olimpiai bajnok: NSZK (Herbert Krug, Uwe Saue, dr. Reiner Klimke) 4955 pont, 2. Svájc 4673, 3. Svédország 4568.

BIRKÓZÁS

48 kg, olimpiai bajnok: Robert Weaver (Egyesült Államok), 2. Takasi Irie (Japán), 3. Gab Du Son (Dél-Korea).
62 kg, olimpiai bajnok: Randy Lewis (Egyesült Államok), 2. Koszel Akaisi (Japán), 3. Jung Keun Lee (Dél-Korea).

CSELGÁNC

Hat cselgáncsdöntőt befejeztével Ázsia 4:2-re vezet az aranyérmek számát tekintve Európával szemben, miután csütörtökön a 95 kg-os súlycsoportot dél-koreai sportoló nyerte.

95 kg, olimpiai bajnok: Hyung-Zoo Ha (Dél-Korea), 2. Douglas Vieira (Brazília), 3. Günter Neureuther (NSZK) és Bjarni Fredriksson (Izland).

GYEPLAPDA

Az 1-4. helyért: Pakisztán-Ausztrália 1:0 (1:0), NSZK-Nagy-Britannia 1:0 (0:0).

KOSARLABDA

A legtöbb szakember döntőbe várta Jugoszlávia olimpiai bajnok című védő férfi kosárlabdacsapatát, a spanyolok azonban keresztülhúzták számításukat, s

egy a plávik csütörtökön csak a harmadik helyért mérkőzhettek Kanadával. Győzelmükkel a montreali ezüst- és a moszkvai arany- után Los Angelesben bronzérmes lettek az olimpiai kosárlabdázók.

Jugoszlávia-Kanada 88:82 (44:38), 9. helyért: Brazília-Kína 86:76 (42:40), 11. helyért: Franciaország-Egyiptom 102:78 (51:40).

VÍZILABDA

A vízilabdatorna csütörtöki, utolsó előtti fordulójában tisztázódott, hogy már csak az Egyesült Államok vagy Jugoszlávia nyerheti az aranyérmeket. Az amerikaiak ugyanis szoros mérkőzésen kétváltóra fektették az NSZK-t. Az ex-Európa-bajnokok így már legfeljebb a bronzérmes szerezhetik meg. Jugoszlávia győzött Spanyolország ellen, s így a mindent eldöntő, Egyesült Államok elleni mérkőzésükön már a pontozásuk is elegendő számukra az olimpiai bajnoki cím megszerzéséhez.

Az 1-6. helyért: Egyesült Államok-NSZK 8:7 (1:1, 1:2, 4:2, 2:2), Ausztrália-Hollandia 7:7 (2:1, 2:3, 1:1, 3:2), Jugoszlávia-Spanyolország 14:8 (3:4, 3:0, 5:4, 3:0).

A 7-12. helyért: Görögország-Olaszország 8:8, Kanada-Japán 8:5, Kína-Brazília 11:9.

KÉZILABDA

Csütörtökön lebonyolították a női kézilabdatorna hatos döntőjének utolsó fordulóját. Jugoszlávia már egy korrel korábban bebiztosította elsőbbségét, s ezen a napon Kína fölényes legyőzésével tette fel a koronát kitűnő, százszázalékos teljesítményre.

A két évvel ezelőtti budapesti VB-n is kiűnően szerepelt dél-koreaiak kaparintották meg a második helyet. Kína veresége ellenére is medálhoz jutott, Ausztria pedig pont nélkül végzett az utolsó helyen.

Dél-Korea-NSZK 26:17 (9:10), Egyesült Államok-Ausztria 23:21 (11:9), Jugoszlávia-Kína 31:25 (15:15).

A hatos döntő végeredménye: 1. Jugoszlávia 10 pont, 2. Dél-

Korea 7, 3. Kína 5, 4. NSZK 4, 5. Egyesült Államok 4, 6. Ausztria 0.

Női kézilabda, olimpiai bajnok: Jugoszlávia, 2. Dél-Korea, 3. Kína.

VÍVÁS

A döntőben a várakozásnak megfelelően az azzurik győztek. Ezzel az olasz vívóvalogatott harmadik olimpiai aranyérmét nyerte, s a játékok történetében 1920, 1924 és 1972 után negyedszer is kardcsapatbajnok.

A döntőben: Olaszország-Franciaország 9:3.
Kardcsapat, olimpiai bajnok: Olaszország, 2. Franciaország, 3. Románia.

BIRKÓZÁS

90 kg, olimpiai bajnok: Ed Banach (Egyesült Államok), 2. Akira Ota (Japán), 3. Noel Loban (Nagy-Britannia).

ÖKÖLVÍVÁS

Az ökölvívatorna csütörtöki elődöntőit szűkített négyre, előt folytatják. Egymást követték a hárommenetes találkozók, így elhúzódtott a műsor. Az eddig lezajlott 333 mérkőzés alapján alakult ki a szombat délelőtt és este sorra kerülő döntők párosítása. Az amerikaiak a 12 súlycsoportból tizenet érdekeltek az aranyért, mellettük 3 olasz, 2-2 jugoszláv, kanadai és dél-koreai, valamint 1-1 mexikói, nigériai, Puerto Rico-i, thaiföldi és új-zélandi lép majd szorítóba az elsőfőrt.

A szupernehézsúlyban létrejött az egész olimpiai ökölvívatorna legnagyobb érdeklődéssel várt mérkőzése a világbajnok amerikai Biggs és a kétszeres EB-győztes olasz Damiani összecsapása, amely visszavágó lesz a két évvel ezelőtti müncheni világbajnoki döntőért, amikor Biggs győzelmi hirdették ki, de az olaszok ennek jogosságát azóta is vitatják.

Fogatokról és a hajtásról mindenkinek

Már megkezdődött a vizsaszámítás a VII. fogathajtó VB kezdete előtt, mely augusztus 17-én lesz Szilvásváradon. Helyenvalónak tartjuk és biztosan szívesen fogadják olvasótáborunk, ha a témával egy kicsit behatóbban foglalkozunk.

Keves olyan találmánya van a világnak, mely az évezredek emberét, annak munkáját oly nagymértékben segítette, megkönnyítette volna, mint a kerék. Különböző szélességű (120-160 cm) tengely végére helyezett két kerék neve: kerékpár.

Az így kialakított kezdetleges jármű kerékeinek gördülékenységével a teher szállítását már évezredek óta megkönnyítette. Hazánkban fejlődése során kocsihintónak vagy kocsiszekérnek nevezték el. Nevét Kócs községtől kapta, ahol az első ilyen készült. Ama kevés magyar szó közé tartozik, melyet a nyugati nyelvek is átvettek. A német kutsche, az angol coach szó tőle származik.

A személyszállításra legkényelmesebb, az első szíjra felfüggesztett hintakocsit - ebből ered a hintó szó - 1515-ben egy Kócs községi kovácsmester állította össze, mely aztán hírhettlen karriert futott be. A kocsipar Budapestén a legvilágosabb iparágak egyike lett.

Rugózat nélküli kerek járművek már évezredekkel ebből is használatosak voltak. Nagyobb teherrel megterhelhető szarvasmarhák vagy bivalyok húzták. Gyors mozgása révén azonban mégis a legkedveltebb „vonóró” a ló lett már i. e. 5000-ban. I. e. 2500-ban 2-3-4 ló vontatta kettő vagy négykerékű harci járművel vágattak az ellenesség sorai közé nagy riadalmat kelve, a harcokos erről nyilatkozta vagy dobta a dárdat. - Néhány nép azért jutott uralomra, mert ilyen fé-

lemetes „harcokocsikkal” rendelkezett. A fogatok a nép szórakoztatását is szolgálták gyorsasági versengésükkel. Új fejezet nyílt meg történetükben, amikor i. e. 650-ben a görög olimpiai játékokon a kettős versenyfogatok (bigák) megjelentek. A 25. olimpia hozta magával a négyesfogató (quadriga) versenyeket.

Hazánkban a mezőgazdasági munkában részt vevő rengeteg fogat kivételesen gazdag fogat kultúrát teremtett. Különböző fogatolási formák alakultak ki a feladatok és a táji adottságok függvényében. A mi parasztaink tipikusan magyar fogatolási módokat fejlesztettek ki. A széles alföldi utak lehetővé tették, hogy négy lovat is egymás mellé lehetett fogatni. A villásrúddal taligába fogott egy lóval az egész kis ménes benyomását keltő, két-fél láncon húzó kétsoroson „sziltiben” fogott nyolc lóig minden szám szerepelt a fogatokban. Érdekelheti nemcsak a szakmabelieket a lovak befogási hely szerinti elnevezése, erre tanít meg a következő táblázat a ló létszámonkénti fogatolási módok dokiénti felsorolásban:

A ló elnevezése befogási helye szerint

Hátulról: embertülső lógós nyerges rudas hajszás lógós Elölről: embertülső láncoz gyepblős ostarhorgyes hajszás láncoz

2-es 3-as 4-es 5-ös 6-os 7-es 8-as fogatban

	x	x	x	x	x	x	x
x	x	x	x	x	x	x	x
x	x	x	x	x	x	x	x
x	x	x	x	x	x	x	x
x	x	x	x	x	x	x	x
x	x	x	x	x	x	x	x
x	x	x	x	x	x	x	x
x	x	x	x	x	x	x	x

Ezeket az ősi magyar elnevezéseket a ma szereplő fogatok is változtatás nélkül átvették. A nagy fogatokat a nyerges ló hátáról hajtották. A járműről történt hajtásmód jelzője a „hittyes” volt.

A díszfogatoknak szép fogatok szerelmét díszelgések (esküvő, szüret, bemutatók) alkalmából feldíszítették sallangokkal, rézveretekkel, pillangókkal. A szekereket zöldre festették, fonott kast és rugós ültet tettek bele. A kocsis jó szép magyaros ünneplőbe öltözött.

A díszfogatoknak sem volt hazánkban se szeri, se száma. A legtöbb adatot Debrecen város dísz-ötösfogatáról jegyezték fel a krónika. 1857-ből datálódik egy józsi történet a díszötösvel kapcsolatban. A kocsis - Kallós Pista - Ferenc József császár szárnyse-

Fintha Gábor a terephajtás „győtreimében” (Fotó: Koppány)

ami kb. 50 km-es óránkénti sebességgel felel meg! A koronázási meneteken és azokon kívül is előfordultak nagy fogatparádék. Többéről is részletes hírt adnak az újságok. Így az 1885. évi városligeti nagy állattenyésztési kiállítás díszmenetéről, majd 1896-ban a millenniumi hódoló díszfelvonulásról, melyben a díszhintókon kívül a megyék lovasbandériumai is részt vettek. Nemzetünk nagy részével és pompával fogadta Rákóczi fejedelem és bujdosó társai halmvainak hazaérkezését, Pesten és Kassán is ragyogó lovasbandériumok és aranyozott díszhintók vonultak fel 1906 őszén.

Régen a jelentések továbbításának leggyorsabb eszköze a ló volt. Ezért a ló letéjesítő képességét nagy teljesítményű távolugró és távhajtó versenyeken mérték le. Két legendás lovas teljesítményét rézmetszet is megörzítette Gróf Sándor Móríc Bácsból Budára hajtotta hatosfogatót 31 óra alatt, közben csak tíz órát át pihengette, etette-itatta lovat, a hintóból ki sem fogta. Báró Wesselényi Miklós, a „szibóbi bölény” Pozsonyban Bécsbe (65 km) 2 óra 42 perc alatt hajtott.

Az I. világháború utáni legnagyobb lovasmegmozdulást Debrecenben rendezték meg 1928-ban, az országos lovasnapokat, 1929-ben pedig

ugyanezt Budapesten. E két alkalommal sebbnél sebb fogatok díszeltek a parádés felvonuláson. 1929-ben készült el a mezőgazdasági kiállítások mostani színléte, ahol minden évben lovas- és hajtóversenyeket rendeztek. Fogatszépverseny és akadályhajtásban mérkőztek a hajtók. Külföldön a magyar fogatportot Pettkó-Szandner Tibor akkor még méneskari őrnagy, később lótenyésztési felügyelő, képviselte bábolnai és mezőhegyesi fogatokkal. 1928 és 1939 között Aachenben, Drezdában, Salzburgban és Bécsben 35 első díjat nyert. Rajta kívül a hazai versenyeken többek között a Debreceni Méntelep parancsnoka, Micsky Imre arattól sok sikere a Debrecen városi ménesen nevelt nóniusz ménjeivel.

A népi demokratikus átalakulás sem mondott le a szép lovas hagyományokról. A kiállítások keretében lovasparádék is szerepeltek. Az 1954. évi minden eddigi felülmúlt. Mintegy 50 fogat életre keltette Pettkó-Szandner Magyar kocsizás könyvében (a hajtás bibliájának) fényes fotót. Ez a parádés lovas minden kiállításán, nagyobb lovasrendezvényen (Hortobágyon, Apajpusztán) elvonnal a sok ezer néző előtt.

(Folytatjuk)
Metye Sándor

A komádi tv-adó ideiglenes antennarendszerrel sugároz

A posta, rádió és televízió műszaki igazgatósága értesíti a komádi tv-adó vételi körzetének tv-előfizetőit, hogy az adó jelenleg ideiglenes antennarendszerrel sugároz. A korábban jól ellátott területen — főleg a távolabbi helységeiben — jelentős minőségromlás tapasztalható. Bár erről az előfizetőket időben tájékoztattuk, de az előfizetők nagy része ezt a tényt nem vette figyelembe. Ez az állapot előrelátóan az év végéig is eltart. Erre az intézkedésre azért került sor, hogy az új tv-2-es programot sugárzó antennarendszert a toronyra fel lehessen szerelni.

A posta, rádió és televízió műszaki igazgatósága értesíti a komádi tv-adó vételi körzetének tv-előfizetőit, hogy az adó jelenleg ideiglenes antennarendszerrel sugároz. A korábban jól ellátott területen — főleg a távolabbi helységeiben — jelentős minőségromlás tapasztalható. Bár erről az előfizetőket időben tájékoztattuk, de az előfizetők nagy része ezt a tényt nem vette figyelembe. Ez az állapot előrelátóan az év végéig is eltart. Erre az intézkedésre azért került sor, hogy az új tv-2-es programot sugárzó antennarendszert a toronyra fel lehessen szerelni.

A posta, rádió és televízió műszaki igazgatósága értesíti a komádi tv-adó vételi körzetének tv-előfizetőit, hogy az adó jelenleg ideiglenes antennarendszerrel sugároz. A korábban jól ellátott területen — főleg a távolabbi helységeiben — jelentős minőségromlás tapasztalható. Bár erről az előfizetőket időben tájékoztattuk, de az előfizetők nagy része ezt a tényt nem vette figyelembe. Ez az állapot előrelátóan az év végéig is eltart. Erre az intézkedésre azért került sor, hogy az új tv-2-es programot sugárzó antennarendszert a toronyra fel lehessen szerelni.

Bugyi József üzemviteli igazgatóhelyettes

05 jelenti

Megyénk területén az elmúlt nyolc nap alatt összesen 16 tüzeset következett be, s a keletkezett anyagi kár értéke megközelíti a 300 ezer forintot.

A lakosság aktív közreműködésének, a tüzoltók tűzesetekhez való gyors kikerésének, esetenként a szerencsének köszönhetően a károkozások viszonylag alacsonyak maradtak, s a tüzesetek nem követeltek emberéletet. A keletkezési okok között aránylag nagy számban fordult elő a dohányzás és a gyermekek gyufával, egyéb gyújtó eszközökkel való játszadozása. Valamennyi tüzeset bekövetkezésénél megállapítható volt a figyelmen kívül hagyása, a tűzvédelmi szabályok figyelmen kívül hagyása. Az utóbbiakat megszegők felelősségére vonása nem maradt, vagy nem marad el. Elgondolkodtat azonban, hogy a lakosság egy része milyen gondatlanságot tanúsít a nehezen, hosszabb időn át megtakarított, összegyűjtött értékeivel szemben, veszélyeztetve ezzel esetenként mások értékeit is, riadalmat okozva a lakosság körében.

Mintegy 95 ezer forint kárral járt például az egyéki Félhalom területén keletkezett erdőtüz, melynek során 120 köbméter tűzifa, 4 tonna ipari fa és az aljnövényszegélyt is érintette. A tüzesetet, melynek oltási munkálatai a debreceni állami és az egyéki önkéntes tüzoltóktól nagy erőfeszítést igényeltek, szabadban való tüzelés (hulladékégetés) okozta.

Valószínűleg eldobott égő cigarettától keletkezett a tűz a Hortobágy felé vezető út 69 km-szelvényénél levő avarban és erdőben, ahol két hektáron a legelő, 0,1 hektáron a tölgyerdő, 0,5 hektár területen az aljnövényszegélyt is érintette. Ugyancsak ez okozott tüzet a 33-as sz. főút 21. km-szelvényénél, a Keleti-főcsatorna melletti területen elhelyezett kitermelt fában, ahol 300 köbméter akácfa rönk égett. Valószínűleg a dohányzásból eredt a püspök-ladányi MHSZ Vadászársulat tulajdonát képező Farkasszigetén levő szőlőben is, amelyben 2,5 tonna szénát és 1 köbméter fenyőfát tároltak. Az említett három tüzeset együttesen 37 ezer forint kárt okozott.

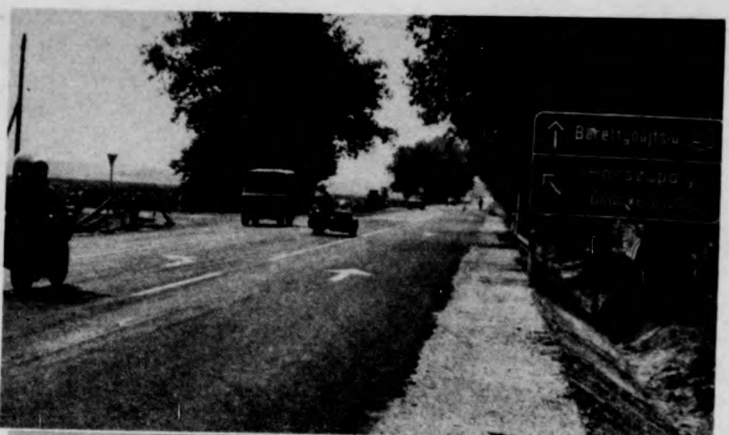
A tűz gyors észlelése, a tüzoltóság gyors helyszínre érkezése következtében összesen csak kb. 10 ezer forint kárral jártak azok a tüzesetek, melyeket gyufával, gyújtó eszközzel játszó gyerekek okoztak a csökmői Gorkij utca 9. szám, továbbá

a balmazújvárosi Eötvös utca 43. sz. alatt. Az előbbi helyen széna, szalma és lucerna, az utóbbin szalmakazal égett.

Folyamatban van azon tűz keletkezési okának megállapítása, amely a debreceni Bellegelő 1163. szám alatti hétvégi faházban keletkezett. A tűz kiterjedt az egész épületre, annak berendezési tárgyaira, valamint a szomszédos garázsempület tetőszerkezetére is. A tűz kb. 95 ezer forint értékűt semmisített meg.

A Hajdú-Bihar megyei Tűzoltóság a száraz időjárásra való tekintettel felhívja ismételten a lakosság figyelmét a tűzveszélyes szabályok fokozott betartására, a tüzesetek megelőzésére.

Bodolai István

Bár még folynak rendezési munkák, a forgalom akadálytalanul haladhat a 47-es főúton és a Vekeri-tó, illetve Hosszúpályi felé haladó útszakaszokban, aminek érdekében a gépkocsiforgalmat a szakaszon. (Fotó: Kalmár István)

Virágkarneváli tombolaajándékok

A XV. virágkarneváli szervező bizottsága közli, hogy a debreceni és a Hajdú-Bihar megyei üzemek által fölajánlott mintegy 50 ezer forint értékű ajándéktárgyok (kristályok, automata mosógép) augusztus 20-án 11 órakor a nagyerdői stadionban a legértékesebbeket kiadja. A nagyobb értékű nyereménytárgyak augusztus 14-étől vehetők szemügyre az Unió Áruház kirakatában.

A 10 forintos tombolajegyek augusztus 14-től elővételben megválthatók a Kölcsey Művelődési Központban, az Unió Áruházban, az utcai árusoknál, augusztus 17-én és 20-án pedig az ünnepi műsorok helyszínén.

A nyereménylistát a Napló is közzé teszi, a nyeremények pedig augusztus 27-ig a Kölcsey Művelődési Központban vehetők át.

A Kántus sikere Angliában

A Debreceni Református Kollégium Kántusa a közelmúltban részt vett az angliai Middlesbrough-ban rendezett nemzetközi kórusversenyen, ahol az ifjúsági kórusok kategóriájában első díjat nyert.

A verseny előtt és után a kórus koncerteket adott a következő városokban: Cardiff, Middlesbrough, Stokesley. A hangszeresek közül kiemelkedik a híres londoni St. Solihull, Shrewsbury, Gateshead, London, Purley, Martin in the Fields katedrálisban adott program.

A kántust Berkesi Sándor karnagy vezényelte, orgonán Karasszon Dezső orgonaművész kísérette.

Rajtvényfejtők figyelmébe!

A Napló 1984. július 28-i számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése: „Csendes kévébe kötött reggel, zömlő zizegésű világ, Porhanyó faluska mondja el a lány kenyér dalát!”

50-50 Ft-os könyvváltványt nyertek: Kuji Györgyné, Debrecen, Petőfi tér 10. IX. em. 88.; Adám József, Debrecen, Csapó u. 84.; Pécsi Imre, Debrecen, Mikes Kelemen u. 13.A; Bakonyi Béla, Debrecen, Gáborjáni Sz. u. 7. fszt. 2.; Kovács József, Debrecen, Baross u. 24.; Veres Györgyné, Debrecen, Huszár Gál u. 7.; Papp Lilián, Kaba, Petőfi u. 29.; Papp János, Hosszúpályi, Csata u. 11.; Csóka Éva, Hajdúszoboszló, Turay u. 6.; Nagy Imréné, Sáp, Vörös Hadsereg u. 9.

Külkereskedelmi tanfolyam Debrecenben

A Külkereskedelmi Minisztérium Oktatási és Továbbképzési Központja a Magyar Kereskedelmi Kamara észak-alföldi területi bizottságával együttműködve Debrecenben felsőfokú külkereskedelmi áruforgalmi szaktanfolyamot szervez az észak-alföldi térség külkereskedelmében érdekelt gazdálkodó egységeinek kíván segítségét nyújtani. A tanfolyamon részt vevők a felsőfokú külkereskedelmi technika, a nemzetközi kereskedelem, a nemzetközi pénzügyi ismeretek, valamint a nemzetközi jogi ismeretek című tantárgyakat tanulják. 1984 szeptemberétől négy féléven keresztül tart a tanfolyam, alkalmanként hat óra igénybevétele, kéthetenkénti gyakorissággal. Sikeres vizsga esetén a hallgatók felsőfokú külkereskedelmi áruforgalmi szakképesítést nyernek, amelyről végzettségvizsgát is kapnak.

HÍREK

HÍRSZERKESZTŐ: SZALAI CSABA — TEL.: 12-144

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS: Időnként erősen megnövekednek a gomolyfelhőzetek, és még többfelé várható zápor, zivatar. Jelentős mennyiségű eső azonban már csak a nyugati vidékeken valószínű. Kissé megéled a nyugati szél, a legmagasabb napi hőmérséklet szombaton 24, 29 fok között alakul.

NEPTANCMUSOR. A Bocsai néptáncegyüttes lép föl a Vekeri-tónál augusztus 11-én, szombaton 18 órakor a Pannónia nemzetközi túramotoros találkozón.

ARANYLAKODALOM. Az elmúlt napokban ülte aranylakodalmát Dani Imre és felesége, Kondor Berta, akik harmincnégy augusztusában kötöttek házasságot. A szép évfordulót barátai és ismerősei körében ünnepelték meg Debrecenben, a Jerikó utca 18. szám alatt.

ALLATORVOSI ÜGYELET. Debrecenben augusztus 11-én szombaton reggel 6 órától vasárnap reggel 6 óráig dr. Szilágyi László állatorvos tart ügyeletet. Címe: Debrecen, Széchenyi u. 92., telefon: 23-190.

A lottó nyerőszámai

4, 8, 44, 58, 65

PERMETEZÉS NÉLKÜL. A leveleknél már mutatja, hogy az amerikai fehér szövőlepkék hernyói nemcsak a megkezdett pusztításukat, hanem a növényvédelmi szakemberek ajánlják, hogy még most kézzel is be lehet avatkozni, figyelni kell a fákat, s a pókláhos leveleket. A szövőlepkék hajtásvegyéket lenyesve, levágva az együtt levő apró kártevőket eltáposztva meg megmenthető a levéltet.

A Debrecen megyei városi Tanács Beruházási Vállalata értesíti a lakosságot, hogy a Debrecen, Kálvin téri üzletközpont kivitelen 1984. augusztus 13-ától lezárásra kerül a Kálvin tér-Vörösmarty tér felől a Petőfi utca felé vezető oldala a gépjárműs és a gyalogosforgalom elől. A szűkítés lezárására kerül a gyalogosforgalom elől a Nagytemplom előtti aluljáró is. Kérjük az építési ideje alatt a lakosság megértését. (x)

KÖZLEMÉNYEK

A Debrecen megyei városi Tanács Beruházási Vállalata értesíti a lakosságot, hogy a Debrecen, Kálvin téri üzletközpont kivitelen 1984. augusztus 13-ától lezárásra kerül a Kálvin tér-Vörösmarty tér felől a Petőfi utca felé vezető oldala a gépjárműs és a gyalogosforgalom elől. A szűkítés lezárására kerül a gyalogosforgalom elől a Nagytemplom előtti aluljáró is. Kérjük az építési ideje alatt a lakosság megértését. (x)

A Volán Utazási Iroda autóbusszós társaságát szervez augusztus 29-án Nagyváradra 224., Ft-10, szeptember 4-én Kassára 299., Ft-10. Jelentkezés, bővebb felvilágosítás: Debrecen, Kossuth u. 43. Telefon: 10-955, 12-857. (x)

Felhívjuk Hajdúszoboszló és Debrecen városok lakosainak figyelmét, hogy Hajdúszoboszlón 1984. augusztus 15-én délután 16-21 óra között, Debrecenben 1984. augusztus 16-án hajnalban 3-7 óra között és délután 16-21 óra között reptelgőpes szunyogirtást végzik a városok belterületén. K-Othrine ULV szabadforgalmi vegyszert. A hatás fokozása érdekében kérjük a lakosokat, hogy ezzel egyidejűleg a szunyogirtást a lakásokban is végezzék el. Méhészek figyelem! A szunyogirtásra használt szer a méhekre veszélyes, ezért a méhészek a jelzett időpontban és az követően 12 órán át ne kezdjék legterületbe ne kerülhessenek. Elzárással vagy elszállításal gondoskodjanak a méhekéről. Hortobágyi Állami Gázszag Kórokozók Védelmi Üzem. (x)

ÉRTESTESÍTÉS: A Helyőrségi Művelődési Otthon felhívja az érdeklődők figyelmét, hogy az 1984. 85-ös oktatási évből ismét beindítja a gépfő, szabás-varrás tanfolyamokat, valamint a zongorázást. Érdeklődni és jelentkezni lehet az intézmény köznevelési irodájában, naponta 12-18 óráig. (x)

MOZI • TV • RÁDIÓ

MOZI

A nagy sikerre való tekintettel a Vig mozi műsorán aug. 26-ig: A Sarkányi közlelés című hongkongi-amerikai film. Filmműzeum f. 10. f. 12. hn. 2. n. 5. Vig 6. n. 9. Helyárak: 27, 18, 8 Ft. Kedvezmények nem érvényesek! Arany a tó fenekén (új-zélandi). Vig n. 10. n. 12. hn. 2. Apolló 4. 6. 8. Deita f. 6. Missouri fejedelemség (amerikai western). Főszereplők: Marlon Brando, Jack Nicholson. Vig hn. 4. Filmműzeum n. 7. n. 9. Helyárak: 27, 18, 8 Ft. Kedvezmények nem érvényesek! Casablanca cirkusz (dán). Apolló n. 12. hn. 2. Meteor n. 8. Fej nélküli lovas (szovjet). Meteor mese 3. n. 6. Frissen lopott milliók (japán). Apolló n. 10. Meteor 3. n. 6. Híradó f. 10. hn. 8. István, a király (magyar). Művész 5. f. 8. Helyárak: 27, 18, 8 Ft. Mackenna aranya (amerikai). Fűrdő 9. 11. 13. 15. 17. Piedone Egyiptomban (olasz). Meteor kert 9. Psyche II (magyar). Híradó f. 12. hn. 2. hn. 4. hn. 6. Szexis hétvége (amerikai). 16. Petőfi kert f. 9. Tűzszekerek (angol). Vig kamara f. 5. f. 7.

TELEVÍZIÓ

BUDAPEST, 1.: 8.28 Műsorismertetés, 8.30 Tévétorna, 8.35 Ecranul Nostru, 8.55 Csak gyerekeknek! 9.30 Szép tájak. Szovjet kisfilm. 9.50 Rubens. Belga filmsorozat, V.5. rész. 10.45 Egészségünkért. 11.00 A tenger titka. 11.50 Képzőművészet. 14.58 Műsorismertetés, 15.00 Zenefényképezés úttörő. Angol filmsorozat, VIII.8. rész. 16.15 MAPFILM-magazin. 16.25 Mitők. Tinirandevő. 17.10 Nemzetközi tévészakácskönyv. 17.25 Képzőművészet. 17.30 Objektív. Tényképek

MOZI

a szocialista világról. 18.15 Reklám. 18.30 Telesport. 19.30 Reklám. 19.40 Tévétorna. 19.45 Esti mese. 20.00 Tv-hírado. 20.30 Vers — mindenkinek. Szilágyi Domokos: Naprafotók. 20.35 Csak semmi pánik... Magyar bűnügyi filmvilágérték. 22.15 Népzenekar. 22.20 Csingiz Ajtomatov-sorozat. Forrásgáz. Szovjet film. 23.45 Tv-hírado. 3.

MOZI

BUDAPEST, 2.: 18.33 Műsorismertetés. 18.35 Képzőművészet. 18.40 Auditorium maximum. 19.25 Verdi: Otello. Opera négy felvonásban. 21.55 Tv-hírado. 2. 22.15 Henry Salvador műsora. Francia zenés film. 23.15 Képzőművészet. 23.45 Tv-hírado. 3.

MOZI

BUDAPEST, 1.: 8.28 Műsorismertetés, 8.30 Tévétorna, 8.35 Ecranul Nostru, 8.55 Csak gyerekeknek! 9.30 Szép tájak. Szovjet kisfilm. 9.50 Rubens. Belga filmsorozat, V.5. rész. 10.45 Egészségünkért. 11.00 A tenger titka. 11.50 Képzőművészet. 14.58 Műsorismertetés, 15.00 Zenefényképezés úttörő. Angol filmsorozat, VIII.8. rész. 16.15 MAPFILM-magazin. 16.25 Mitők. Tinirandevő. 17.10 Nemzetközi tévészakácskönyv. 17.25 Képzőművészet. 17.30 Objektív. Tényképek

MOZI

UNGVAR: 17.45 Az a bizonyos Münchenben. Tévéfilm. 1-2. rész. 19.00 Hírek. 20.35 A heten. 20.45 Zenés műsor. 21.10 Tévéfilm. 3. rész. 22.25 Sportműsor. 23.20 Dokumentumfilm.

MOZI

UNGVAR: 17.45 Az a bizonyos Münchenben. Tévéfilm. 1-2. rész. 19.00 Hírek. 20.35 A heten. 20.45 Zenés műsor. 21.10 Tévéfilm. 3. rész. 22.25 Sportműsor. 23.20 Dokumentumfilm.

MOZI

UNGVAR: 17.45 Az a bizonyos Münchenben. Tévéfilm. 1-2. rész. 19.00 Hírek. 20.35 A heten. 20.45 Zenés műsor. 21.10 Tévéfilm. 3. rész. 22.25 Sportműsor. 23.20 Dokumentumfilm.

„Öntudat” telítettség... Polgári védelem Honvédelme

Sikula György megyei bizottsági tag... Hajdú-Bihar... Gábor ezredparancsnok... Bertnyó... megtekintésére... bizottság tagja... elnökövel. A vezérőrnagy, a Polgári védelem tagjai.

A gyakorlatok... Hegedűs Gábor mondta el... majd... Berettyóújfalvi tanácselnök... a rá... adatokról beszél... polgári védelmi... bizottság tagja... feladatok... megtekintésére... bizottság tagja... elnökövel. A vezérőrnagy, a Polgári védelem tagjai.